

MEIN VVERCI
ENCOMIASTI.
CON

*Inscriptum recens parieti Basilica iuxta summum
Altare.*

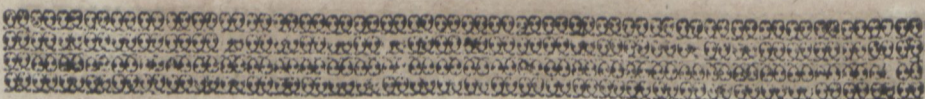
 *Visquis in effigiem tua lumina dirigis istam,
Mein vverci hic digni Praesulis esse scias.
Geldrorum Comitum, qui clara stirpe creatus,
Plurima pro Christi fecit amore pius.*

*Ille quod extruxit Praecessor diruit Aedis
Summae, & magnifice readificauit opus.
Cænobium hoc Diuis Petro Pauloque dicatum
Condidit, Henrici Caesaris auxilio.*

*A Sylua * Pagoque locum, qui nomen adeptus,
Ordinibus sacris, primus habere dedit
Inclusit positis Padibornam mœnibus urbem,
Et varijs auxit publica iura modis.*

*Clero alijsque bonis gratus, gratissimus astris,
Hic cubat in medio dignus honore chori.*

** Bistorp.
Colleg. Ca-
non.*

INCIPIT
 VITA MEINWER-
 CI EPISCOPI PATHERBOR-
 NENSIS.

I.

*I*OSTEA QUAM Mediator Dei & hominum carnem sumere, & Crucem subire pro salute omnium dignatus est, discipuli ab ipso electi & dilecti post eius gloriosam ascensionem, Spiritus sancti visitatione & consolatione confortati, & omni scientia veritatis sunt imbuti, secundum ipsius promissionem: ut per eos saluarentur ante mundi consummationem; qui saluandi per gratiam præordinati erant ante mundi constitutionem. Quorum prædicationis instantia conuersa sunt ad Dominum innumerabilia multorum hominum milia; agnitaque fide Christianæ religionis respuerunt cultum antiquæ superstitionis. In cuius unitatem fidei cum diuersarum terrarum & linguarum alacriter & salubriter conuenirent populi, conuenit quoque magna Clementis Saluatoris clementia; sedulaque magni Karoli multimodi laboris instantia. gens Saxonica, quam ad credendum eo cõpulit difficiliter, quo id genus hominum natura animi erat ferocius. Subiecta autem iugo fidei, facta est sacerdotibus tributaria, quæ tributa aliorum exegerat temeraria; cæpitque sua pro Christi amore Christianis tribuere, quæ raptu aliorum, solebat viuere. Destruuntur hinc fana idolorum; & exstruuntur oratoria Sanctorum. Designantur parochiarum termini; constituuntur Episcopatum sediũ in locis congruis tituli; in quibus rudis adhuc in fide populus ne ad perfidiam pristinam relaberetur, salutaribus monitis imbueretur; & seruientium Deo multitudo, numero, & merito, quotidie augetur. Inter omnia verò loca principalibus Ecclesijs constituendis destinata, speciali quadam dignitate Patherbrunnensis sedes præminebat; quæ semper magnorum titulis signata virorũ, præ exteris, terris vndiq; * circumiacentibus, frequenti & varia nemorũ diuersitate, agrorum vbertate, cum omnium frugum fertilitate; saluberrimorum fontium in vnum locum inibi latitudine & amœnitate incomparabili confluentium, aliorumq; multorum per quasque vicinias

*Saxonum
 conuersio a
 Carolo ma-
 gno.
 Saxonia
 tributaria
 sacerdoti-
 bus.
 Diocesis
 in Saxonia
 distributio.*

*Patherbur-
 nensis seu
 Pather-
 brunnen-
 sis agris opor-
 tuniss.
 * amplissi-
 ma plani-
 tie aliter
 specios*

nas id locorū concurrentium, numerositate excelebat. Cuius iucū
 da amoenitate placidaq; aëris temperie Rex delectatus, pro publi-
 cis disponendis negotijs inibi sapius est moratus: positisque, regali
 magnificentiā principalis Ecclesiæ fundamentis, magno erga Deū
 suæ dilectionis indicio, talem locū iure belli acquisitum, magis Ec-
 clestiastico, quam proprio deputavit seruitio. Cum autē nouiter fa-
 ctæ conuersionis messis multa, nouellæ vero plantationis operarij
 essent pauci, locum eundem tuitioni Præsulum Wirceburgensis Ec-
 clestiæ cōmisit, sub quorum regimine status ipsius nec profecit, nec
 longa viâ intercapedine, publicaq; variorum negotiorum necessi-
 tudine, proficere potuit. Vnde Rex, cum suis, habito & inito confi-
 lio eundem locum proprij Pastoris vigilantia tuendum & gubernā-
 dum adiudicauit. Præposuitq; ei anno Saluatoris mundi postquam
 de virgine nasci dignatus est septingentesimo nonagesimo quinto
 præfatæ Wirceburgensis Ecclesiæ Canonicū, rus rudis in fide adhuc
 populi exculturum Hathumarum; cuius pontificatus anno quarto,
 Dominicæ verò Incarnationis septingentesimo nonagesimo nono,
 Beati Petri Apostoli vicarius Leo eiusdem nominis tertius iniusta
 ciuium suorum perpeffus odia, in Patherburna Regem Carolum
 adiit, susceptusq; vt par erat, cum ingenti honore & gloria, religio-
 sum ac salutare Christianitatis dilatandæ studium nobiliter inchoa-
 tum, Apostolica authoritate firmavit; atque in crypta ibidē nouiter
 constructa, quoddam altare consecrans, adorandas in eo Protomar-
 tyris Stephanireliquias, quas Roma secum attulerat, in priuilegiū
 Apostolicæ cōsecrationis collocauit. Tale foundationis Patherbur-
 nensis Ecclesiæ, tam Apostolica benedictione, quam Imperatoria
 sanctione; incrementum per sæculorum sæcula, virtutum omnium
 cum dilectione Dei & proximi accipiat augmentum; sitq; ei Petrus
 Petra Ecclesiæ, contra portas errorum omnium firmamentum, vt
 in templum sanctum in Domino crescat ædificatio constructa su-
 per ipsius fundamentum.

Beato verò Hathumaro nono Episcopatus sui anno, Dominicæ II.
 Incarnationis octingentesimo quarto ex hac luce substracto, atq; ad
 perēnem, vt credimus, vitam assumpto, successit ei vir egregius no-
 mine Baduradus, qui ex nobili Saxonū prosapia ortus, ex prædictæ
 Wirceburgensis Ecclesiæ clero fuerat electus, qui præclaræ morum
 nobilitatis, magnanimitatis, & industriæ merito, familiaritatē Ca-
 roli Regis intimè consecutus, tantæ dignitatis & dilectionis apud
 eū locum promeruit, vt ei nō minor facultas quam voluntas ampli-
 ficandæ, puchendæ, atq; adornandæ Ecclesiæ sibi cōmissæ suppete-
 ret. Vnde nihil laboris studijq; sui subtraxit ab acquirendis ac pecu-
 randis

*Pather-
brunnæ a-
manitate
Carolus
magnus
delectatus.
Pather-
brunnensis
episcopa-
tus origo.
Wircebur-
gensis in spe-
ditioni sub-
ditus in-
tio,*

*Hathuma-
rus I Epi-
scopus Pa-
therbron-
nensis.
Leonis Pa-
pe Pather-
bronnæ
aduentus
ad Caro-
lum M.
Altare S.
Stephani
dedicatus.*

*Baduradus
II. Episco-
pus Pather-
brunnensis.*

*Haduradi
Episcopus.*

randis omnibus, quæ ibidem ad laudis diuinæ augmentū, atq; vtilitatem Christiani populi pertinere agnouit. Ecclesias videlicet per omnem Parochiā suam sub celeritate construere; principalē Basilicā, ingenti decore, & grandi opere extollere, res oēs ad eam pertinentes modis variis adornare, augmētare Clerum, disciplinā monasterialem instituere; pueros, tam nobiles, quam inferioris conditionis in Scholam cōgregatos in diuinæ legis eruditione nutrire. Eius Pontificatus anno decimo, Dominicæ Incarnationis octingētesimo decimo quarto, gloriosus Imperator Carolus Pater Patriæ, Apostolus gentis Saxonicæ, anno regni sui quadragesimo sexto, ab vrbe Roma condita millesimo quingētesimo sexagesimo * septimo, ab hac luce migravit, æternæ vitæ gloriam, & perpetuam futurorum habiturus memoriam, pro multimodis indefessi laboris studijs, quibus fines Christianæ religionis promouit & dilatauit.

*Caroli M.
obitus.*

** Alij ab
705.
adi Præper-
gensem.*

III.

*Luitharius
III. Episcopus.*

Patherbrō.

Bisō IV.

*Thiederis
eius V.*

Vannus VI.

Dudo VII.

Folemarus VIII.

Retharius

*Hel Rethar-
dia IX.*

*Meinuer-
cus X.*

Haduradus autem venerabilis Pontifex virtutum imitabilis artifex, vtiliter capta feliciter consummans, anno Episcopatus sui quadragesimo octauo, migravit ad Dñm; rexitque post eum annis viginti sex Luitharius iam dictæ dicendæque ciuitatis populū. Cui succedens Bisō nomine; præfuit viginti tribus annis ipsi Ecclesiæ; rexitque eandem post eum, Thiedericus annis nouem. Sexto loco succedens Vnvanus fuit nouendecim annis Episcopus: septimoque Dudo nomine, annis viginti quinque, virtutes octo beatitudinū docturus populū: Octauo loco viginti septem annis præfuit Folemarus Successitq; annis viginti octo consilii sui excellentia dispersa collecturus Retharius. Decimo loco magnorum operum auctor & patrator sibi suisq; Meinuercus successit vtiliter, qui decalogi legalis vel gratiæ spiritualis perfectionem per Dei & proximi dilectionem adeptus est feliciter. Huius laudum & meritorū præconia cum alijs, & præ alijs suscipiat Ecclesia; eius amori insistens, & deuotioni, cuius ille honori institit & promotioni. Hæc ergò veraciter posteris intimari, animosque fidelium exemplis priorum decet excitari: vt qui virtutum culmina adipisci desiderant, gradus felicissimæ ascensionis agnoscant.

IV.

*Germania
magna di-
uisio.*

Germania post Scythiam inferiorē sumens initiū, à flumine Danubio, desinit in Rheno: terra diues & populosa, quæstiosa pariter & bellicosa. Hæc maiorum solertia diuisione distincta bifariam, in superiorem, quæ habet terminum iuxta septentrionalē Oceanum; & inferiorē, quæ circa Rhenum, finem sui faciens in mari, quod Galliæ Britannicæq; prædeditur littoribus, ex quo quæq; versus omnium terrarum patet exitus. Ad huius inferioris Germaniæ septentrionalem tractum Traiectensis Diocæsis est terminus; locus nauium &

*Traiecten-
sis Diocæsis*

um & vectigalium conuentibus quaestuosus; magnorum & nobilium
vitorum gloria, quam in defensione gentis suae, & patriae magnani-
miter adepti sunt, insignis & famosus: De quorum nobili profapia
ortus est * Imadus, in eadem Prouincia. Qui virtutis, & probitatis,
maiorum suorum factus haeres legitimus, & strenuus, Comitatum,
suo tempore in eiusdem prouinciae administravit partibus: qui tan-
tae nobilitatis lineam propagari, nominisq; sui memoriam & poste-
ritatis gloriam cupiens nobilitari, cum multiplici dinitiarum appa-
ratu, ac possessionum praediorumq; reditu, nobilem duxit vxore de
terra Saxoniae Athelam nomine: de qua, processu temporis genuit
Thiedericum & Meinwercum; Glismod & * Azelam. Thiedericus
autem paternae dignitatis & facultatis haeres designatus. Meinver-
cus in Ecclesia beati Stephani protomartyris in ciuitate Haluersta-
denfi, ad clericatus officium a parentibus est oblatus. Azela vero ca-
stitatis aemulatione agnum secutura, Sanctimonialium catui in ec-
clesia pretiosi Martyris Viti Eltenae associatur. Glismod autem tri-
cesimum fructum pudicitiae matronalis adeptura, cuiusdam nobi-
lis principis in Baioaria matrimonio copulatur.

Meinwercus igitur liberalibus studijs & spiritualibus imbuen-
dus disciplinis, in praefata Haluerstadenfi Ecclesia tenerioris aeta-
tis rudimenta; prouectioris vero in Ecclesia Hildeneshemensi per-
egit. Vbi Henricus filius ducis Baioariae Henrici, cum alijs pluri-
mis, honori & decori Ecclesiae Christi suo tempore profuturis, se-
cum theoriae studijs continuam operam dedit. Quam liber autem
& integer a vitijs, & in puerili & in iuuenili aetate, vixerit; qualis,
quantusue inter coemulos, vitae sinceritate, morumque proba-
bilitate, conuersatus fuerit, varijs hinc inde quaesitis laudationum
fucis eum colorare non conuenit, cum indicijs operum euidenter
postmodum claruerit, quale fundamentum domus suae in eo sapi-
entia Dei collocauerit: Acceptus autem de scholis, vixit in praedi-
cta Haluerstadenfi Ecclesia sub * Praeposito canonicae legis, omni-
bus carus, & amabilis aspectu; & colloquio affabilis, actu & eloquio
irreprehensibilis.

Eo tempore monarchiam Romani Imperij Otto eiusdem nominis
secundus strenue gubernabat; armis strenuus, fide Catholicus, non
minus diuinis, quam humanis rebus deditus, qui postquam III. Iu-
lius contra Saracenos in Calabria periculosissime dimicans,
multis suorum amissis, ipse vnus vix euasit, septimo Idus Decembris
sequentis anni Dominicae Incarnationis videlicet nongentesimo
octogesimo tertio, regni sui decimo, Indictione duodecima obiit;
& filium suum eiusdem nominis successorē dereliquit; Henrico du-
ce Ba-

nasale
Meinwerc-
ci.

* Ime-
al.
Meinwerc-
ci stirps, pa-
rentes, fra-
ter, sorores.

* Athelam
Meinwerc-
cus Haluer-
stadij in
Cleri forse
Doo-offer-
tur.

Ibidem &
Hildenes-
hemij cum
Henrico
post sancto
educatur.

Meinwerc-
cus Haluer-
stadij Cano-
nicam vi-
sam agit.
* praeposito.

V.

Otto II.
Imp.
Ditmars-
li & Chron.
& alij.

© VII. Idus
Decembr. In-
dit noua
in hont.
Otto III.
Imp.

*Henricus
Baioaria
Dux regni
affectans.
Ottonis III.
coronatio.*

ce Baioariæ, qui priori anno, mortuo patre suo Ottone Duce, ducatum obtinuerat, regnum inuadente, sed victo, desistente. Rex autem puer in proximo natali Domini, ipsa sancta die, vnctioe Ioannis Rauennatis Archiepiscopi Aquisgrani Rex consecratus, paternæ virtutis & industriæ vestigia per omnia est imitatus; non minus Christianæ religioni humiliter inseruiens, quam regni negotijs solerter insistens.

*VI.
Meinwer-
cus in Pala-
tio Ottonis
III. regis
Capellanus
accensetur.*

*Meinwer-
cus inculp-
ta vita &
virtutibus
egregijs or-
nata.*

** Turvens-
go
Wentgoi.
* In Bur-
dardioq;*

* id est eius

*VII.
Rethardi
Episcopi Pa-
therbron.
lani &
vigilantia
in Ecclesia*

Meinwerkus autem regia stirpe genitus, regio obsequio, morū elegantia idoneus adiudicatur, euocatusque ad palatium, regius Capellanus efficitur, vt Deo ordinante longius innotesceret, qui longius exspectendus erat; fieretque in negotijs tam spiritualibus quam secularibus ætate doctior, vñ tritior, processu temporis sapientior. In quo, cum irreprehensibiliter conuersaretur, & regalis celsitudo, & procerum multitudo, eum reuerbatur, vtpote, cuius benevolentia ancillabatur humilitas, grauitatem temperabat affabilitas, in cuius ore veritas & dulcedo; in cuius corde pietas & mansuetudo; in cuius moribus & scientia, verborum & operum regnabat concordia. Omittantur extrinseca; licet enim in consideratione singularitatis præterire communia. Præ participibus suis in domo Domini exaltandus, participio sancti Spiritus erat primitus exornandus; vt videlicet esset discretione prouidus; actione præcipuus; moribus approbatus; virtute perfectus; humilitate communis; compassione singularis; mansuetudine lenis; autoritate grauis; patientia amabilis; vindicta pro Zelo iustitiæ terribilis. Qui pectus haberet consilij, acumen viuacis ingenij, Atticos flores vernantis ingenij, præter alia innumera his similia, quibus immorari non conuenit, ne quid præter veritatem, mera veritatis assertio, intendisse videri possit. Rex autem huiusmodi virtutum insignia sapienter animaduertens, & eum regia liberalitate honorare dignum ducens, interuentu Geptæ venerabilis Abbatissæ, duos Māfos regales in Lutterim in pago * Wentsgoi dicto, in Burwardio * Dalehem, in comitatu Herioldi comitis, ei donauit; de quibus illi regiæ concessionis & confirmationis præceptum conscribi & contradi mandauit suæ sinceræ dilectioni, perhibens testimonium relatu dignum, quod videlicet suam * vitam diligeret vt propriam.

Eo tempore Rethardus Patherburnensis Ecclesiæ veocrabilis Episcopus inter alios quam plurimos, qui scientiâ præditi, moribus adornati, secundas partes regni strenuè adiuuabant, enituit; qui nomen Episcopi officio tenuit, moribus impleuit. Denique cura peruigili intendens commisso gregi, in collectione dispersorum,

rum, in conseruatione congregatorum, operam continuam dedit; *robis conseruandis.*
 & ab eodem Ottone Rege, alijsque fidelibus donaria non modica, diuersis temporibus, acquisiuit. Volens autem Ecclesiam suam super Apostolicam petram fundatam, Apostolicæ tuitionis præsidio arctius communire, priuilegium Apostolicæ confirmationis super bona & iura Ecclesiæ suæ, à Ioanne Papa eiusdem nominis octauo decimo, anno Dominicæ Incarnationis nongentesimo nonagesimo, Episcopatus illius tertio, Indictione quartâ petijt & obtinuit; vt si aliquando mundanę turbulentia eam cornibus suis impeteret, tantæ authoritatis reiectus fortitudine dissiliret vt glacies. Electionem quoque Episcoporum inter eiusdem & ab eiusdem Ecclesiæ filijs faciendam quam eis diuersi Reges diuersis temporibus liberaliter & legaliter concesserunt, Karolus videlicet Caluus interuentu videlicet Bisnonis Patherbronnensis Episcopi sexta Id. Decembris anno Dominicæ Incarnationis octingentesimo octogesimo quinto, Indictione quarta: anno, ex quo, patre suo Luthuuvico eiusdem nominis secundo mortuo, cum fratribus suis Karlmanno & Hlodovvico de regno altercati cæperat nouo; ex quo, Karlmanno mortuo, à Ioanne Papa in Imperatorem vnctus fuerat, quinto: ex quo, fratre suo Hlodevvico XIII. Calendas Februarij mortuo, totius regni monarchiam, nullo resistente suscepit, quarto. Otto eiusdem nominis secundus, decimo quinto Calendas Februarij rogatu Folcmari eiusdem ciuitatis Episcopi anno Dominicæ Incarnationis nongentesimo septuagesimo quarto, Electionis suæ decimo quarto, Imperij primo, Regni septimo, Indictione quarta. * Idem Papa eodem priuilegio confirmauit, vt si vnquam aliquis in ouileouium aliunde, quam per ostium introiret, excommunicationi subiaceret.

*Ioannis
xviii.**Papa priuilegiura
super electione Cleui libera.**Priuilegiij origo a diuersis Regibus concessa.**Bisnoni Episcopo a Carolo Caluo**Folcmari ab Ottone II.*** Indict. 2.*

Qualis autem in huiusmodi studiis Episcopi intentio fuerit, aduersitas probauit; quæ non segnitus, immò multò instantius in aduersis, quam prosperis, Ecclesiæ eum commissæ in omnibus fideliter, & vtiliter, prospicere, veraciter demonstrauit. Denique quocunq; Dei iudicio, siue malitia inhabitantium exigente, siue salutis mortalium Deo per id consulente, anno Dominicæ Incarnationis * millesimo, Ordinationis ipsius Rethardi Episcopi nonodecimo, regni Ottonis III. decimo septimo, Imperij quarto, Indictione decima tertia, ciuitas Patherbrunnensis primum incendio vastatur, nobileque principalis Ecclesiæ Monasterium præcipui operis & decoris à Karolo Magno fundatum, à beatæ verò memoriæ Baderado Episcopo consummatum, & XI V. Calendas Nouemb

VIII.

** 999 Christi
si anno
Patherbrō-
na ciuitatis
& principis
Ecclesiæ
incendium
Rethardo
Episcopo.*

Ppp

dedi-

dedicatum, cum libris, priuilegijs plenarijs, alijsque Ecclesiæ ornamentis propemodum conflagrauit.

IX. Ipso anno Imperator tempore quadragesimali causa orationis ad S. Athelbertum Sclauiam intrauit; ibiq; coadunata Synodo, septem Episcopia disposuit, & Gaudentium Monachum fratrem B. Athelberti Archiepiscopi, qui ante triennium à Præcis martyrizatus, Episcopus fuerat in Praga, Archiepiscopus ibidem constituit. Inde Italiam pertransiens Romam intrauit; ibiq; Natale Domini condecenter celebrauit. Rhetardus ergo Episcopus capitali & temporis oportunitate, quo tam apud apostolica sedis auctoritatem, quàm apud imperialem maiestatem Ecclesiæ suæ calamitates desleret, missis nuntijs, vtriusque, quæ acciderant, innotuit; & vt antecessorum suorum constituta super immunitate Ecclesiæ eiusdem renouaret, & renouata Præceptorum suorum auctoritate confirmarent, expetiit. Qui incendio Ecclesiæ & ciuitatis audito intimè condolerunt, & roganti benignissimè annuentes, omnia, quæ eidem Ecclesiæ catenus honori vel vsui seruiuerant, confirmauerunt. Videlicet de Episcopatus statu, de tuitione atque mundiburdio Ecclesiæ, sanctæ Dei, & perpetuæ Virginis Mariæ, de decimis, de omni proprietate ad eandem Ecclesiam pertinente; de electione Episcoporum inter Clericos eiusdem Ecclesiæ facienda; de eius hominibus tam liberis quam & seruis à nulla iudiciaria persona constringendis, nisi eorum Aduocato, quem ipse Episcopus elegerit de proprietate Clericorum, si quis illorum sine hærede obierit, eidem Ecclesiæ concessa, de Comitatibus super pagos Pathercha, Aga, Threuerescha, Auga, Sorethuel datis pro decimis nouæ Corbeie ad Monasterium pertinentibus. de tribus Mansis in Duisburg & in Trutmannia * de foreste, quod incipit de Delchana flumine, & tendit per Osniche * Ardehnâ & Sinethlen * vsq; ad viam, quæ ducit ad Herisi. * Hæc ergo, & alia omnia, quæ Ecclesiæ illa die, quando combusta est, habuit; vel deinceps habitura erit confirmantes, confirmata per manus Notariorum suorum & Cancellariorum sub firma adstipulatione, sigillorumque suorum impressione roborauerunt, & Romæ data Calendis Ianuarij Episcopo suæque Ecclesiæ, Anno Dominicæ Incarnationis Millesimo * Pontificatus Syluestri Papæ secundo, regni Ottonis Regis tertij, decimo octauo, Imperij quinto, Indictione XIII. transmiserunt.

Orto. Polonia seu Sclauia. In Praga Romam petit. S. Adelbertus. Rhetardus Episcopus. Ortonem in Italia. Et S. Adelbertus nuntios conuenit.

Abolita incendio. priuilegia instauranda curat.

*Treman-
sa: id est
Tremonia
Vestphalia.
* Osignem
* Sineths
* Herisi*

** al. Millio.
P.*

X.
* M.L.L.

Anno * illo Rex in partibus Italia commoratus, mortis periculo est præuentus; quo profectò illo tempore caruisset, si beati Heriberti

berti Coloniensis Archiepiscopi monitis obtemperare voluisset. Mortis autem illius occasio hæc fuit. Ante quinquennium Domini Incarnationis videlicet annum nongentesimum nonagesimum sextum, Rex ad mitigandam sæuitiam Crescentij Romam venit; & tumultu oborto decenter sedato, Iohanne Papa defuncto, Brunonem cognominatum Gregorium Ottonis Ducis * filium, in sedem eius locauit, & ab eo imperialem vnctionem accepit. Imperatore autem Romam egresso, proximo anno, consiliante Crescentio, Ioannes Placentinus Episcopus contra velle Imperatoris sedem Apostolicam inuasit. Vnde iterum Imperator Romam veniens, proximo anno, prædictum Ioannem inuasorem, cæcatum & naso truncatum deposuit; & Crescentium cum duodecim suis decollatum ante Urbem suspendi iussit. Bruno autem, qui & Gregorius, ab eo restituitur; sed post discessum eius à Romanis expulsus, ac deinde veneno peremptus; postquam annos fermè duos, & Menses nouem Romanam Ecclesiam rexerat, quarto * Idus Martij moritur; eique Gerbertus, qui & Syluester dictus est, successor eligitur: Rex ergò cum isto Syluestro Papa Natali Domini Tudertinæ * celebrato, cum confusionem tam in Beati Petri Ecclesia, quam in Republica factam decenter composuisset, incidit in insidias mulieris malæ, eius videlicet, cuius virum Crescentium sibi rebellantem captum iusserat capitalem subire sententiam; quam formæ elegantissimæ nimis insipienter thoro suo socians, ab ea non præcauens, quamuis à Sancto viro Heriberto sæpius esset admonitus, veneno intra cubiculum dormiens, infectus est; & sequenti die, Beato Heriberto pestem quam pereceperat, confessus, cum se mori sensisset, vt corpus suum Aquisgrani sepeliendum transferret, petijt; & sic Paternum ingressus, cum generali omnium dolore octauo * Calendas Februarij obiit.

Ante successionem autem futuri Principis, confusum est regnū nimis; insonuitq; inter principes tempestas validæ commotionis, propter ambitionem inanis dominationis; de quibus Ekkihardus Marchio vsurpator regni, Palthi interfectus, occubuit; & Contra vnus de primoribus regno expulsus, aliquamdiu ab eo exulauit; Herimannus quoque Dux Sueuiæ non expers fuit tantæ discordiæ; qui dum ipse regnare voluit, electioni generali impedimento fuit. Quidam etiam princeps Bruno * nomine regni fastigium obtinere voluit, sed effectu carens, multis, votis eius non fauentibus. & præcipuè beatæ memoriæ Berenuardo Hildesheimensis Ecclesiæ Episcopo, in hominibus & bonis eius multa

Ottoni III.
cum Roma-
nis dissen-
sibus causa
ipsum in-
terituo.
* Baunria.

Ioannid
Placentin
S. A. in se-
foris
Crescentij
existuo
Glaber
lib. 1. c. 4.
Gregorius
V. a quo E-
lectorum
Imperij ino
sulgo dera-
nant.

* alij XII.
Kalend.
Martij.
an 9 9.
* Tudertii.
Ottoper-
veneno a
Crescentij
uxore dato.
Adi Dic-
marum
lib. 4. c. 3.
cap. X. vita
6 Herber.
* alij V. alij
IX Kal.
Feb.

XI.

Tumulus
& dissi-
dium
Principum
vacante
imperto.

* forte
xonie Dux.
de quo ra-
meu id ne-
gat Adel-
boldin.

*Henricus
dux Boia-
ria, rex eli-
gitur.*

*Maguntia
à Villigiso
corona-
tur.*

*XII.
Chunigun-
da Pathe-
bronna, re-
gina conse-
cratur.*

*Votelolf-
fus Episco-
pus Osna-
brug.
Thietmar-
tus eius
successor.*

*Ecclesiam
S. Iohanni
Baptiste
extruit &
dotat anno
1011.*

*XIII.
Meinwer-
cus gratia
apud Hen-
ricum regē.
Henrici ca-
ssus.*

*...cume-
nre.*

*Rethardus
ab eo rex*

multa mala intulit, sed serenante altissimo, & mediante Wiligiso Magontienſi Archiepiſcopo, Henricus dux Baioaricus ſecundum ſæculi dignitatem locupletiffimus, & litterarum ſtudijs non tenuiter inſtructus, & quod his maius eſt, vir in omni perfectione Eccleſiaſtica præcipuus, eligitur; & redditis regalibus à ſancto Heriberto Colonienſi Archiepiſcopo, qui deo electioni non interfuit, quoniam in humando corpore defuncti prius ipſis occupatus fuit, Maguntia Dominica octaua Pentecoſtes, à Willigiso eiufdem ciuitatis Archiepiſcopo ordinatur.

Eodem anno, nouo rege Natiuitatem Laurentij in ciuitate Patherbrunnenſi celebrante, domina Chunigunda, ipſius, vt putabatur, vxor, re autem vera caſtittatis æmulatione ſoror, à prædicto Villigiso Maguntienſi Archiepiſcopo inibi regia conſecrationis dominium adinuenit; quod eidem Eccleſiæ in augmentum honoris, & profectum magni decoris, Dei miſericordia, prouenit.

Ipo anno Votelolffus Osneburgenſis Epicoſopus obiit, eique Thetmarus vir bonus & iuſtus, fortis, pius & moderatus ſucceſſit.

Hic Preſul factus implet præſulis actus,

Vt patet in factis, ipſius ibi quoque ſcriptis.

Denique Baptiſta fundans in honore Iohannis,

Eccleſiam quandam, ſupplex dedicauit eandem.

Anno milleno bis quino de ſuper uno,

Ex quo ſermo Patris ſumpſit præputta carnis.

Osneburgenſi qua ſcitur proxima ſedi

Continuis horis tribuens ſibi pignus honoris.

Hic apud Eccleſiam per ſe tam ſedule factam,

Conſtituit cunctis poſt hæc inſtantibus annis

Adueniente ſui ſacro natale Patroni,

Latitæ ſacræ fraternum ſædus haberis

Ac in amore Dei miſeros inibi recreari.

Et de collata de fratrum munere cera

Candelam fieri Baptiſta in honore Beati.

Meinwercus autem nouo Regi tam carnis propinquitate quam vitæ ſinceritate iam dudum notiſſimus, de caro ſit cariſſimus; factusque eſt ei in negotijs publicis & priuatis comes irremotiſſimus. Rex autem non habens neq; habere diſponens liberos, Eccleſiarum Dei exaltationi continuè inuigilauit; & æternitatis flagrans deſiderio, temporalia bona pro acquirendis æternis liberali manu eis erogauit. Quo regni ſui partes ſolenter circueunte*, & neceſſaria & vrilia quæque vbique ſapienter diſponente, occurrit ei octauo decimo Calendas Octobris Rethardus Epicoſopus in loco, qui Borch-

Borchharden dicitur, & Ecclesiæ suæ ruinas innorefcens, forestim, quæ incipit de * Delgana flumine, & tendit per Osninbe & Sinithle vsque in viam quæ ducit ad Horhusen; & de hominibus Ecclesiæ commissæ tam liberis quam seruis, nulla iudiciaria persona constringendis, nisi aduocato ab Episcopo electo, regiæ tuitionis defensionem ipso primo anno regni eius Dominicæ Incarnationis millesimo secundo, Indictione XV. obtinuit.

mus est im-
mutata-
tem impe-
trat.
* Delcha-
na.

Sequenti dehinc anno Dominicæ Incarnationis millesimo tertio, Indictione prima, veniente Rege Quidilingeburg, obuius fuit iterum Episcopus, & Ecclesiæ suæ incendium lamentabiliter conuerens, quæ Dominus Apostolicus & prædecessor eius confirmauerant, confirmari, & confirmata, Præceptali pagina roborari, obnixè petijt, & obtinuit. Quia ergò domino placuerunt vitæ eius, conuertit ad gratiam inimicos ipsius; de quibus Herimannus dux Sueuiæ se ei subdidit, & interuentu principum in suo honore permansit. & plures alij, qui non consenserant eius electioni. Ducatum autem Baioriæ dans Henrico, fratre Domine Chunigundæ, contractalis suæ, incurrit offensam fratris sui Brunonis, qui inde plus iusto coniunctus cum Henrico filio Bertoldi comitis cum ambobus * Bolislais Sclauonibus, Polanicò scilicet & Boemico à Rege infideliter defecit. Sed Henricus ad Regem refugiens, in Geuikanstein custodia datur, Bruno verò proximo anno, interuentu dominæ Gislæ matris suæ, Regi reconciliatur.

XIV.

Item con-
firmatio-
nem prius-
legtorum.

Henrico o-
mnia hinc
secunda
factis re-
pressis.
* Bolisla-
uonibus.
De Bolisla-
conule
Chron. Dis-
mar.

Anno post hæc secundo, Dominicæ Incarnationis Millesimo quinto, Indictione tertia, octauo Kalendas Nouëbris venit Episcopus ad Regem in loco, qui dicitur Corbeia; & Ecclesiæ penuriam, nimiam conuerens, & Regij solatij opem suppliciter deposcens. Rege autem in pròprium, quod daret non habente, Meinwercus Capellanus eius iam flammæ dilectionis intimæ, operum exhibitione demonstrans, prædium situm in villa Bochineuordi in comitatu Luidolphi comitis, Regi contulit: quod ipse Rex Episcopo suæque Ecclesiæ in pròprium donauit, ea ratione, vt prædictus Episcopus, quamdiu viueret, in sua potestate atq; seruitute, hoc possideret: finitis vero suis temporibus, ad stipendia fratrum in Patherburnensi Ecclesia Deo sanctoq; Liborio famulantium, pertineret. Cum igitur his & talibus misericordiæ instaret operibus, venerabilis Episcopus, anno Dominicæ Incarnationis millesimo nono Episcopatus sui xxviii. Henrici Regis septimo, pridie nonas Martij, quæ illo anno exiit Sabbatum ante Inuocauit, eductus est de ergastulo carnis, & de valle huius miseriæ & tribulationis, assumptus, vt credimus, ad gaudium sempiternæ consolationis.

XV.

Corbeia.

Meinwerc-
cus adhuc
Palatinus
donat præ-
dium Ec-
clesiæ Pa-
ther.

Retharius
vel Rethar-
dus Episco-
pus Pather-
moritur.

XVI. Eo tempore, Rege consistente in Goslaria, ilicò legatos suos ad eum direxit Ecclesia, qui & obitū Episcopi denunciarent, & clemētiæ eius solatium de successore idoneo suppliciter implorarēt: qua lugubri Rex, audita legatione, talem tantumq; virū condigno mœrore defleuit, & Missarū eleemosynarumq; debita cōmemoratione animam eius diuinā pietati cōmendauit. Post hæc, ascitis Episcopis & principibus, qui aderant, de successore tali loco & tempore idoneo consilium habuit; & diu scrutatis, perspectisque plurimis, Meinvercum tam nobilium natalium magnitudine, quam rerum & facultatum temporalium multitudine idoneū perhibuit. Illicò, fauentibus & congratulantibus omnibus, Meinvercū aduocauit; & cōsuetā beneuolētia ei arridens, sumpta chirotheca, Accipe ait, quo, quid esset accepturus, perconctante, Episcopatū, inquit Rex, Patherburnensis Ecclesiæ. Illo. a. dicente, quid sibi Episcopatus ille deberet, qui de bonis propriis excellentiorem construere valeret. Quia hoc, inquit Rex, veraciter confidero, ideo te inopia illius misericorditer subuenire desidero, vt illius in cælo cohæres fieri merearis,

*Henricus
rex ani-
mam Re-
sharij Deo
commen-
dat.*

*Meinver-
cum Epi-
scopum Pa-
therborn.
nominat
porrecta
chirotheca.*

*Meinver-
cum quo a-
nimo in-
opem sedem
acceptaris.*

*Goslaria
à Willigi-
so Mogun-
tin. ordina-
tur.*

*In Domini
tam secun-
dam Qua-
dragesimæ
mysticæ
excursus.*

At ille hilariter, ego, inquam ea spe, & cōditione Episcopatum suscipiam. Ostendens liquidò, se non despectu paupertatis, vel appetitu eminentioris sedis, aut dignitatis, sed affectu maioris utilitatis, simpliciter contradixisse. Ibidem ergò in Goslaria, proxima Dominica ab Willigiso Maguntino Archiepiscopo & cæteris Episcopis, qui aderant, consecratur, electioni eius, & consecrationi congruente officio, q; item Dominicæ intitulatur. Ea namq; est Dominica quadragésimæ secunda, quæ in ordine & ratione septem dominicarū septem mundi ætates significantium quinta extat, & pulchra rationabiliq; dispositione, vacat; significans quintam mundi ætatem, quando templo Dei diruto, & populo eius in Babyloniā abducto, Sacerdote, duce, altari legitimo carens, à laude Domini vacabat, non habēs quæ, vel quibus, aut vbi verba canticorū Domini decantaret. Cui captiuitati in Euangelio ipsius Dominicæ aptissimè congruit à dæmone vexata filia mulieris Cananæ. Et, sicut Nabuchodonozor typū tenens diaboli, templum Dei spoliauit, & populū eius captiuauit; ita diabolus per se filiam Cananæ, templū vtiq; Dei, captiuauit, & suo atrocissimo dominio & ludibrio mācipauit. Interueniebat fides Patriarcharum & meritū Danielis, ac sociorum eius, vt populus ille à captiuitate Babylonica solueretur: clamabat fide & voce magna mulier Cananæ, interuenientibus sanctis Apostolis, vt filia eius à dæmonio liberaretur. Tam captiuitatis ergò Babylonicæ, quā mulieris Euangelicæ per totū officium Missæ illius formā rectissimè repræ-

presentavit Ecclesia Patherbornensis, quæ incendio vastata, solitudine pij Pastoris viduata, in necessitatibus suis pro successore idoneo fideliter clamavit, & instanter clamando eum, qui secundum voluntatem Dei à fornicatione abstinens, vas suum in sanctificatione & honore possederat, interuentu & consultu principum feliciter impetravit, per quæ non tantum de micis, quæ cadunt de mensa dominorum recrearetur, verum etiam largissimis epularum delicijs abundantissimè reficeretur. Solenniter ergo consecratus, cum digno honore Patherbrunnam, concursu & occurso omnis ætatis & dignitatis deductur, & excipitur; & verè, via regia in ouile ouium per ostium ingressus, episcopali sede inthronisatur. Põtificatus itaq; decoratus infulis, continuè inuigilauit curæ comissi gregis, timensq; notam mali ferui & pigri, qui reposuit in sudario pecuniã domini sui, nihil remissè faciebat. Cordi suo & corpori, forinsecus p̄ generali cleri & populi gubernatione Episcopali speculatione solerter insudauit vel inuigilauit: intrinsecus. a. p̄ omnium salute vigilijs & ieiunijs precuq; hostijs Deo indefinenter supplicauit. *Lucerna naq; in domo Domini supra ad delabrum posita, arsi in se Dei & pximi dilectione: luxit alijs eiusdè lucis sedula exhibitione. deniq; p̄ adipiscenda immortalitatis corona, cõtulit Ecclesijs, q̄ hæreditario iure possederat, vel multimodo iugis seruitutis labore obtinuerat, tẽporalia bona; quæ, sicut alios, vsu malo, à salute præpediunt, ita alios, vsu bono, ad salutem promouët.*

Principalè Ecclesiam sumptu ingenti & magnificentia singulari construxit: quam tertia die aduentus sui, deiecto opere modico à predecessore suo inchoato, & vsq; ad fenestras negligenter consumato, à fundamentis celeriter atq; alacriter erexit. Operarijs. a. solerter operi instantib. quadam die aduenit quidã vir incognitus, q̄ Episcopum astantem salutauit suppliciter, suumq; seruitium obtulit ei humiliter; quæ, Episcopo, quã sciret seruitij artem percontante, & cæmentariũ & carpentarium se p̄fiteretur; & mox ab Episcopo clauum tunc fortuito lignis compingendis necessariũ facere iubetur. Quo celeri velocitate velociq; corporis agilitate facto, decenter & cõuenienter, cooperaturus operantib. apponitur, artisq; suæ scientia p̄batus, vt approbatus omni experiẽtia ab Episcopo omni operi p̄ponitur. Quo non multo post mortuo, aduenam suũ Episcopus digno sepulturæ comendauit officio, fieri mandans ei in crypta iuxta murum monumentum, ponẽs ad caput eius trullam eius & malleũ ad posteritatis monumentum. per tantæ humilitatis & pietatis excellentiam magnam sibi acquirens operantium sibi que famulantium beniuolentiam. Præpositis autem operi singulis magistris, ipse ad reliqua episcopij negotia disponenda conuertitur, suæ

*Mein Ver-
ci pudici
& diuitiũ
quam Pa-
therbron-
nensi Eccle-
sia oppor-
tunas in-
gressus.
1. Thessal.
c. 4.*

*Mein Ver-
ci laudabi-
le uita in-
stitutum.*

Matth. 5.

*Honoram
temporalia
conditio.*

XVII.

*Basilicam
primariã
à funda-
mentis re-
fussitat.*

*Eius in o-
peris com-
itas.*

vide

*Diocesis
sua diligenter in-
spicit lu-
straque.*

Matth. 22.

*Ecclesia
sua ab in-
cendio as-
sista sub-
uenit.*

*Rex Henri-
cus sapè
Pather-
bronna
degens ei
strenuè
fert opem.
S. Chun-
gunda item
benigne
fauet.*

videlicet diocesis terminos frequenter lustrare, si fidelium fides spei, si spes concordaret rei follerter inuestigare, bene acta confir- mare, neglecta reformare, bene agentes, vt in melius proficerent, admonere, negligentibus vt resipiscerent oportunè importunè in- stare: *denique omnibus omnia factus*, pro cunctis animæ & corpori eorum necessarijs, erat sollicitus. Primoribus & maioribus exhi- bens se formidini & honoris, subditis, secundum vniuscuiusq; me- ritum timori pariter & amoris. Oculatus autem antè & retrò, vt sic internorum & spiritualium sollicitudinem gereret, vt tamen ex- ternorum prouidentiam pro subiectorum necessitatibus supplen- dis, non negligeret, regni negotijs, vt compellabatur, inseruire cæ- pit; vbi *reddens Deo, quæ sunt Dei, & Casari, quæ sunt Casaris*, Ecclesiæ commissæ prodesset; vbi se oportunitas obtulisset loci & temporis. Continuè autem Regi insistens, vt Ecclesiæ sibi commissæ la- mentabiliter incendium passæ, secundum sponsonem, qua sibi eam commiserat, succurreret. Rex misericorditer annuit, & Eccle- siæ præfatæ miseratus paupertatem, multa ei bona tam in prædijs, quam facultatibus alijs, larga manu & plena caritate pro Dei amo- re dilectique sibi Episcopi, assiduo & deuotissimo obsequio, contu- lit. Sæpius autem in ciuitate Patherbrunnensi commoratus, operû & studiorum eius adiutor & cooperato extitit, fauente & instante per omnia venerabili Chunigunda Regina, cui non minor volun- tas quam facultas in Ecclesijs Dei amplificandis & meliorandis semper fuit.

NARRATIO DE B. HEIMERA- do Presbytero.

*XVIII.
S. Heime-
radus du-
riter habu-
it & pro-
batur a
Meinuer-
eo.*

* diuina.

** Dudiche
& Dudu-
cho Duda-
jo.*

QUODAM itaque tempore, inibi commorantibus, beatus Hei- meradus de Sueuia oriundus, voluntaria paupertate pro Chri- sto exul, & peregrinus eò aduenit; cumque lurida facie & proceri corporis macie ac vestium vilitate deformem Episcopus vt vidit; vnde ille diabolus emergeret, inquisiuit. Ille autem, cum se dia- bolum non esse humiliter & patienter dixisset; quæsiuit Episco- pus, an Presbyter esset? vbi autem eò die dominica * mysteria eum celebrasse cognouit, protinus sibi libros, in quibus cantauerat, deferri mandauit, quos incomptos & neglectos & nullius pon- deris aut precii aspiciens, eodem momento in ignem proiici fecit; eumque iussu Reginæ, Episcopi iusto zelo, vt videbatur, compa- tientis, verberibus cædi præcepit. Posthæc quidam Comes Dudicho * nomine de monte, qui Wartberge appellatur, super- ueniente

ueniente festiuitate S. Andreae Apostoli, Episcopum ad conuiuium inuitauit. Cum autem Comes B. Heimradum quoq; inuississet, & in vigilia ipsius Apostoli eum ad carnam Episcopo oppositum sedere fecisset, comotus Episcopus. Quid vir tantę prudentię sibi in illius pręsentia & consortio vellet, interrogauit; & multis iniurijs verborũ aduersus illum exardescens, delirum & apostatam eum appellauit. Beato vero Heimerado pro Dei amore cuncta patienter & filēter ferente, respondit Comes; se nescisse quicquam eum aduersus illum controuersię habuisse; cępirq; verbis lenibus, & humilibus animum Episcopi mitigare; & viro Dei, quoniam pro vitę suę merito eum valde venerabatur, veniam obnixius postulare. Sed perstitit in sententia sua Episcopus, placari non valēs vllis precibus, quatenus tantę nimietatis pertinacia, fieret ei postmodum humilitatis custodia; & in tantę nobilitatis & dignitatis viro, satisfactio inferiori voluntarię exhibita, ad exemplum humilitatis à discretis commendaretur, quę vix maioribus à subditis iure subiectionis exhibēda imitabilis videretur. Deniq; quoniam ab hominibus Sanctus putaretur, experiri se velle sanctitatem illius dixit. Statimq; coram omnibus, vt altero die Alleluia ad Missam cantaret; sub interminatione plagarum ei iniunxit. Cumq; comes pro eo obnixius supplicādo, & ei huius actionis remissionem petēdo, nihil ageret, * ne quod oleũ camino adijceret, nocte, finitis matutinis laudibus, assumpsit hominem Dei secretius; & consolans eum, obsecrabat, vt tentamēta sanctorum virorum ceu purgamenta non refugeret, sed saltem in nomine sanctę Trinitatis incipiens, cetera Deo committeret. Qui multum renitens, & se demitti ad hospitium flagitās, multis precibus victus, tandem acquieuit. Et veniente hora, cum Episcopus nullo modo à proposito posset abduci sententia, processit; inchoauit, tollenniter & iucundē percantauit; adeo vt omnes, qui aderāt, mirarentur: & se ex nullius vnquam hominis ore suauiore modulationem audisse, faterentur. Episcopus autem, finita Missa, virum Dei secretius tulit; & ad pedes eius ruit; & veniam pro commissis in eum humiliter postulans, & celeriter impetrans, perpetuus ac fidelis ei postmodum amicus fuit.

Dudicho comes VVartberge in pretio habet S. Heimeradum.

Meinvercus Heimradus sanctitatem ex cantu probare nititur.

Cantus mira suauitate. Meinvercus fractus deprecatur iniuriam.

Episcopus autem ipsum castrum sui munimine vastum Ecclesię Patherburnensi, in cuius diocesi consistit, ornamento & munimēto vtile, situm verò loci in aquis, lignis, pascuis, omnibus modis habile considerans, pro venditione sui vel volūtaria traditione varijs modis Comiti instabat, sed ille filium de pellice, quam duxerat, natum, hęredē facere disponens, monitis salutaribus nō obaudiebat.

Pontificatus eius itaq; anno secundo, Dominicę Incarnationis

VVartbergum castrum optat Ecclesia.

*Ansfriidus
Episcopus
Trastellen-
si moritur.
Adelbol-
dus succe-
dit
Villigifus
Mog. Ar.
moritur.
* secundo
Kalend.
Erkanbal-
dus succe-
dit.
Bernardus
Saxonia
dux
Bernardus
F. homo
Meinver-
us.*
 MX. Indictione VIII. Ansfriidus venerabilis Trastellensis Episcopus, cuius mira laudum præconia in gestis suis inveniuntur, ad cælestem vitam sustollitur, eique Adelboldus surrogatur. Sequenti anno VII. Kalend. Martij Villigifus Moguntinensis Archiepiscopus omni memoria dignissimus, Episcopatus sui anno trigesimo sexto, post incendium Monasterij Moguntinensis honorifice ab eo constructi; quod III. Kalend. Septemb. accidit, * sancte ad Christum migravit; & in locum eius Erkinbaldus Abbas Fuldenfis subintravit. V. dehinc proxima Idus Februarij Bernardus pius Dux Saxonie filius Hermanni ducis obiit; & filius eius Bernardus fauente sibi Meinverco Episcopo, amicisque suis ducatum obtinuit, & homo Episcopi factus, iuge obsequium in omni fidelitate sibi exhibuit. Frater quoque præfati ducis Bernardi, comes Luttherus proxima III. Kal. Apr. obiit, qui cum vxore sua Emma Senatrice Christianissima, multa bona Ecclesiæ Bremensi contulit.

*Luttherus
Bernardus
fr.*
 Post hæc IV. Idus Aprilis, infesto B. Gregorij cum rege in villam regiam *, quæ Triburia dicitur, Episcopus deuenit in comitatum, quem Haold *, dum vixit, tenuit, situm in locis Hauerga, Linga, Thiatmali, Aga, Patherga, Treueresga, Langaneka, Erposfeld, Silbike, Matfelt, * Neringa, Sinatfeldt, Ballenam prope Sypriada, Gambeke, Gession, Sivvardeshufs cum omni legalitate Rex eius in proprium dedit. Post Pentecosten Helmvardehuifen venit; & Monasterium, quod Ekkihardus Comes in proprietatis suæ fundo construxerat, in honore Sanctæ & indiuiduæ Trinitatis, sanctique Saluatoris, & victoriosissimæ Crucis & S. Mariæ semper virginis, S. Petri Apostolorum Principis, & omnium Apostolorum & Sanctorum omnium, Nonas Iunij dedicauit.

*Nisterga
Helmvar-
dehusen
Monasterij
Ecclesiam
dedicas.
An. M. XIII
Lubentio
Bremensi
Archiepi-
scopo à Pa-
therbronna
succedit
Wuvva-
uus.
Wuvvani
Archiepi-
scopi adu.
* Bodegus.
Adu. Adu.
ms Eccles.
hister lib. 2.
a. 33. & seq.*
 Anno sequente pridie Non. Ianuarij Lubentius Bremensis Archiepiscopus obiit, eique Vnvanus Patherbornensis Ecclesiæ canonicus, fauente Meinverco Episcopo, successit. Hic omnibus hominibus acceptus, & Clero ad primè beniuolus, inter innumera piæ recordationis monumenta, Canonicis Ecclesiæ B. Petri eo loci patroni, curtem quandam * Borengun, vt eius seruitium, per natalitia esset Apostolorum, contulit. In australi parte chori altare in honorem S. Liborij patroni sui construxit, & dedicauit. Primus omnium cōgregationem, quæ antea quidem mixta ex monachis & Canonicis conuersatione degebat, ad canonicam regulam traxit. Lucos in Episcopatu suo, in quibus Paludicola regionis illius errore veteri cum professione falsa Christianitatis immolabant, succidit, multos gentiles in Dania, & in eius Borealibus partibus, ad Christum conuertit, plures in diocesi sua Ecclesias fundauit & de-

dicauit;

dicauit ; & pro obtinendis vitæ æternæ gaudijs , omni vigilan-
tia & instantia insudauit, quam diu in hoc mortalitatis corpore mi-
litauit.

XVIII. Februarij præfati anni Dominicæ Incarnationis **MXIII. XXIII.**
Rex Mulenhufen deuenit. Vbi interuentu Kunigundæ reginæ, E-
uerhardi Bambergensis Episcopi, Engelberti Frisingensis, prædi-
um Hoinstede situm in pago Rittiga, in comitatu Bernardi comi-
tis, Meinverco Episcopo attribuit, cum omnibus vtilitatibus &
appenditijs, quibus id Vnvanus Bremensis Archiepiscopus posse-
derat, eique dederat legalitèr. Inde Rex Baucenbergam diuertit, vbi
Euerhardus primus eiusdem sedis Episcopus venerabile Monaste-
rium nobile ac speciale reginæ deuotionis studium, cum conuentu
& suffragio omnium Cisalpinorum Pontificum IIº. Non. Maij de-
dicauit. Rex autem eundem Episcopatum, quem ex integro in suo
domate fundauit, terminis eius ab adiacentibus episcopatibus, le-
gitimo concambio commutatis, principibus Apostolorum Petro
& Paulo, & preciosissimo Martyri Georgio adtitulatum, speciali iu-
re Romanæ Ecclesiæ tradidit, vt & primæ sedi debitum honorem,
diuinitus impenderet, & suam plantationem, tanto patrocinio fir-
miter muniret.

*Hoinstede
prædium
ab Henrico
rege & ein-
verco da-
uatur.
Baucber-
gensis Ec-
clesia dedi-
cata.
Episcopa-
tum erectio.*

Eodem anno Suitgerus sanctæ Mimigardeuordensis Ecclesiæ **XXIV.**
antistes egregius XIII. Calend. Decemb. obiit; sepeliturque in lo-
co, quo degit. Hic genere Saxonicus in Haluerstadt & Mage-
theburg à puero est educatus; à tertio verò Ottone præfata Ec-
clesiæ ciuitatis prælatus. quam cum diuino munere fultus, rege-
ret cum omni diligentia, pollebat diuersarum virtutum excellen-
tia. E quibus hic duæ tantum referantur, per quas aliæ veraci-
ter cognoscantur. Camerarius suus pileum quendam furtiuè
subtractum celare volens, diligenter à pio Seniore interrogatus,
nihil fateatur; sed cultellum supra mensam positum, & ex animo
benedictum, sumere * coactus, quasi ignitum celeriter proijci-
ens, reum se nimis esse, coram profiteretur. Quidam maligno
spiritu arreptus, vi magna est captus, & in præsentiam prædicti
Patris adductus. Quem solui protinus iubens, * baculo se so-
lum irrupentem viriliter amouet; & facto sanctæ crucis signo,
diuina potestate hostem * exire imperauit. Sanctus vir hoc non
suis meritis, sed diuinæ virtuti ascribens, vixit in Christo dies
huius vitæ sibi concessos, ministrans illi fidelis seruus omni stu-
dio. Sedit autem in Episcopatu, XVI. annis, magna semper in-
firmitate, quæ omnigenam virtutem perficit, grauat, & * Theo-
doricus pro eo est subrogatus.

*Suitgeri
Monasterii
ensis Episco-
pi mors
& vita
sanctitas.
ut mirum
lib. 7. Chro.
unde hæc
pane verbo-
rentur.
* Ciuitatis
prædictæ
præpositus.
Furtum
detegit.
* conatus.
Dæmonem
expellit.
* baculo-
que solum
se acriter
ir-
* securum.
Theodori-
cus Suitge-
ri success-
sor.
* Thideri-
cus.*

XXV. Proximo anno expeditionem in Italiam Rex iturus, vt Cæsaris
 consecrationē à Domino Apostolico perciperet, in Castello, quod
 * *Gronna* *in Saxonia* *Ditmar* *Krantz.* Gröden * dicitur, conuenire Principes mandauit; & VIII. Ka-
 lend. Maij, de statu regni inibi cum eis necessaria tractauit. Episco-
 pus autem Meinvercus cum Rege expeditionem iturus, Ecclesiæ
 suæ penuriam conquestus, itineris expensam labori suo congruam
 instanter petijt, & interuenit Kunigundæ Reginae, Heriberti Co-
 loniensis Archiepiscopi, Athelboldi Traiectensis, Theodorici Mi-
 migardeuordenis, Wigeri Werdensis, Thiedorici Metensis,
 Bernardi Hildenesheimensis, Thietmari Osnabrugensis, Henrici
 Huelbergensis, Berneshufum, situm in pago Lilga, in comitatu
 Vdonis Comititis obtinuit; tali præcepto sibi Ecclesiæque suæ, cum
 eo, & de eo dato, vt quicumque ipsam Episcopum, vel aliquem
 successorem eius super eo molestare, inquietare, aut deuestire præ-
 sumeret, perpetuo anathemate condemnatus, C. libras compo-
 neret, L. Regiæ Camerae, L. eidem Ecclesiæ. Eadem quoque
 die, loco & anno, interuentu sæpenumero dictæ, & cum omni me-
 rito dicendæ Reginae Kunigundæ, in idipsum in fraterna caritate
 collaborantibus Erchanbaldo Maguntinensi Archiepiscopo,
 Bernardo Hildenesheimensi, Thiederico Mimigardeuordeni,
 Arnolfo Haluerstadeni, Henrico VVirciburgensi, Hildeuuardo
 Citticensi Episcopis & sacerdotibus Christi, quandam regiam cur-
 tem Moranga dictam, in pago Morangano, in comitatu Bernardi
 Comititis sitam, obtinuit, quam Vnwanus Bremensis Archiepisco-
 pus cum manu Aduocati sui Vdonis ipsi Regi, omnium hominum
 contradictione remota, tradidit; quamque ipse Rex, pro remedio
 animæ, sui prædecessoris tertij Ottonis, diuæ memoriæ Imperato-
 ris Augusti, & incolumitatis suæ vitæ, & spe futuræ, cum omnibus
 attinentijs suis tali conditione Meinverco Episcopo concessit, vt
 eandem curtem, quam diu viueret, in proprios vsus potestatiuè
 possideret; post finem verò vitæ suæ, ad vestitum Canonicorum
 in Patherbornensi sede Deo, sanctæq; eius genitrici Mariæ, nec non
 Beatis Kiliano ac Liborio seruientium, annuatim meliorandum
 pertineret. Et si quis hanc donationem infringeret, C. libras au-
 ri persolueret, L. Patherbornensi Ecclesiæ, L. Camerae Re-
 giæ. O quantæ dilectionis indicium, simul & semel hæc tribuentis!
 O quam synceræ deuotionis seruitium, talia & similia accipere
 merentis!

XXVI. Episcopus itaque, quæ desiderauerat, impetratis, Patherbor-
 nam reuertitur; & rebus domesticis dispositis, & magistris idoneis
 operibus præpositis, tempore autumnali, cum Rege proficiscitur.

Henrici
Regis 15

Rex

Rex autem subiectis omnibus & in deditiōem redactis, quæ re-
bellare tentauerant, Urbibus, proximum Natale Domini Papiæ
celebrauit, indeque profectus Apuliam à Græcis diu possessam,
Romano imperio recuperauit, eidemque prouinciæ Ismahalem,
Ducem præfecit. Cum autem ciuitates Apuliæ pertransisset, &
quæ ad honorem & vtilitatem regni pertinebant; vbique pruden-
tissime disposuisset, infirmatus morbo calculi, nulla poterat me-
dicorū arte curari. Remedio autem cessante humano, corde & ani-
mo se commisit diuino; ascendensq; montem Cassinū, patrociniū S.
Benedicti & B. Scholasticæ sororis eius pro sanitatis suæ adeptiōe
suppliciter implorauit, & mirabiliter impetrauit. Deniq; completa
oratione, ad hospitium se contulit, & lassatus ac debilitat⁹, in lectulo
se collocauit. Quo obdormiente, S. Benedictus ei apparuit, & à Deo
in quem sperauisset eum exauditum asseruit. Et ferro medicinali,
quod tenebat, partem illam, vbi calculus hærebat, aperiens, euul-
sum eum in manu Regis posuit, & hiatu vulneris, subita redinte-
gratione sanato, disparuit. Rex autem euigilans, & calculum in
manu sua considerans, aduocatis Episcopis & Principibus osten-
dit eis in se facta magnalia Dei, & cum eisdem Dominum dignè
collaudans, contulit fratribus inibi Deo sub regula S. Benedicti fa-
mulantibus, in prædijs, ornamentis plurimis, dona regalia. Ab eo
tempore, & deinceps Rex quadam speciali veneratione & deuoti-
one S. Benedicto, & omnibus monasticæ religionis cultoribus stu-
duit deseruire, & in amplificandis & protegendis rebus Ecclesia-
sticis benignus & deuotus semper existere.

Valedicto igitur fratribus, lætus & hilaris inde discedens, Romā
cum S. Kunigunda cum triumpho magno intrauit; vbi à Benedicto
Papa benignè & honorificè susceptus, quantas miserationes & be-
neficias per seruum suum Benedictum Dñs ei contulisset, enarrauit.
Papa autem Deo pro omnibus beneficijs suis gratias agens, pro sa-
lute Regis, & rotius populi Christiani sacrificium laudis Domino
immolans, & solemnī benedictione cum vniuersi populi applausu
& inexestimabili exultatione, Regem in Cæsarem & Imperatorem
consecrauit. Eodem ergo tempore, Bauenbergensem fundum Rex
cum omnib⁹ pertinentijs suis B. Petro concedens, Apostolico Præ-
suli iugiter defendendū commendauit. Et in commemorationem
huius protectionis album ambulatorem cum faleris, singulis annis
Romano Præsuli dari constituit. Obtinuit autem magnis humilita-
tis & super * deuotionis precibus apud Dominum Apostolicum,
vt tempore oportuno ad Alemaniam accederet, & Bauenbergen-
sis fundi nouellam plantationem visitaret. Ibi Dominus Apostoli-
cus

*MeinSuer-
ci in Italia
proficilio.*

*Apuliam.
& euperata.*

*A calculo
Henricus
curatur
ope S. Be-
nedicti.*

*Lege cap.
22. v. 1. S.
Henrici.
vbi hæc en-
dem iisdem
prope Ger-
bia.*

*XXVII.
Vita S.
Henrici
cap. 23.*

*Henricus
Roma Imp.
consecra-
tur.*

*Bauenber-
gensem
Ecclesiam
offerit S. A.*

** Insuper
Benedictus
Papa in
Germaniā
CUS inuicatur.*

*Benedicti
Papae
Meinver-
cum et Pa-
therbron-
Ecclesiarum
studium.
* sortium
Reliquia
ab eo dona-
ta.*

cus Meinvercum Episcopum, præconio virtutis & pietatis exi-
miæ, ubiq; carum & præclarum habitum, benignè suscepit, & eius
ardentissimæ in Deum dilectioni & deuotioni congaudens & con-
gratulans, de omnibus quæ ab eo petijt, parata & deuota caritatis
beneuolentiâ satisfecit. Denique desiderium eius de Reliquijs
Sanctorum ad constructionem Monasteriorum audiens * di-
midium corpus septem fratrum filiorum S. Felicitatis qui sub An-
tonino Imperatore passi sunt, Philippi videlicet, Iuuenalis & Fel-
cis; & cranium S. Blasij, qui sub Licinio anno Dominicæ Incarna-
tionis cccxxii gloriosa passione migravit ad cælos. Brachium
quoque S. Miniatis, qui sub Diocletiano * VIII Kal. Nouem.
passus est, cum aliorum plurimorum Sanctorum Reliquijs tribuit: Et
priuilegium de bonis Ecclesiæ suæ concessis & concedendis, Apo-
stolica auctoritate, contulit: quod ad posteritatis monumentum,
& Patherbronensis Ecclesiæ stabile præsidium & firmamentum,
hic inseratur, vt ipsa exemplis tantæ deuotionis & vtilitatis instrua-
tur. Raptorum vero quisque ad cumulum suæ damnationis vide-
at, & audiat, & confundatur.

*XXVIII.
Priuilegiū
concessum*

* aliquis

Benedictus Episcopus seruus seruorum Dei, dilecto in Domino
filio Meinverco & venerabili Episcopo Patherbronensis Eccle-
siæ, suisque successoribus in perpetuum. Desiderium quod ad re-
ligiosum propositum & sanctorum locorum stabilitatem pertinere
monstratur, sine aliqua nostra, Deo auctore, dilatione perficien-
dum, & quoties * in quibusdam eius vtilitatibus commodum
nostrum assensum, & solitæ Apostolicæ auctoritatis exposcit præ-
sidium, ibi, * vel illi nostro benignitatis intuitu nos conuenit
subuenire, & quod * ratum integra securitate & ratione soli-
dare, vt ex hoc, ipsis venerabilibus locis salus & indemnitas perficiatur,
* & nobis quoque lucrî potissimum præmium à con-
ditore omnium Domino, in sidereis arcibus proscribatur. Igitur
quod postulatis à nobis, quatenus confirmaremus & Apostolica
auctoritate corroboraremus, tuæ Ecclesiæ tibi & successoribus
tuis in perpetuum, quæcunque pro redemptione animæ suæ ab
Imperatoribus siue Regibus, Ducibus, Comitibus, & ab omnibus
magnis paruisque personis oblata sunt, siue commutata, siue om-
nia, quæ tu ductus amore Dei de propriis tuis hæreditatibus eidem
tuæ venerabili sponsæ contulisti perpetualiter, inclinati precibus
tuis per huius priuilegij seriem confirmamus & corroboramus,
Ecclesiæ tuæ, tibi, tuisque successoribus, omnia prædia culta & in-
cultata: nec non omnia, quæ ei pro redemptione animæ suæ ab Im-
pera-

peratoribus, maximè que à Christianissimo & Serenissimo filio nostro dilectissimo, ac Sanctissimo Imperatore Henrico oblata sunt, siue in Comitatus, seu vbiunque fuerint. nec non omnia quæ à Regibus, Ducibus, Comitibus, magnisque paruisque personis iam dictæ Ecclesiæ oblata sunt. Simili quoque modo confirmamus ea omnia loca, quæ tu ipse pro redemptione animæ tuæ & parentum tuorum iam dictæ tuæ sponsæ de proprijs hæreditatibus contulisti. Nec non ea, quæ ab aliquibus commutata sunt; statuentes Apostolica censura sub Anathematis interdictione, vt nulli vnquam parvæ magnæque personæ liceat contra hoc nostrum Apostolicum priuilegium insurgere & contraire. Si quis autem, quod non optamus, temerario ausu contra huius nostræ Apostolicæ præceptionis seriem piè à nobis promulgatam, venire agere uentauerit, sciat se Domini nostri, Apostolorum Principis Petri anathematis vinculo innodatum, & cum Diabolo & eius atrocissimis Pompis, atque cum Iuda Traditore Domini nostri Iesu Christi in æternum igne cremandum, simulq; & in voragine tartareoq; chaos demersus cum impijs deficiat. Qui vero pro intuitu, custodes & obseruatores huius nostræ salutiferæ præceptionis extiterint, benedictionis gratiam cælestesque retributiones ac æterna gaudia, ab ipso iudice Domino nostro consequi mereantur. Scriptum per manus Benedicti Notarij & Serinearij Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, in Mense Martio, Indictione XII. Anno Domini cæ Incarnationis Millefimo decimo quarto.

*Henricus
hoc anno
Imp factus.*

XXIX.

Cum autem Episcopus inibi cum Rege aliquandiu moratus, de lue grauissimæ mortalitatis, quæ immanissimè exercitum depopulabatur, mæstus esset: accessit ad eum quidam Romanorum consiliarius ei vt pro suorum incolumitate aliquam se venerationem, in terra sua facturum sancto Alexio voueret. Meinvercus illic, sublatis ad cælum manibus, & oculis, se Monasterium honorari & amori eius congruum facturum, si suis precibus suorum incolumitatem à Deo obtineret sinceriter vouit. Et se eius meritis à Deo exauditum, suorum omnium iumentorum & hominum incolumitatis receptionem, & conseruationem veraciter probauit.

*Henrici
Imp exercitum
lues depascitur.*

*Meinvercus S. Alexio
vovens Monasterium
suum iumentorum
& hominum
incolumitatem
adipiscitur.*

Nouus autem Imperator omnia, quæ volebat à Domino XXX. Apostolico impetrans, consolatione eius & benedictione in Domino confortatus, Alpes Penninas transcendit. Et Papiam rediens sanctum Pascha ibidem feriauit.

*Henrici
Imp rediens
in Papiam
Pascha.*

Venc-

*Meinſſer
cum nouo
priuilegio
cohonestat.*

Venerabilis autem Episcopus, tam materiali quam spiritali gladio Ecclesiam commissam munire & tueri desiderans, Imperatorem inibi cum amicis suis & Regni Magnatibus adiit, & vt talia bona imperiali auctoritate confirmaret, qualia Dominus Apostolicus sua canonica confirmauerat suppliciter expetiit. Imperator autem eius ardui itineris laborem, quem suæ dilectionis intuitu, ad Apostolorum limina secum arripuerat, reminiscens, rationabili petitioni solita benignitate promptissimè fauit, & omnia ab eo de bonis hæreditarijs Patherbornensi Ecclesiæ collatis & deinceps conferendis, & alia quælibet, sua instantia & industria à quibuscunque fidelibus acquisita & acquirenda, commutata vel commutanda, Regio auctoritatis præcepto, aureo sigillo bullato, confirmauit & corroborauit.

*Liberali-
tas in Mo-
nasteria.
Cluniacum
adit cap
26. vita S.
Henrici.
* Monaste-
rium.
Offert ibi
diadema
aureum.*

*Fundos ex
Alsatia
adscribit.
Meinſſer
eius inde
Coloniæ
monacho-
rū educit.
* Monasti-
ca vitæ ca-
nobiū.
His domi-
lium es o-
ratorium
extruit.
Monacho-
rum amuli
Patherbr
Meinſſer
co obtre-
fiant.
Monachi
bene iun-
gentur ele-
ricū.*

Dimisso autem Imperator exercitu, in terram suam, Regni negotijs vbique prudenter dispositis, per omnia virtutis & pietatis vestigia, dereliquit. Et vbicumque seruorum Dei habitacula inuenisset, eorum res adaugens, & amplificans, omnium se orationibus commendauit. Cluniacum quoque inter alia vbique terrarum, pro suæ Religionis seruore, & situ loci nominatum * cum Domino Meinſſer Episcopo, & paucis familiaribus suis adiit, & multa sanctitatis & Religionis indicia, quæ audierat, vera esse comprobans, coronam auream pretiosissimis gemmis adornatam ad missam, quando Cathedra sancti Petri celebratur, obtulit; & fraternitate monachorum humiliter petita & accepta, cum maxima contritione cordis, omnium se orationibus commendauit. Et in supplementum necessariorum rerum optima prædia in Alsatia eidem congregationi, testamentaria auctoritate, delegauit. Ibi Imperatore fauente & suum in omnibus auxilium spondente, Episcopus Meinſſer ab Abbate & congregatione XIII. fratres ad construendum * Monasterium petiit & impetrauit. Cum quibus assumpta libra panis & potus, & Regula, & antiphonario vno, & hymnario, festinanter repatrians, capellam in honore S. Benedicti in orientali parte Patherbronensis ciuitatis fundauit, & celeriter consummauit. Monachorum autem æmulis aduentum eorum causantibus, eosque vtilius secundum nominis sui etymologiam arbitrantibus à ciuitate remotos fore: ciuitati vero honestius, in eo loco clericos & Moniales degere affirmantibus, venerabilis Episcopus humiliter rationem reddidit, dicens, fæmineum sexum naturæ suæ qualitate fragilem esse, & infirmorum animas per eas scandalizare & scandalizari facile posse; Monachos vero conuenientius vicinos & coniunctos esse clericis; quia vt in varijs lubricis vitæ excessibus & euentibus, in diuinis & huma-

humanis fraterna caritate & vnitate inuicem succurrerent , & consulerent, ceteris regendis norma & forma facti: Episcopo sub cuius vmbra alarum requiescerent, in vtriusque vitæ prouisione & dispositione auxilio & consilio forent. adiiciens id decere & debere fieri, vt ad seruitium Laici , & ad consilium admitterentur Clerici. Qua ratione data, & audita, boni quique & discreti dicta eius & facta approbantes, rationabiliter cæpta feliciter prosperari & consummari optauerunt: Similes autem similibus congaudentes, dissimilibus & melioribus inuidere & derogare non cessauerunt.

Ædificio ergò Principalis Ecclesiæ magnificè consummato, in frequentia & præsentia hominum vtriusque sexus & habitus, ætatis & dignitatis solenniter eam dedicauit XVII. Kalend. Octobris: & Apostolici priuilegio coram populo recitato & interpretato, in eiusdem soliditatis munimine suum ædificium collocauit, & stabiliuit. Episcopus autem sperans se ab Imperatore Eructe impetraturum eum dedicationi interesse postulauerat, sed ille Polaniam contra Bolislaum * tempore ætatis ingressus cum valida suorum manu, interesse non poterat. Idem namque Bolislaus cum Vdelrico Duce Boëmiæ ad Imperatorem in Meresburg venturus fuerat determinatus, sed ipse venire contemnens & rebellare disponens ab Imperatore, Dei misericordia, per Sanctorum patrocinia, quibus se, suumque populum intimè commendauerat, est cum suis omnibus superatus.

Episcopus autem ex bonis hæreditarijs in Saxonia positus, Vr- bem sitam in loco qui Plesse dicitur, eam vndecies centum Mansisiam ante Ecclesiæ traditis, ipso die recognoscendo & reiterando, Ecclesiæ Dei assignauit, * & confirmauit; quibusdam bonis Ecclesiæ construendis designatis. Tali conditione exceptis, vt si eo morte præuento Ecclesiæ imperfectæ manerent, post obitum matris suæ, cui ad temporalis vitæ subsidia honesta concesserat, Ecclesiæ ipsi attinerent. Cuius exemplum, vtriusque sexus, conditionis & ordinis sequi cæperunt: & pro posse suæ facultatis, pro obtinendo brauiò perpetuæ felicitatis, salutaribus Episcopi monitis instructi bona sua Ecclesiæ contulerunt. Quia ergo aliquibus tædiosum & onerosum, non autem Pathebornensis Ecclesiæ otiosum esset aut infructuosum, singulorum beneficia describere particulariter, qualis populi vouendi & offerendi integritate actionis, simplicitate intentionis, tranquillitate deuotionis, fuerit puritas, quanta Episcopi rectitudine actionis, af-

XXXI.
Dedicatio
Principalis
Ecclesiæ.

Henrici
Imp in Po-
loniam ex-
pediit
* Bolis-
laum.
Vdelricus,
sen Oche-
ricus Bohe-
mia Dux.

XXXII.
Die Plesse.
Doratio
nova Eccle-
siæ Cathedra-
lis Patheborn-
ensis.
* delegauit.

Omnium
ordinum
in Ecclesiâ
hanc bene-
ficientia.

fectu mutæ dilectionis, effectu congruæ retributionis, & omnis & ad oēs extiterit liberalitas, quæ in hæredū rationabili approbatione, testium p̄babili adstipulatione, aduocatorū legali executione fuerit seruata æquitas, & auctoritas, perpendatur vniuersaliter; quia, quo vicaria dilectionis relatione in alterutrum latarentur affectu, quantum vtrinque de Ecclesiæ gratularentur profectu, facilius à sapiente eiusmodi iudiciis poterit sufficienter æstimari, quam alieno ore & stylo, conuenienter narrari.

XXXIII. Cum ergo, vt prædictum est, anno Dominicæ Incarnationis millesimo decimo quinto, Capellam in honorem S. Benedicti Episcopus inchoasset, tantò citius, quantò deuotius eam consummavit: & in capite Ieiunij proximi anni XVI. Kalend. Martij Meinvercus solenniter eam consecrans, in dotem eius domum vnã in Northberge, cum decima, delegauit, de qua eidem Ecclesiæ prouideri luminaria, & infirmorum vsibus administrari necessaria ordinauit. Domus autem infirmorum postea ita constructa est, vt vnus murus vtrumque, capellam & domum coniungeret; & Sacerdos assistens altari per fenestram muri, infirmum communicaret. Ipsa autem die Dedicacionis eius, per salutarem confessionis pœnitentiam, generalem absolutionis Episcopus populo tribuit indulgentiam, proponens eis in sermone ad exemplum pœnitentiæ, vitam pœnitentium, & pauperum voluntariè. De fratribus autem, quos adduxerat vnum Sigehardum nomine in Abbatem consecrans, alijs præposuit; & quosdam pueros ministerialium & ciuium suorum regulari norma induendos inibi, tradidit, qui cum mundi contemptu & virtutum appetitu regulariter incederent, & odore bonæ opinionis & sanctæ conuersationis longè latèque in populos spargerent. De conuersione eorum & conuersatione non modicè Episcopus lætabatur; illum prosequens gratiarum actione, de cuius munere venit, vt ei à fidelibus suis dignè & laudabiliter seruiatur. Vnde Monasterij fundamentis positis, & claustralibus officinis congruè dispositis, inchoata consummari accelerabat; eò instantius, quò ad alia inchoanda feruentius anhelabat. Terminum autem claustralem quieti & utilitati monasteriali congruum latè præfixit: & quicquid in gyro per circuitum Monasterij à via publica qua in urbem iter est interiectum vsque ad coquinam Episcopi, adiacet, iuri ipsius Ecclesiæ addixit. Areas autem versus occidentem ex vtraque parte Patheræ contiguas, diuersis curiæ seruatoribus & artificibus &

ad

Monasterij
S. Benedicti
E primi
templi de-
dicatio &
fundatio.

Lumina-
ria.
Valesud-
nium.

Indulgen-
tia.

Sigehardus
1. Abbas.
Seminarij
iuuentutis
Monastica.

Septimo-
uassica.

Familia
distributio.

ad mandatum pauperum in cœna Domini deputauit : & in cotidiani ministerij necessitatibus in alimentorum vestimentorumque vtilitatibus non minus decenter, quam vtiliter filiis suis prospicere curauit. Quoties autem claustrum introisset, relictis foris popularibus, assumptis grauibus & religiosis personis, quæ sciebant & sua tegere, & aliena non publicare, claustrum introiuit. Et hoc deinceps faciendum, tam canonum traditione, quam sua institutione mandauit.

*Meinwer-
ci in Mo-
nasterio
castrum ab-
gressus.*

DE MALITIA MATRIS

eius.

INTER hæc opus Creatoris admirabile in Episcopo, quod in honorem & existimationem, & non in contumeliam factum contemplemur, & ineffabiles diuitias bonitatis eius pro modulo humanæ valetudinis admiremur & veneremur, qui sicut peccata patrum in filiis & nepotibus peccata eorum propriis cumulantibus, & longanimi patientia Dei ad augmentum suæ perditionis abutentibus, in tertiam & quartam generationem reddit; ita malitiæ paternæ expertes tanquam ex sterquilinio preciosam margaritam producit. Dum itaque Episcopus in omnibus, & super omnia diligeret Deum, proximo eandem dilectionem exemplis & monitis exhibuit, & ad viam salutis vnumquemque informare, quantum temporum qualitati & personarum vtilitati congruebat non destitit. Vnde patre suo mortuo, matrem, vt secunda recusans matrimonia, sexagesimum vidualis continentia fructum assequi niteretur, sedulo admonuit; exemplum suum ei proponens, qui carnem suam crucifigens cum vitiis & concupiscentiis sponso cœlesti mente actu & habitu applicari malit. Illa autem, quæ carnis sunt sapiens, salutis suæ monita contemnebat; & ingressa latam & spatiosam viam, quæ ducit ad mortem eò infelicius quò voluptuosius eam incedebat. Infamia denique suæ malitiæ & nequitia vbiq; nota & abominata, ad filium suum Episcopum in Patherbrunna * venit, & oblatis ei bonis ad temporalis vitæ subsidia sibi delegatis, nouam domum, cum attinentibus * eius quamdiu viueret, sibi ab eo concedi petiit. Ille autem veluti colubrum intra sinum, pietatis intuitu, suscipere renuens, & ne tacta pice inquinaretur præcauens, consortium eius vel commercium omnimodis recusauit, & se bonis eius non indigere vel curare protestans, Deum verò, cui se suaque omnia deuouisset, ampliora daturum affirmans, ab omni

XXXIV.

*Meinwer-
cus matrē
ad vidui-
tatem statu
frustra
suauit.*

*Mater la-
tam in-
gressa viā.*

** Pather-
brunna.*

** attinen-
tibus.*

*Eam Mein-
wericus
apud se
esse non
paratur.*

*Balderico
comiti se-
cundis nu-
prius se-
iungit.*

** Vpplian
Ditmago.
Chron lib.*

*7
Thiederi-
cum filium
Meinover-
co fratrem
comitem è
medio. vol-
lit.*

*Drotman-
nia con-
uentu vel
Trenoni-
ensi, mater
ves capita-
lis damna-
tur.*

*Meinover-
es in matrè
impiam se-
ueritas.*

*Vix flesti-
tur ut eius
capiti par-
catur.*

*Fortuna
proscripta.*

** Imma-
leshusen.
Ditmago.
7. li. Chron.*

** Adoriam
MS. unius
sed recens.
Potius pa-
nere.*

*Meinover-
co eiusque
Ecclesia do-
nata.*

huo Episcopo vel allodio eam quantoocius recedere mandauit. Quæ repulsa cum ignominia, maiori aduersus eum exarsit inuidia: ad eius interitum omnem scemineo furore quarens aditum. Ad eius itaque contumeliam & maiorem inuidiam, Baldericum comitem licet hominem fortem, diuitem & potentem, non tamen eius matrimonio congruentem, maritum accepit: & eius consilio, filium proprium, comitem Thiedericum, Episcopo quasi animam suam dilectum, eo in Longobardia cum rege Heinrico manente, vii. Idus Aprilis * Vplage vrbe munitissima iuxta Eltene sita, ab hominibus eius, occidi præcepit. Et multa nefanda dictu, & relatu horrenda, quæ vlllo modo potuit excogitare & inuestigare, non erubuit probare & perpetrare. Itaque, fama malum, quo non aliud velocius vllum, mobilitate viget, volat per populos; pauore & horrore pro innocentis nece cõcutit vniuersos. Tinniunt audientium præ immanitate sceleris aures. Stupent omnes. A remotis & ignotis innocentia & modestia occisi auditur. In communi ab omnibus de parricida vltio expetitur. Amplius autem Episcopo post reditũ Imperatoris cum principibus, non nimietate doloris, sed sinceritate Dei amoris & canonici rigoris instante, illa maledicta per legales inducias cum suis fautoribus Drotmanniam vocatur, & maiestatis rea, filijque proprii parricida morti adiudicatur. Quibusdam autem inhumanitatem Episcopi erga matrem suam falsa compassione causantibus, & pro correctione culpæ veniam & vitam postulãtibus, Episcopus diu multumque restitit, & carnem quæ peccauerat temporaliter puniendam, vt Spiritus saluaretur in die Domini asseruit. Tandem victus instantia postulantium vix aequieuit. Et accedens ad Imperatorem eius iudicio & arbitrio quomodo terminaretur, secundum quod honori imperij congrueret, & animæ eius expediret, commisit. Consulentibus ergò, qui aderant, prædia quedam in Saxonia, quæ hereditario iure possederat; quæque ei ad temporalis vitæ subsidia post mortem patris sui Episcopus concesserat; inter quæ principales sortes sunt istæ, * Immeleshusen, Walmontheim, Hauerlon, Hukelhe, Mandelbike, Goltzbiki, Dodonhusen, Hokinesleuo, Wakeresleuo, cum manu Balderici comitis mariti sui, & aduocati, cum consensu hæredum suorum, Imperatori potestati uè contradidit. Et sic. interuentu omnium, vitam carnis obtinuit; & æternam * mortem animæ incurrit. Imperator autem prece & deuotione admonitus Episcopi venerabilis dilecti sui nepotis, quem se, suaque omnia diuino seruitio mancipare cognouit, eadem prædia cum suis appenditijs, quæ dari solent, vel nominari valent vt ille tratum omnium attinentijs, ei suæque Ecclesiæ, omnium homi-

hominum contradictione remota IV. Idus Ianuarij, anno Domini-
cæ Incarnationis M. XVI. Indictione * XIII. in Drotmânia tribuit, * *117.*
regali auctoritate decernens, vt nulla persona, aliqua iudiciaria po-
testate in eisdem prædijs se intromitteret, nisi aduocatus, quem ipse
Episcopus, vel suorum quilibet successorum elegisset: & si quis
hoc præceptum infringeret, C. libras auri persolueret. L. regia ca-
mera, L. Patherbronnensi Ecclesiæ. De his prædijs Dodenhusen &
Golthbeke Ecclesiæ nouæ, quam summo studio construxerat Epi-
scopus contulit, cætera sibi ad maioris Ecclesiæ dominium reti-
nuit.

Plurimorum autem negotiorum gratia ibi demoratus, multis XXXV.
suis in vinea Domini cooperarijs, tam ad constructionem nouo-
rum, quam ad reparationem collapsorum apud Imperatorem in-
teruentu vsus fuit. Ipseque aliorum obtentu videlicet Erichanbal-
di Magontinensis Archiepiscopi, Episcoporum quoque Heinrici *Drotman-
nia con-
uentus.*
Wirciburgensis, Wicgeri Verdensis, * Arnoldi Haluerstadenfis, * *Arualo-
phi.*
Berenwardi Hildenesheimensis, Thiederici Mimigardeuorden-
sis, Hildiwardi Citicensis, Gregorij atque Azzonis Romanorum,
& aliorum multorum, Berneshusen, ab Vnwano Bremen- *Berneshu-
sen, aliqua
prædia
Meinver-
cus recupe-
rat.*
si Archiepiscopo Imperatori legaliter traditum, & comitatum
in Hauerga locisque prædictis situm: & ab eodem Imperatore,
pro remedio animæ suæ, parentumque suorum, nec non tertij
Ottonis bonæ memoriæ Imperatoris, dilectæque contectalis suæ
Cunigundæ Imperatricis Augustæ eidem Episcopo Meinverco
suæque Ecclesiæ ante quinquennium datum, quæ inuasiōe quo-
rundam erant turbata, eis manentibus in Longobardia XIX. Ca-
lend. Februa. ibidem in Drotmannia renouari & confirmari obti-
nuit.

Baldericus quoque Comes prædictus, per consensum suæ con- XXXVI.
rectalis Athelæ, petente Meinverco Episcopo, in præsentia Hein-
rici Imperatoris, Archiepiscoporum Meingoz Treuerensis, Heri-
berti Colonensis, Episcoporum etiam Athalbaldi Traiectensis,
Thiederici Mimigardeuordenfis, Thietmari Osneburgensis, Ar-
noldi Haluerstadenfis, Laicorum quoque Bernardi Ducis, Lui-
dolfi, Thiederici, VViemanni comitum, & aliorum multorum,
prædium quoddam in comitatu Vdonis præsidis in Himmeruel-
dun ei in proprium tradidit; quod eiusdem Episcopi aduocatus *Himmer-
ueldum à
Balderico
Comite ac-
quisit.*
nomine Herimannus ad Patherbrunnensis Ecclesiæ proprietatem
suscepit.

Eodem anno, magnæ molis grando venit: & plurimi fulmine XXXVII.
interierunt. Episcopus verò secundum quod scriptum est, fla- *Fulmine
multi af-
fati perierunt.*
gellato

Erruor .19. gellato pestilente, stultus sapientior erit, aliorum interitum suæ corruptionis æstimauit profectum, eò intentius anhelans ad æterna, quo sui cursus mutabilitate perpendit non, subsistere terrena.

*Mein & Ger-
ci mater o-
sus heredi-
tati immi-
net.* Mater autem Episcopi existens ingrata de misericordia collata, iniquitati apposuit iniquitatem, modis omnibus quærens alienare filio omnem hæreditatem. Qua mentis insaniam famineo furore debacchata, X. mansos in monte Lare iuxta Heimmerberg in inferiori terra, Ecclesiæ S. Viti in Eltene quasi sub specie religionis contulit, & alia alijs conferre disposuit; quæ sæcularium, timore Imperatoris & Episcopi, quibus cor vnum, & animam vnã esse omnes sciebant, accipere nemo ausus fuit. Quo, celeri nuncio Episcopus comperto, velociter partes terræ inferioris adiit, eamque in monte Lare deprehendens, volentem fuga euadere, ad aquam Emme de monte saliente comprehendit, & deteriorem qualibet creatura protestans, quæ filios vterinos non solum occideret, verum etiam ex hæredare disponderet, capi eam fecit. Hominibus autem matris eius, parti Dominæ suæ fauentibus, & X. mansos, quos S. Vito dederat, licitè eam dedisse, & dare potuisse asserentibus, Episcopus nihil præter iustitiam se exigere dixit; & eis ad suæ iustitiæ ostensionem reliquias Sanctorum expetentibus, ipse non reuinit. Illic allatis reliquijs de Ecclesia vicina Rene constructa, in honore sanctæ Cuneræ in quibus iurare consueuerant, Episcopus eas abiecit; & prolatis de apothecis suis reliquijs sanctorum Apostolorum Petri & Pauli & S. Blasij, super eas eos iurare fecit. Quod votis Dominæ suæ temerarijs satisfacere volentes, VII. viri ad reliquias accesserunt, & manus vt iurarent apponentes, mox cælesti plaga percussi, quatuor ex eis oculos amiserunt, alijs tribus erectæ manus obriguerunt; & omnibus diebus vitæ eorum, tali plaga multati, permanserunt. Manifestam ergo virtutem Dei matri proponens, tandem aliquando eam inspicere hortabatur, & te bonis beati Viti non indigere dicens, quæ ei dederat, rata fecit; ne vllam occasionem pereundi matri dedisse videretur.

*Examen
vulgare
per reli-
quias.
Rene oppi-
dum.
S Cuneræ
Ecclesia.
Mein & Ger-
ci reliquijs
temere cõ-
raclis panis
sequitur
iuratos.* xxxviii. Quia ergo DEVM intimè dilexit, plures ad eum exemplo suo attraxit. Qui de bonis sibi temporaliter collatis prouidere sibi studuerunt bona perpetuæ claritatis. Quidam denique liber homo, nomine Cuonon lignorum suorum proprietatem in loco qui Are nomen habens, vsque hodie Cononbusch dicitur,

*Cuononis
nomen.*

citur,

citur, ei contulit; quoniam quæ agebat ad eò prosperari & ab eo omnia ad diuini cultus augmentum fieri veraciter intellexit. Item alius quidam in Helessem molendini aquam; & alij alia; fideliter sperantes eam futuro sibi reddi centuplicia.

Diuertens * enim Episcopus Radincheim quoddam dorsale in cubiculo matris suæ suspensum deijci, & suum pallium suspendi mandauit, & pie violentus ipsum dorsale occultè caballo impositum, nouo suo monasterio Patherbrunno quantum cius deferri imperauit. Ipsum autem dorsale reliquerat ad nominis sui memoriam, pariterque, in honorem Balderici comitis quam duxerat mater eius, fieri fecerat, picto in eo ob insigne virtutis ad monumentum posteritatis, quod draconem in loco quodam interfecerat. Post discessum igitur Episcopi mater eius, vnde proficere debuit, deterior efficitur, & fæmineo possessa furore, quicquid in prædijs vel rebus alijs habuit, distrahere non moratur. Denique villam in Reinvvic cum attinentibus eius; itemque Ecclesiam & villam in Wie, cum ipsius appenditijs B. Heriberto Coloniensi Archiepiscopo ad monasterium, quod in Tuiciensi castro in honore sanctæ Mariæ perpetuæ virginis construxit, vendidit: & manutergium altaris pretiosum serico contextum ei tradidit. Et principali Ecclesiæ beati Petri Apostoli emporium in * Resse cum sibi adiacentijs, vt ibi sepeliretur, dedit, quæ Episcopus non solum non requisivit, verum facta grata habens, fratrum amator, deuotionis eorum adiutor, & cooperator factus, ea laudauit & stabiluit.

XXXIX.
* etiam
Radin-
cheim.
Meinwer-
co ex ma-
tris domi-
cilio rape-
rem au-
fert.

Mater irra-
ta patri-
monium
alienare
pergit.
S. Heriber-
to Coloni-
ensi quadam
offert ad
Tuiciense
Monast.
* Resse
An Resse
Clinicop-
pidum

Baldericus autem comes cum se quasi innocentem de nece innocentijs, humana sefellisset sapientia, cepit quasi potens de inani gloriari potentia; cæcatusque mundi diuitijs, & captus amore nefariæ mulieris spreuit mentis fastu DEVM altissimum largitorem diuitiarum suarum ac virium. Denique quadam die in Radincheim de solario eminentiori quæ qua versus prospectans, & loci qualitatem situsque sui multiplicem vtilitatem considerans, cum, inquit, DEVS omnia posse dicatur, quomodo me in tanta gloria seculari, in tanta omnigenarum rerum copia, ad inopiam redigere posse credatur; nam Rhenus præteriens abundanter visui & vsui delectabilia, saltus adiacens, volucrum & bestiarum sufficienter necessaria administrat, & de tantis diuitijs subijci posse inopijs, opinari, frivolum constat. Quam benè & congruè par conuenit pari, dum

XL.
Baldericus
comes
Meinwer-
co vitricus
rebus se-
cundis in-
solentis.

Opum sta-
lida fida-
cia.

*Sadac nobi-
lium.*

** seniorum
Balderici
Comitis
infelix
exitus.
Mein-
ci mater
miserè per-
it, eiusque
corpus in
profuen-
tem
abijcitur.*

vir talis mulieri iungitur tali. Cum igitur talibus & similibus vo-
luptatibus & vanitatibus inseruirent, & in sordibus positi merito
sua iniquitatis amplius forderent, directis ad eos ab Imperatore
duobus nobiles viris, eos discedentes ex insidijs peremerunt.
Ergo sanguine innocentum vindictam à Deo expetente, iusto iu-
dicio publicis legibus damnati, & præscripti, ius legemque om-
nem perdiderunt. Nam, qui Deum impotentem, ut ad inopiam
eum redigeret, æstimabat, profugus ne seruorum * suorum
confortio vel colloquio vsus, in aliena terra mendicando stipem
petebat; & illa Coloniam diuertens, habensque aliquandiu de
Ecclesia principali, itemque de Ecclesia Tuiciensi præbendam,
ibidem moritur, & ante Ecclesiam S. Petri sepelitur; sed tempe-
state adeo sauiente ut totius ciuitatis interitum minitaretur, effo-
sa in Rhenum proiicitur. Ipseque Rhenum sui inundatione &
fluctuum collisione plurimis diebus ita efferbuit, quasi maledi-
ctam illam non posse ferre manifestè protestaretur. Mortua igitur
matre sua hoc modo, Episcopus cum sorore sua, bona hæreditaria
in inferiori terra diuisit, & illa partem suam sancto Vito in Eltene
conferente, ipse suam cœnobio quod in ciuitate Patherbrunnensi,
ut prædictum est, inchoauerat, delegauit.

DE INTERFECTIONE INVASO-
ris Episcopatus Treuerensis: Et quomodo sanctus
Poppo eundem adeptus
sit.

*XII
* alij
MXVI.
* Megingo
Läberro
alij: Me-
ginga uauus
Arbelbero
Lucelin-
burgius
Treueren-
sem Cathe-
dram ama-
bit.
Poppo ei ab
Henrico
Imp. præ-
fertur.*

ANNO autem Dominicæ Incarnationis M. * XVII. Mein-
goz * Treuirensis Archiepiscopus obiit; & Athelbero
Præpositus Monasterii S. Paulini Treueris, ortus de Lucelin-
burch vir potens & diues valde, habens inter alia bona hæreditaria
Castella hæc, Sauburg, Berencasdel, Rudike, ea spe & fiducia, quia
soror eius Conigunda Regi nupta fuit, Episcopalis cathedræ di-
gnitatem affectauit & vsurpauit. Imperator autem Christianis-
simus pro multorum salute, sprete illius affinitate, ausibus teme-
rariis nulla ratione acquieuit; & variis modis per Episcopatum
debachantem compescere non valens, Episcopatum Popponi
viro venerabili, secundum carnem nobili, contulit; Athelbero-
nique dixit: Talem virum de beo dirigere, qui tuæ vesaniæ valeat
resistere. Poppo autem Episcopatum adeptus, Berencasdel ca-
stellum à prædonibus Athelberonis defensum, destruxit; & aliud
castellum

castellum cuiusdam tyranni Adthelberti quod dicitur, Siftra ad terram similiter deiecit. Qui videlicet Adthelbertus, castellum Treueris quondam in honore sanctæ Crucis constructum possidebat, vnde frequenter cum multitudine militum erumpens, ad curiam Episcopi, quicquid ad eius obsequium parabatur violenter auferens abducebat. Cuius rei ignominia confusus Episcopus, videlicet quod hostem quotidianum sibi tam proximum ob munitionem castelli non posset debellare, multis ad amicos suos habitis querimonijs ad huiusmodi infamiam depellendam, consilium & auxilium cepit inquirere. Erat autem in exercitu eius eo tempore vir potens & diuitijs & viribus fortis Sicko nomine, qui promisit se tētaturum, si quo modo posset inuenire huius mali medicamentum. Episcopo sibi satis congratulante, egreditur ille occasionem nactus, quo modo periclitanti subueniret. Quadam ergo die pergit ad portam castelli, pulsans fores, rogat sibi ab Adthelberto ad refocillandum poculum mitti. Quod cum celeriter allatum ebibisset, tanquam nimium sitis feruorem patiens, pincernam alloquitur dicēs. Domino tuo, ait, à te ex parte mea magnas gratiarum actiones nunciato; pariter & hæc verba nunciare curato, quod, vita sospite, hoc poculum rependam sibi citissime grata voluntate. Et his dictis abijt. Captato deinde opportuno tempore triginta hamas præparat, singulos milites electos, loricatos, & galeatos, ensibusq; præcinctos in singulis collocat, & desuper linteis opertos, funes quibus vestes ad portandum infererentur aptat. Deinde septuaginta viros nihilominus electos & plebeia veste amictos, ensibus eorum in hamis reconditis, gestatores constituit, nulloque hominum huius fraudis præter prædictos conscio: ipse Sicko cum his & alijs paucis militibus vallatus ad castellum tetendit, fores pulsauit. Seruo sciscitante, quis sit & quid velit, dic Domino tuo, ait, me sibi vinum magnæ dilectionis gratia olim promissum deferre, quando ipsum non piguit mihi sitienti poculum dirigere. Iussu ergo Adthelberti illi sunt intromissi, & Sicko post alios intrans, iubet auferri linteorum velamina, rogat Adthelbertum suscipere dilectionis munera. Portitores sicut erant docti, vno pariter momento omnia hamarum velamina deijcientes, gladios suos arripuerunt, insidiæ de hamis exilientes gladios stringunt, fortiter vndique ferientes, ipsum Adthelbertum occidunt, cæteros ædituos crudeliter mactantes, castellum in solitudinem redigunt. Sic Dei misericordia Episcopus à Tyrannide Athelberonis mirifice est liberatus, & Sicko pro victoria ab Episcopo beneficijs magnifice est illustratus. Simili modo per alios principes suos mul-

Arhelbertus tyrannus Sicko- nis strata- gemate op- primitur.

ta castella, partim vi partim dolo cepit, tyrannorumque insaniam diu impune debachantem ex parte maxima refrenauit. Monasterijs sane eorum violentia p̄ne exhaustis, prout potuit misericorditer succurrit, quibusdam non habitando, quibusdam ablata restituendo.

Archiepiscopus Hierosolymam proficiscitur.

Esaia c. 11. E Simeon Treueris inclusus.

Poppo Danorum Apostolus hic errore vulgato confunditur cum Treuerensi.

Hic audiens Prophetam de Christo dicentem, *Et erit sepulchrum eius gloriosum*, Orationis causa Hierosolymam iuit, & monachum quendam in Ecclesia beati Maximini sub Abbate Richardo peregrinum, & aduenam nomine Simeonem comitem viae assumpsit. Reuersus autem Episcopus eundem monachum in turri, quae antea Porta Nigra appellabatur, in festiuitate S. Andree inclusit; vbi postmodum gloriose mortuus, & sepultus, multimoda signorum frequentia, in magna fidelium veneratione est habitus. Hic rogatus à quodam Danorum comite Ottone Daniam venit; gentemque Danorum adhuc idolis seruientem, ad Christum conuertit. Vbi, incredulis repugnantibus, chirothecam ferream iussit fieri, eamque igniri, qua manu sua vestita, nec laesa, lineoque panno cera infuso, ad carnem indutus, fornacem candentem intrauit; indeque panno combusto illaesus exiens, Christum Dei filium verum esse Deum, hoc indicio declarauit. Hoc vsque hodie apud Danos celebri fama vulgatur; à quibus Magnus Anseharius vocatur, quo nomine eius memoria ab eis V. Idus Septemb. celebratur; sepulchrumque eius crebrò à Danis frequentatur.

XLII. Anno MXVII. al Lierno Conuentus principum in Laerge Bremensis dia: est & colligat. ex Adamo.

Anno * praedicto, factus est celebris conuentus principum, in loco, qui dicitur * Laerge, praesente Imperatore Henrico, cum Archiepiscopis Erchanbaldo Magontinense, Poppone Treuirensi, Gerone Magerheburgense, Vnwano Bremense: Episcopis quoque, Arnoldo Haluerstadiense, Eppone Bauenbergense, Theodorico Mentense, Henrico Wirceburgense, Thiederico Mimigardordenense, Heinrico Parmense, Theodorico Mindense, Herico Huelbergense, Meinwercio Patherbruensense. Laicis etiam Bernardo duce, Sigifrido atque Ericone comitibus, eum alijs multis nobilibus, ad honorem & dignitatem Imperij plura necessaria disponentibus: Ibi Imperator à Domino Meinwercio Episcopo foundationem noui monasterij singularis quaedam * modo eius studij audiens, & deuotioni eius congaudens, gratiarum actiones ei retulit, & praedium quoddam situm in pago Hesse Saxonico, in comitatu Hermani comitis in villa Nedere * nominata, eum mancipijs vtriusque sexus, & omnibus, quae vllomodo inde puenire possent vtensilibus, quod quidam Redialdus nomine ad manus imperiales legaliter & capitulariter hereditauerat, fratribus, in eodem monasterio Christo * seruientibus, sexto Idus

Meinwercio pradio donatur.

* prope Wartberg

* & seruiantibus

Iulij

Iulij contulit. Sequenti die ibidem ab hæredibus Ekkihardi comitis de Abbacia Helmvvardeshufen querela habita, & diu multumq; inter principes ventilata, tandem regno est adiudicata. Et quia nec in facultatibus nec ministerialibus regno seruitio esse potuit, interuentu & consultu Episcoporum & Principum prædictorum, Episcopo Meinverco suisque successoribus à Patherbornensi sede, episcopallyter secundum regulam S. Benedicti regenda, & possidenda est collata.

Ipso quoq; anno Imperator rursus * Poloniam cum exercitu intravit; & Domini clementiæ ac pietatis conculcationem & destructionem Merseburgensis Ecclesiæ miseratus, ob reuerentiam S. Laurentij, in ædificijs, in ministerialibus, in sæcularibus possessionibus, in Ecclesiasticis ornamentis, in pristinum gradum Pontificalis dignitatis eam restaurauit. Inter hæc, cum Episcopus tam regni necessitatibus, quam Ecclesiæ commissæ vtilitatibus sollerter insisteret, fortuito Corbeiam transiit; & recordatus B. Stephani Protomartyris eo loci patroni, pro se, suisque omnibus, in memoriam eius, hostiam sacram Domino Deo immolare, eo diuertit. Eadem autem Ecclesia in ripa fluij Wisera sita, à Ludouico filio Caroli Imperatoris Magni constructa; à beato vero Badurado Patherborn. Episcopo, est dedicata, temporum incrementis tam religionis quam temporalis possessionis proficiens, & succrescens augmento, Sed, cum deliciae rigorem exsoluissent disciplinæ, Meinvercus Episcopus factus, ad eam uenerat, vt secundum canonicam auctoritatem corrigeret, quod irregulare inibi aduerterat. Sed expulsus cum grandi sua, suorumque iniuria, regem Henricum adiit, & vt Abbate * Wall nomine deposito alius nomine Drutmaris, per quem religio claustralis reformaretur, succederet, obtinuit. Quod vt religiosus eum commendabilem, ita irreligiosus reddidit eum odibilem: adeo, vt, durante odij & inuidiæ liuore, eiusdem Ecclesiæ custos nomine Boso, præparato altari, stomachando accurrens, præparaturam deijceret, & secundum auctoritatem eiusdem loci & libertatem, diuina celebrari in sua permissione interdiceret. Quod Episcopus audiens, conuentum intrauit; & habito ad fratres verbo, de Prælatorum reuerentia & de subiectorum inobedientia, ad satisfactionem & iniuriam facientem, & consentientes vocare humiliter curauit; dicens, & debere & decere eos honorem deferre sedi, in cuius cõsisteret dicecisi; cuius Præfules, etsi non cautè interdum incederent, eorum enormitas deuitanda, peruicacia esset arguenda, Nō. a. potestas cathedræ,

Abbatia
Helmvvardeshufen
imperiali
subiecta
Ecclesia
Patherborn.
Sulgo
Helmerf-
buser.

XLI III.

* Polonia.
Henrici
Imp. expeditio in Polon. & Bohemiam.

Merseburgensis Ecclesia in-
staurata.
Corbeia
noua, Abbatia dice-
cisi Patherborn.

Meinvercus inde
exclusus.

* Wall.
Valonem
Abbatem
deposuit.

quæ non sacris locis propter personas, sed propter sacra loca personis conceditur, constaret evertenda. Qui cum ad eum audiendum segniores haberentur, pulpitum adscendit, & pauca pro re & tempore ad populum locutus, omnibus, quæ facta fuerant, innouit, cumque, qui iniuriam irrogauerat ad satisfactionem publicè coram omnibus vocauit. Qui, cum tertio vocatus, non venisset, non vindictæ voto, sed Prophetiæ præconio ei præcepit, vt quocunque die ipse de corpore exiret, ille secum ad tribunal Christi, sibi responsurus de illata iniuria, migraret. O sancta anima, O pura conscientia, quæ adhuc carnis amicta velamine, animas ligabat coram diuino examine: Episcopo autem taliter discedente, Abbas eum fratribus eum in ciuitatem Pather profecutus, plenariam reconciliationem obtinuit, sed pro eo, quod contumeliam fecerat sæpè, & multum rogatus, Decretum Dei non posse immutari, perhibuit.

*Bosonem
contumacè
ad Christi
tribunal
ciuitat:
Reconciliat
se. Abbati
et Monachis.*

XLIV.

*Meinver
ei studium
in acond
mia:*

*Licetorum
homines
obnoxij,*

** Beresh
sum:
In reru
ffica et sa
miliars:*

*Nihem
gradium*

*Historum
curat:*

Quia ergo constantiam eius, quæ, in iustitiâ suâ, vt leo confusus est, audiuius; humilitatis pietatisque eius insignia, breuiter audiamus. Curtes dominicales Episcopij, sui circumiens frequenter collapsa reparabat, reparata sui munimine firmabat solerter, sicut in acquirendis utilis, sic in conseruandis fidelis. Ducem antiquæ seruitutis Lutorû * iustitiâ, per nouam paternæ pietatis releuauit gratiam, constituens à villicis adminiculari in cibi potusque necessarijs, quod antea non fiebat, tempore messis. Quodam autem tempore, ad curtem suam Berchusur venit, & experiri volens fidelitatem & dilectionem famulorum erga villicum, præcepit comitibus viâ suâ, vt super frumentum, quod in domo tribulabatur, equos propellerent, dicens seruos si fideles essent, eos repellere, si non, quasi defectum villici congratulantes, eos sinere. Seruis autem quasi ad obsequium Episcopi discurrentibus, equi frumentum tribulandum consumere & conculcare cæperunt. Vnde serui infidelitatis & incuriositatis vitio multum inculati, iussu eius grauissimè virgis sunt flagellati: quos postmodum ciborum copijs abundantissimè reficiens, de seruanda villico fidelitate paternè admonuit. Veniensque sequenti anno, & exclusus ab introitu, gratias quasi de contempu suo egit, & intrans occultè per superius ostiû, matrem familias, quod operarij modica farinæ sorbitiuncula alerentur, submurmurare audiuit; & vt seruitoribus eiusdem curiæ, duæ pernæ annuatim darentur, exceptis his, quæ à villico dabantur, misericordia paternæ pietatis, constituit. Nihem quoque veniens, hortum vriticæ & erucæ alijsque herbis opertum noxijs inuenit, excepto modico spatio in medio. Et mox, vxorem villici ambitiosius suis vestibibus spoliari præcipiens, donec germen noxium, quod

quod in altum excreuerat, terræ coæquaretur, per totum hortum eam extrahi, mandauit: quam tristem consuetis blanditijs consolans, solita liberalitate exhilarauit. Sequentique anno omni diligentia & abundantia totum hortum excultum inueniens maiori gratiarum actione & munerum largitione eam remunerauit.

Ad aliam curtem quandam veniens, matrem familias, cur pullis & gallinis careret, culpauit; & penuriam pastus eâ conquerente, mandauit ei, vt fieri faceret, quod ad pastum pullorum de loco ad locum per curiam moueri per temporum interualla prouideret. Quo facto veniente iterum ad eâdem curtem Episcopo, abundantibus pullis qui creuerant de pastu minorum vermiculorum, gratias egit; & de cætero deuotioem eam obsecrans fieri, laboris eius studium donis & bonis suis recompensauit.

Quodam tempore in aduentu Domini quando porcos dare solent villici, stans in lobio domus Episcopalis, mulierem quandam cum filio suo vnico porcum sequentem & amarissime vidit fientem; & mox accersit eâ causas tanti fletus studiosè ab ea inquisiuit. Illa autem viro suo mortuo se humano adiutorio destitutam conquerente, & porcum illum de pane, quem filius suus mendicando petiisset, violentia villici de Enehuis, quo pertinebat, pauisse, asserente, Episcopus grauiter ingemuit, & pectus proprijs manibus tundens

lacrymis ita faturo hortis

Væ tibi, miserrime Meinverce Episcope. Quomodo infelices homines questus sui gratia animam tuam demergunt ad Tartara? Sciens ergo scriptum. Domino fœneratur, qui pauperi miseretur; vocato villico, mansum viduæ ei resignauit; & ab eius magisterio cum filio suo eam absoluens, de sua eleemosyna eos sustentari omni vitæ suæ tempore mandauit.

Facta in diebus eius fame valida, missis nuncijs frumentum comparari fecit in Colonia, & duas naues onustas ad inferiorè terram deferri, & dispensatione villicorum super Velue & in Testerbant, taliter mandauit erogari, vt vna pars proprijs, alia familiæ indigentis, secundum numerum domesticorum distribueretur: tertia ad prouentum seminis, quarta mendicis erogaretur. Quod Episcopi mandatum villicus super Velue deuotè peragere studuit. Ille verò in Testerbant, partem pauperibus ordinam fraudare perniciosè, non timuit. Quod Episcopus audiens, non fraudato sed fraudanti vehementer condoluit; & quia nemo successorum suorum honorem prædecessorum post quartam generationem habiturus esset, prædixit:

XLV. Quodam tempore officinas monasterij sui noui, more solito circumiens, fratribus ad capitulum confidētibus, coquinam intrauit, & seruis foruitò vacantem inueniens, inuento frusto panis, in ollas igni appositas trussit, nullius autem pinguedinis vel admixtionis speciem præter aquam & cibum animaduertens simplicem, tempore loquendi, Conuentum intrauit, & causatus filiorum suorum, & fratrum aridum cibum, quem in coquina vidisset & tecisset, retulit: Abbate autem, ob virtutum custodiam, seruandam asserente parcimoniam: respondit venerabilis Episcopus, vt si ipse religiosus esset, vel videri vellet, circa vitam propriam seuerus, erga subditorum benignus existeret, Euangelicis & Apostolicis documentis propositis, quomodo laborans agricola mercede operis sui dignus esset. Et, data autoritate, quomodo Dñs Ecclesiæ clauēs beato Petro Apostolo tradiderit, & Ecclesia tantam habens potestatem, generali synodo, Monachis, quoniam olei copiã non haberent, nõ carniū quadrupedũ esum, sed carnibus cognatũ adipẽ indulserit, aduocatis villicis, porcos dari mandauit, de quorũ sagimine & pinguedine, cibum fratrum parari mandauit. Ecce, quoniã *diligentibus Deum omnia in bonũ cooperantur, & regnum Domini & iustitiã eius rigore claustralis disciplinæ in capitulo quærentibus, vitæ exterioris necessaria adiiciuntur* Laudabilis sanè pii pastoris erga oues creditas tam benignus affectus, imitabilis quoq; diligentibus Deum in religione, & executione claustralis disciplinæ profectus.

XLVI. Probare autem volens Episcopus dispositionis suæ obseruantia, quadam die indutus cappa laicali, coquinam iterum fratrum intrauit, & quasi aduena ignotus, de scitu, habitu monasticæ conuersationis, claustralis religionis, quotidianæ refectiois, curiosè quærans; beatam vitam, quantum ad Deum, inibi duci; miseram verò, quantum ad corporis indigentia vsum, agi, à coquo audiuit. Vnde festinus ad cubiculum rediens, Abbatem aduocari velociter mandauit, & de segni dispositionum suarum executione eum arguit, incusans; nouem pernas optimas secum ad claustrum deferri mandauit.

XLVII. Succensus autem igne diuini amoris, nihil subterfugit terreni laboris, quin pro subiectorum salute Ecclesiæq; suæ utilitate insistet omnibus modis & horis, affectans denique in aginem cælestium spreuit speciem terrestrium; nec pro Christo humiliari, nec pro ipso erubescens iniuriari. Minor namque in oculis suis factus, subiectorum fidelitatem & dilectionem singulorum, spem & deuotionem in Deum experiri voluit per se: assumensq; cuiusdam mercatoris habitum, cum mercibus circuibat sedulus explorator Episcopatus.

*Agonasterij
culinam
uisens Mo-
nachorum
cibos ex-
plorat.*

*Tractatio-
nem hone-
stam com-
mondæ.*

*Sagimen
ob olei de-
fectum in-
dult. Mo-
nachis.
Rom 8.
Matth. 6.*

*Memor-
cia distinu-
lanterin-
quirit in
sui Mona-
sterij disci-
plinam
Consult
inopia vi-
dus,*

*Diocesi-
suam ex-
plorat
sumpta
Mercatoris
persona.*

patus. Quia verò iuxta Saluatoris sententiam, *nihil opertum quod non reueletur*, eito hoc quibusdam propalatur. De quibus villicus de Balhorn vxori suæ hoc innotuit, & quid in aduentu Episcopi diceret vel ageret, docuit. Episcopus autem vbicunq; veniens, & diuersa à diuersis accipiens Balhorn quoq; venit, & matrem familias suppliciter salutans, ei de mercibus suis quæq; concupiscibilia cõparanda obtulit. Quæ, quasi vehementer inflammata aduersus eum, ilicò aduocauit virum, & seductorem quendam aduenisse, sibique cum mercibus suis proclamat instituisse, vt cum rebus creditis infidelitate sua exhibita domino, cum temporali dispendio, animæ subiacerent periculo.

Recordatus autem Episcopus voti sui, quod Romæ sancto voverat Alexi, monasterium cum congregatione in honore eius, in loco, qui Sulithe dicitur, ædificare disposuit; sed timens humanæ mutabilitatis incertitudinem, interim ei perspicui operis cappellam in introitu vrbs, iuxta nouum monasterium construi fecit; eamque decimo tertio Calendas Februarij consecrans prouisioni eiusdem Monasterij deputauit, & in commemoratione beati Alexis, tali iure misericordiæ dotauit & insigniuit, vt quicumque forensi lege conuictus, & sententia damnationis addictus, cappellam contigisset, addictæ pænæ obnoxius non esset. Iuxta principale quoque monasterium, cappellam quandam cappellæ exstructæ in honore S. Mariæ perpetuæ virginis Geroldo Caroli Magni Imperatoris consanguineo & signifero contiguam, per Græcos operarios construxit, eamque in honore S. Bartholomæi Apostoli dedicauit. In plerisque parochijs misericorditer subuenit populis in difficultate longissimi Ecclesiarum itineris, siue parochijs nouis in diuisione aliarum factis, siue cappellis in ijs constructis. Inter quos populo de Sudburghnon ad Parochiam forensis Ecclesiæ in Patherbornensi ciuitate pertinenti, Ecclesiam construere concessit, eamque super terram pertinentem ad curiam ab eo Monasterio suo nouo attributam, & fundatam, Banno Episcopali ad ius maioris Ecclesiæ conseruato, eidem Monasterio proprietario iure possidendam eam delegauit; vbi postmodum à beatæ memoriæ V Volfgango, Ecclesia lapidea constructa, quam Episcopus Rotho successor Meinverci Episcopi, anno Dominicæ Incarnationis Millesimo quadragesimo tertio, decimo septimo Calendas Nouembris in honore S. Galli confessoris Christi dedicauit.

In Heruordia Basilicam S. Mariæ, quæ vocatur ad Crucem, dedicauit; quam ipsa vnica spes mortalium ad singulare inibi miserorum refugium sibi construi mandauit. Siquidem Ecclesia Heruor

Luc. 11.
Detegunt
a Filis.

XLVIII.

Sulithe.
S. Alexio
votiuam
adem ex-
firmit.

Immuni-
tate eam
donat &
asylu iure.

Cappellam
erigit, di-
catque S.
Bartholo-
mæo.

Parochias
commode
distribuit.
Sudburgh-
non vel
Sudburg-
non.

Rotho suc-
cessor Mein-
verci
dedicat Ec-
clesiam S.
Galli.

XLIX.

Mein & Ger-
oldo Heruor-
dia basilicam
dedicauit.

*Heruor-
densis &
Corbeiensis
Ecclesia
wastata ab
Vngaris.* uordensis, sicut Ecclesia Corbeiensis, in Episcopatu Patherbrunnensi sita, à Ludovvico filio Caroli Magni constructa, & à beato Badurado Patherbornensi Episcopo dedicata, quæ omni pristini honoris & decoris ornatu tam Vngariorum deuastatione quam fratris Bernardi ducis Saxonix Thietmari inuasionem spoliata, prope modum fuerat destituta.

*Heruor-
densis Ba-
silica. B.
virginis fa-
uore reno-
uatio & o-
rigo.
* magnifi-
centiam.* L. Cuidam iraque fame & nuditate afflicto pauperi, in die natalis sanctorum Martyrum Geruasij & Protasij ad præfatum Heruordense Monasterium propter auditam inibi Sanctimonialium * magnificentiam ire volenti, ipsa pijsissima virgo Maria facie ad faciem apparens, Abbatissæ & sororibus eiusdem Monasterij nuntiare mandauit, vt mutata pristina vita, tantum spirituali insisterent exercitio, quantum temporali instabant ædificio, dicens se per hoc ædem suam reuisuram, & inuocantes se perpetua tuitione custodituram, adiiciens se locum in quo ei apparuit ad sui nominis venerationem, & Christianorum prælegisse intercessionem; vt, si quis eam ibi fideliter quæserit, inueniat, & quod iustè petierit se adeptum gaudeat. Paupere autem tantam visionem indicare trepidante, & ad suæ legationis veritatem confirmandam signum aliquod suppliciter expetente; hoc erit tibi signum ait, Virgo pijsissima, quod nullius illatæ pænæ, ne cicatricis quidem vllius te contingat aliqua molestia. Quo ad maius veritatis indicium, aliud adhuc expetente signum; præcide, ait Dei genitrix, baculum, & faciens inde crucis signaculum, pone, vbi meorum statum cognoueris esse pedum, & si non credunt verbo signi prioris, credant ostensioni sequentis. qui quocunque tempore ad locum hunc venient, & me super eandem quam facturus es crucem, in columbæ specie sedentem videbunt. Ab Abbatissa ergo nomine Godesti, cum sororibus hoc nuntio accepto, Episcopus Meinvercus cum vicinis proximorum Monasteriorum clericis accersitur; consultu omnium ieiunijs & orationibus à Deo res inquiritur. nuncius indicio aquæ ferrique igniti examinatus, securus declaratur: columba in loco ostenso inquisita, super crucem sedere inuenitur, & maxima omnium deuotione, & veneratione Basilica fabricatur & dedicatur; & nomen ad crucem sortitur.

*Basilica
hinc dicta
ad Crucem.*

*Meinver-
cus muro
tingit Pa-
therbrun-
aliæque o-
pera molit-
ur vel in-
staurat
* distrahe-
re.*

LI. Murum quoque in circuitu vrbis in ciuitate Patherbornensi cõstruxit. Domum Episcopalem à fundamentis erexit; & non solum ipsius ciuitatis mœnia restaurare, & innouare curauit, sed & quicquid in alijs suæ prouisionis locis dirutum vel veteratum inuenit, * destruere, renouare, meliorare festinavit.

Studiorum multiplicia sub eo floruerunt exercitia. Et bonæ indolis

dolis iuvenes, & pueri strenuè instituebantur, norma regulari proficientes haud segniter, in claustrali disciplina. omniumque litterarum doctrina claruit hic sub ipsius Sororio Imado Episcopo; sub quo in Patherbornensi Ecclesia, publica floruerunt studia: quando ibi Musici fuerunt, & Dialectici enituerunt, Rhetorici clarique Grammatici; quando Magistri artium exercebant triuium, quibus omne studium erat circa quadriuium. Vbi Mathematici claruerunt, & Astronomici habebantur; Physici atque Geometrici. Viguit Horatius magnusque Virgilius, Crispus & Sallustius, & Urbanus Statius. Ludusque fuit, omnibus insudare versibus & dictaminibus, iucundisque cantibus. Quorum in scriptura & pictura iugis instantia, claret multipliciter hodierna experientia, dum studium nobilium clericorum vsu perpenditur vtilium librorum. Præfatus quoque Imadus Episcopus tempore suæ pueritiæ tanto disciplinæ claustralis rigore ibidem est nutritus, vt, nunquam patrem suum videre extra conuentum specialiter, vel ei colloqui fuerit permissum, dicente Episcopo; pueros & adolescentes cum distractione debere erudiri; & non nociuis blandimentis deliniri; quoniam audaciæ & ferociæ nutrimenta eis ministrarent blandimenta. Adolescebant quoque secum tyrones militiæ cælestis, Anno Archiepiscopus Coloniensis, Fridericus Monasteriensis, & per plures alij strenui post modum in vinea Domini operarij.

Thesaurum Ecclesiasticum, & ornatum, sub prædecessore suo, ignis depopulatione conflagratum, multipliciter innouauit; & inter alia magnificentię suæ dona spectabilia, tabula preciosissimi auri & tribus calicibus æquè auri examinati & optimi, Gozophylacium Ecclesiæ tam decenter quam vtiliter ampliauit & decorauit. Corona spectabilis magnitudinis & magnifici operis faciem templi ornauit; exteriorique ornatu & tanto, talique Ecclesiasticæ dignitatis & vtilitatis apparatu, interioris hominis habitum Dei & proximi dilectione condecoratum, mirificè declarauit, quem in sanctorum plurimorum deuota veneratione amplius illustrans,

Diem sancti Bonifacij & sociorum eius, celebrari per totum Episcopatum Patherbronnens. annua obseruantia instituit. Festiua celebritate natalem sanctorum septem fratrum venerari disposuit. Sanctum Alexin magna deuotione coluit. S. Longinum Martyrem, qui lancea latus Saluatoris in cruce pendens aperuit, cum alijs plurimis, quos longum est singulariter profequi, in mira veneratione habuit.

Largissimarum eleemosynarum eius, quas in domo regia, omni suæ tempore quotidiana deuotione exhibuit, eadem domus

vitiæ

T r r

testis

*Litterarum studia
& schola
Pather.
bronnenses.
Imadus E-
piscopus ex
sorore
Meinwer-
ci xii. Pa-
therborn.
successor
Rotonis.*

*Scriptura &
pictura cle-
ri veteris.
Imadi Epi-
scopi edu-
catio & vi-
gor disci-
plina.*

*Anno Co-
lon Archie-
piscopus.
Fridericus
Monaste-
riensis.*

LIII.

*Thesaurus
& ornatum
Ecclesiæ à
Meinwer-
co vtilitatem.*

LIV.

*Festis ab eo
instituta S.
Bonifacij
v. Fratrum
S. Alexii.
S. Longini
15. Martij.*

LV.

*Meinwer-
ci liber-
tas.*

testis extitit, quæ anno Dominicæ Incarnationis MLVIII, omnî ciuitate Patherbronnensi cœlesti iudicio, incendio depopulata, sola superstes, cum vna domo forensi, fuit. Quam humilis, liberalis, & munificus, quantum cum his, qui oderant pacem, fuerit pacificus, ex alijs eius operibus perpendatur; ne huius rei vera relatio, plus fauorem intendisse, quam virtutes eius commendasse videatur. Canonicoꝝ inopiæ vsq; ad tempora sua albo pane in quotidiana præbenda carentium, de Bannis parochiarum, quos successor eius Rotho nomine præposituræ eiusdem causæ negotij attribuit, subuenire disposuit; sed, cum nulla re apud eos elaborare potuisset, vt beneficia Ecclesiastica æqualiter inter eos diuiderentur, huic intentioni superfedidit. Vnde virtus in eo non inueniens, quod argueret, inuidia comes alienæ felicitatis, habuit, quod reprehenderet: quæ virtutes morum non surdignitate, sed verborum vrbantate pensitâs, occasione ex negligentia Missæ, vt dictum est, accepta, Idiotam cū vocauit: & duplicitas fauorabilis arrogantia irridēs simplicitatem, eius benevolentia, qua pro temporum qualitate infirmis condescendit, *Lactevigans paruos, Pane cibans solidos*, loculatorem appellauit. Contra quæ superfluum est verborum exaggeratione plura augmentari in beati viri commendationem, cum eius scientia operû efficacia claruerit, & benevolentia multis via salutis fuerit. Quod cum luce clarius ex relatis possit videri, amplius ex referendis onerosum non sit intueri. Pendens itaq; vir totus in virtutem, semper ad meliora, inuigilauit Ecclesiæ commissæ profectibus omni cura; sperans se pro compassione proximi, peruenturum ad dilectionem Dei.

Canonici beneficia sua æqualiter diuiderent noluerunt.

Meinvercus ab amicis auditus Idiotam & loculator.

LVI. Episcopatus ergo eius anno nono, Dominicæ Incarnationis millesimo decimo octauo, Berrnvardus Hildeneshemensis Episcopus, tempore quadragesimali Synodum in Goslaria habuit; in qua, præfidente Imperatore cum Episcopis, ceterisq; regni primoribus, Godeschalcum Ekgihardi comitis filium, & Gertrudem filiam comitis Ekgihardi separauit. Proximo itaq; octauo Idus Aprilis solemnij sacrosanctæ Dominicæ Resurrectionis Episcopus Meinvercus Pather celebratis, ad Imperatorem Nouiomagum porrexit; & in Dominica, qua tunc Albæ deponerantur, videlicet Idibus Aprilis, interuentu Cunigundæ Imperatricis, & Archiepiscoporum Popponis Treuirensis, Erchanbaldi Moguntinensis, Episcoporum quoq; Euerhardi Bauenbergensis, Atelbaldi Traiectensis. Itē Popponis Abbatis * Stabulensis, Godefridi, Bernardi ducum, Becelini comitis, prædium Siburghusen in comitatu Vdonis comitis, in pago Hemmerfelde situm, obtinuit.

* deest exemplar. Siburghusen prædium.

Anno proximo, Imperator cum exercitu contra Bernardum Ducem Saxoniae, ad Castellum Schalksburg * perrexit; ibique mediante Domino Meinverco Episcopo, cum amicis suis in pace omnia constituit.

Septimo decimo autem Calend. April. Imperator Goslarium veniens, interuentu ac petitione Cunigundae Imperatricis, & Episcoporum Adelbaldi Traiectensis, Meinverci Hatherbronnensis, Euerhardi Bauenbergensis, & Godefridi Ducis, Abbatiam Leisbornensem sitam in pago Triene in comitatu Hermannii Comitis, Thiederico Mimigardfordensis Episcopo Ecclesiae, suisque successoribus tali modo contulit, vt ipsius Ecclesiae Episcopi praedicto loco imperiali autoritate exinde seruitium Dei ordinandi penes diuinum amorem atque timorem, liberam facultatem haberent. Et de Aduocatis in praedicto loco secundum voluntatem eorum aduocatum in ipsorum militia, iuxta quod illis melius visum fuerit, ad vtilitatem ipsius Leisbornensis Ecclesiae agerent & ordinarent.

Eodem loco, & anno proximo decima tertia Kalend. Aprilis, Sabbato ante Palmas, interuentu Cunigundis Imperatricis, Episcoporum Vnrvani, Arnoldi, Thietherici, Hildevardi & Erici: optimatumque regni, Bernardi Ducis, Sigefridi, Hermannii, Eckghardi Comitum, consilij ventilatione, Abbatiam Scheldice, sitam in pago Wessago in comitatu Friderici Comitis, Episcopo Meinverco dedit.

In proximo Pascha, Dominus Apostolicus Benedictus ab Imperatore & vniuersis Principibus Bauenbergae gloriosissime susceptus, secundum sponsonem suam, ipsius Ecclesiae nouellam plantationem visitauit, & octauo Cal. * Maij, Basilicam in honore S. Stephani Protomartyris, consecrans, preciosissimis reliquijs, quae ibi conseruantur, adornauit. Vbi inter missarum solemnias, ad operatione quadraginta * Episcoporum, & vnanimi consensu principum Episcopatum ab omni saeculari potestate liberum esse, constituit; & cuncta, quae Pontificali dignitati & vtilitati congruebant, praesentiae suae autoritate & privilegij sui attestacione, ac Banni sui firmitate, roborauit. Episcopus ergo Meinvercus gaudij sui in Domino de Ecclesiae commissae promotione Apostolicum participem facere cupiens, quanta bona Imperator ei contulisset, innotuit; & vt eius interuentu, ampliora percipere mereretur, suppliciter expetijt. Cui annuens Apostolicus paternae pietatis deuotione, fuit ei apud Imperatorem precum suarum obtentu non minime adminiculo; vt postmodum magnarum rerum approbauit larga exhibitio.

LVII.
Bernardus
Gel Beuno
Saxonis
Dux rebaldus
apud Schalksburg
compositus.
*Schalksburg.
LVIII.
*Leisburg.
Abbatia
Leisbornensis
Thiederico Monasteriensis
Episcopo
traditur.

LIX.
Scildeze
Gel Abbatia
Scheldice
co data
Meinverco.

LX.
Aduentus
Benedicti
Papae in
Germania
Bauenbergam.
Anno p.
Vita S. Herm
rici c. 23.
* Idus.
*LXXII.
Meinvercus
intercessit
Bambergen
si dedicationi.

LXI. Post hæc, quarta Calend. Iulij ipsius anni, Heimeradus sanctus presbyter in mōte * Heifungo, in quo beneplacitum fuit altissimo, habitauit; cum ad hristum migravit; & ipse Episcopus Meinvercus, morte eius audita, animam eius Missarum elemosynarumque celebri commemoratione Deo commendauit.

LXII. Sequenti * anno, post Natalem Domini, Imperator, commoto exercitu comitem quendam Otronem sæculi dignitate non minimū præpollētem, in castro, quod dicitur Hammerstein, situm supra Rheni littus, obsedit: quoniam idem comes Episcopatum Moguntinum multa infestatione sæpius peruagans, ferro & igne deuastauit; odio magno contra eiusdem ciuitatis Præsulem vehementer inflammatus, quoniam ab illo propter illicitum connubium, in iudicio Concilij generalis fuerat anathematizatus. Cum ergo querimonia eiusdem præsulis Imperator excitatus, in prædicto castro illum obsideret: venerabili Heriberto Coloniensis Ecclesie Archiepiscopo, demandauit, ut ipse in auxilium sibi, cum suis festinus veniret. At ille immensis febribus tunc fatigatus, quod imperabatur implere non valuit; & propter hoc commotus Imperator, exosa eum imperij sui tempora habere credidit: antiqua nempe suspicione scandalizatus, quoniam, ut prædictum est, in humando prædecessoris eius corpore deditus, electioni eius non interfuit. Inuidis ergo, qui nunquam deerunt, si sint quibus persuadeatur, occasionem Sancto derogandi nactis, plus iusto tribuens, & responso eius accepto, cum magno furore, si inquit ipse, ad me dedignatur venire, ego illum, quia ægrotat habeo visitare. Atque cum hac iracundia mox ubi hostem expugnauit, Coloniā properauit, imminentibus nimiumque se ingerentibus inuidis, qui satis ardentem furoris eius ignem magis ac magis perflabant linguis maleuolis, detrahentes innocenti viro Dei. Ipsa autem nocte, qua Imperator, Coloniā ingressus, officiosissimè à viro Dei fuerat susceptus, cum se sopori dedisset, videt in somnis quendam quasi venerabilem virum Pontificali veste ornatum, sic se alloquentem. Caue, inquit, ô Imperator, ne posthac pecces in conseruum meum Heribertum: scito illum virum Deo esse acceptum, in quem si quid admiseris, tu sine dubio portabis iudicium. Nimirum gratia Dei misericordis taliter præmonendo Imperatorem, ignorantia eius pepercit, quia videlicet in eo quod eiusmodi virum suspectum habebat, non malitia, sed ignorantia peccabat. Siquidem eiusdem Imperatoris animam timor Domini possidebat; neque scienter disponere aut iudicare quicquam cupiebat, per quod cælestis offenderetur Maiestas. Denique cum aliquid

de re-

S Heimeradus transfretus.
* Haisungus.
gen.

* 1020.
Ex Ruperto Tuitiensi scriptore vita S Heriberti c. 26 hæc omnia delibata.
Henricus Imp inuidorum calumniis S. Heriberto sic in sen-

Imperator per visum monetur ne peccet in Archiepiscopo.

Henricus

de regni negotijs disponere aut iudicare intenderet, dispositiones circumsp-
cit & Deo
nisi a gu-
bernatio.
omnes siue iudicia sua, precibus & elemosynis praeueniebat; quan-
tenus mens eius & actus caelesti regimine gubernarentur, ne quan-
do exorbitaret agendo, vel iudicando, quod diuinis legibus con-
traheret.

Mane ergo facto cum Imperator mente mutatus, virum Dei LXIII.
Cap 27. Vi-
ro S. Here-
berti.
ad se vocasset, & id quod caelitus euenerat, quod superno respectu
Rex compunctus fuerat, vir sanctus adhuc ignoraret, ac proinde
lachrymosis oculis apud illum querelam depromeret, causas re-
quirens, propter quas sibi tam diu infestus existeret; repente Impe-
rator exsurrexit, & virum Dei amplexatus in oscula illius ruit. Ille
admirans hanc pariter consolationis ab eodem dicta accepit. Ex
quo ad Regni fastigium, Deo donante conscendi, detrahentium
linguis nimium credulus, fateor, venerande pater, te exosum ha-
bui; & hanc odij trabem in oculo gestans, & ideo nihil videns, ini-
quum de te iudicium habui, tuamque iustitiam, immò Dei grati-
am in te fulgentem, videre non merui. Porro, te tacente, caelum
clamat super te, tuamque causam defendit apud me; nam ipse, qui
de Sanctis suis curam habet, & semper habuit, sicut scriptum est,
Non reliquit hominem nocere eis, & corripuit pro eis Reges: no- Psal 104.
lite tangere Christos meos, & in Prophetis meis nolite malignari,
ipse me pro te corripuit, vt sciam quod inter electos eius computa-
tus sis. Indulge ergò, precor te, quod in te malignatus sum, vel
quod te seruum Dei tangere deliberaui; quia peccatum meum co-
gnosco, nec amplius addam aduersari tuæ sanctitati. His dictis,
semel, iterum, & tertio sanctum Pontificem deoscularus est, tri-
plicem nimirum, necens dilectionis nodum, de quo Sapiens lo- Eccles 4.
quitur. Funiculus triplex difficilè rumpitur. Nec moratus vi-
rum Dei iam amicus, amicum apud se residere fecit. Hæc viden-
tes aduersarij, in fugam versi sunt, cæteri verò fideles benedixe-
runt Dominum.

Nec contentus hac satisfactione religiosus Rex, adhuc de di- LXIV.
uino iudicio erat sollicitus; & praterita reconciliatione non con- Vita S. He-
riberti,
cap. 28.
tentus, nocte sequenti, finitis matutinatorum solemnij, assumpto
vno ex Clericis, cubiculum Pontificis adiit, sed non ibi quiesce-
tem, verum in proximo S. Ioannis oratorio vigilantem, vt solebat, Henrici in-
fima ob-
reliatio &
suumet ab-
sectio.
& orationibus insistentem reperit. Protinus abiecta chlamyde
solo stratus, ante pedes eius, in spiritu humilitatis, & in animo con-
trito se suscipi postulat, & ea potestate, quam sacerdotibus suis
Dominus contulit, veniam sibi dari cunctorum, quæ in eum com-
miserat. Nec moratus Omnipotentis Dei famulus, Imperato-
rem

rem à terra prostratum subleuat. & secundum fidem regis, culpam veniam relaxat. Erat autem hoc seruo Domini initium sempiternæ consolationis; quippe qui de ista valle lachrymarum protinus ascensus erat ad gaudium diuinæ visionis: Etenim idem vir Domini reuelante sibi spiritu hoc prænoscebat, ait in illo secreto inter cætera ad eundem Imperatorem. Noueris certissimè, quia post discessum nostrum, quo nunc separandi sumus, nostras inuicem facies in hoc sæculo nequaquam videbimus. Eo magis Imperator corde compunctus, iterum in amplexus & oscula episcopi ruit; flens pariter & cuncta penè membra, manus & oculos, collum quoque fixis demulcens osculis. Hoc factò, clam ad cubiculum redijt, mortam reportans memoriam, prophetiæ beati viri, quam & postmodum transitu eius subsequente veram fuisse comperit, & ipse, vt audierat, ore proprio narrauit.

*8 Heriber-
ti de morte
sua rati-
onem.*

LXV. Venerabilis autem Episcopus Meinuercus de reconciliatione mutua dilectionis, quam inter eos reformare sæpè laborauerat, non modicè lætabatur; & vt peccata sua quæ in sanctum virum, licet ignoranter, commiserat, misericordiæ operibus plenariè coram Deo dilueret, Imperatorem hortabatur. Imperator ergò Christianissimus, eruditus omni scientia litteraturæ & pro se id expedire sibi intelligens, & consulenti libenter obaudiens, per interuentum ac indefessum seruitium ipsius Episcopi Meinuerci pro redemptione animæ suæ, dilectæque coniugis suæ Cunigundæ Imperatricis, quandam regij iuris curtem * Triburi nominatam, in pago Saxonico Westfalia sitam, in Comitatu Hermanni Comitum, cum omnibus appenditijs, seruis & ancillis, liberis quoque cum tali seruitio & censu qualem regi persoluebant & agebant, & cæteris omnibus ad eundem locum pertinentibus, ad Abbatiam in Patherbrunno à prædicto Episcopo inchoatam & stabilitam ibidem in Colonia XII. Kal. Martij testamentaria autoritate dedit; & inde diuertens, Bauebergam, quadragesimam ibidem celebrauit. Sic Dei miseratione in Patherbronnensi canobio, crescente religione creuit & census, ipsius Ecclesiæ, formam dans posteris normæ rectissimæ, vt & pro cunctis animæ & corpori necessarijs patri caelesti, scienti, quid nobis necesse sit, deuotè seruiatur, ne dum religio parit diuitias, diuitiæ religionem destruant, & sic ambo pereant, discretè caueatur.

** Tribur.
regij iuris
curtis
Meinuerc-
co donatur.*

*Henricus
Imp. Bam-
bergam
adit.*

LXVI. Proximo ergò XVII. Kal. April. beatus Heribertus Colonien- sis Archiepiscopus mortalem vitam in angelicam mutauit, & in locum eius Piliginus regius Capellanus subintrauit.

*S. Heriber-
ti obitus
1021 quidā
1030 sed à
Baronio re-
futatur.*

Eadem verò nocte, qua S. Heribertus post emeritam huius vi-
 tæ militiam, supernum donatium accepturus ad cælos migravit, Vita S. He-
 reberti
 cap. 34.
 Epponis
 Bauber-
 gensis Epi-
 scopi vi-
 sum, de S.
 Hereberro
 in BB. Epi-
 scoporum
 confessum
 recepto.
 Eppo vir memorabilis Bauebergenſis Eccleſiæ Epilcopus præcla-
 ris moribus, non contemnēdis florens virtutibus, huiusmodi viſio-
 nem vidit. Ingredebatur quaſi quoddam magnum ſplendidumq;
 Capitolum; & ecce illic reſidebat innumerabilis concio perſona-
 rum venerabilium, Epilcoporum, Abbatū, regum atq; Imperatorū,
 cæterorumq; cuiuſcunq; ordinis, viroꝝ illuſtrium, ſecundum ſuū
 quicq; ordinem veſtiti, & omnes pulchri & reuerendi, quaſi ad agen-
 dum generale concilium congregati. Porro in medio confidenti-
 um, loco euidenti Sella poſita videbatur Epilcopalis, ſeſſorem
 nondum habens; verum tamen ad hoc parata, vt in illa reſideret ali-
 quis. Vt ergò tantæ amplitudinis locum, tamque venerandæ mul-
 titudinis conuentum introſpiciens vidit, admiratione pariter
 & timore compreſſus ſtetit; & nequaquam introire præſumpſit.
 Cum ergò ita ſtaret ſtupefactus, ecce vnus de illo ſancto ſenatu,
 tantoque quaſi Patricioꝝ cætu ſurgens, & vſque ad eum pro-
 foribus ſtantiem procedens, quem & ipſe, vt ſibi videbatur, du-
 dum nouerat, apprehenſum manu introduxit; &, vt ſuper ſe-
 dem vacanti reſideret, annuit; ille veritus hoc facere recufa-
 uit; ſciens eandem ſellam viro reuerentiæ maioris & dignitatis
 amplioris poſitam. Nec mora, qui conuentus eiudem prima-
 tum tenere videbatur, duobus ex eodem confelſu venerabilib⁹ E-
 piſcopis præcepto indixit, vt foras exeuntes eum, quem primum
 inuenirent ſtantiem & paratum introducerent, & in ſede illa me-
 dia, quoniam ſeſſioni eius præparata fuiſſet dignè collocarent.
 Fecerunt illi vt imperatum fuerat: & ecce quem introducebant
 dominus Heribertus Colonienſium Archiepiſcopus erat, ſacro
 redimitus ornatu, tanquam in die ſolemni ad celebranda miſſa-
 rum ſolemnia. Eum in illa ſede medium ſedere fecerunt. Verum ta-
 men vnum ornatui eius, ſcilicet baltheus deeſſe videbatur. Cum
 ergò vidiffent illum Principes tanti confidentes, baltheumque illi
 deeſſe animaduertiſſent, quaſi vehementi admiratione conceitati,
 ſeſcitabantur, quiſnam ille eſſet, qui tanti Pontificis ornatum di-
 minuere præſumpſiſſet; Ad hoc ipſo tacete; præloctus eſt vnus de
 primoribus, dixitque; quod is eſſet Imperator Henricus. Hanc vi-
 ſionem Epilcopus Imperatori mane narrauit; ipſeque Imperator
 non incredulus viſioni recordatus verborum vltimæ colloctationis
 Epilcopo reſpondit. Si baltheo caruit, me prædone, ſanctus ille &
 venerandus vir, domino adiuuante, meque operam dante rapina
 hæc reſtituetur illi, Igitur Imperialem manum largius extendens,
Henricus
 imp. cen. ab
 ſe ablatum
 prolixè ré-
 dixit elee-
 dona. moſyis.

dona Christi Ecclesijs, pauperibusque distribuit; sacrisque missarum solemnibus psalmis & orationibus transitum beati Præfulis celebrari edixit; cui ipse balthem sustulisset, id est, qui uiuentem longe minus, quam decuerat, honorasset.

LXVIII.

Inter innumera, quæ pro animæ eius remedio liberaliter erogauit, interuentu Domini Benedicti Papæ patris sui spiritualis, Cunigundæ Imperatricis, Erchanbaldi Moguntini Archiepiscopi, Episcoporum quoque Euerhardi Babenbergensis, Engelberti Frisingensis quandam curtem dictam Hammonstede sitam in pago Rittega in Comitatu Vdonis Comitibus ibidem in Bauebergensi conuentu Sabbato Paschalis hebdomadæ IX. uidelicet Kal. Maij. In Festo S. Georgii Martyris Episcopo Meinverco Imperator tribuit, ob iuge suum & indefessum seruitium: ut ipse nullius æmuli opprobriis subiaceret, quin plus omnibus seruiens, præmia honorisque plures acciperet; exemplisque sui emolumentum alios ad suum fidele seruitium Imperator prouocaret. Hanc curtem quidam Comes Godico * proprietario iure possidens, cum omnibus appenditiis ad eundem locum pertinentibus, cum consensu coniugis suæ Addilæ ac sororis suæ hæredis, iustissime ipsi Imperatori in proprium ea ratione tradiderat, ut prædictus locus in beneficij usum, & insuper centum mansorum familiæ, quam diu uiuerent, sibi concederentur. Quo facto, Imperator, diuino admonitus instinctu, assiduitateque seruitii venerabilis Meinverci Episcopi non multo post, prædictorum interuentu, pro remedio animæ suæ, cum chirographo ipsum prædium in proprietatem & dominium Patherbronnensis Ecclesiæ, ut dictum est, eo pacto dedit, ut si prædicta Domina Addila eum superuieret, & quisquam ei prædictum beneficium abstraheret, vel aliquid incommodi faceret, Episcopus beneficium, ex substantia Patherbronnensis Ecclesiæ restitueret, & si insuper id recusaret & renueret, illa Domina potestatiuè sua reciperet. Episcopus autem Meinvercus manu scriptum hoc de Hammonstede in præsentia Thiederici Mimi-gardeuordensis Episcopi, Luidolfi, Vdonis, Hiddonis, acta Comitum, & aliorum multorum legi fecit, omnemque inferendæ inquietudinis occasionem in futurum pastoralis vigilantia, solerter præmuniuit.

Hammonstede donum Henrici Meinverco datum.

* Godico. Hammonstede traditio eius origo.

LXIX.

Henricum Meinverco comitatur in Cofunga

Post hoc Kalend. Iunii Episcopus cum Imperatore Cofunga venit, ubi interuentu Geronis Magetheburgensis Archiepiscopi Dodiconisque Comitibus, de Wartberge quandam Regiæ proprietatis forestam in comitatu eiusdem Comitibus Dodiconis sitam obtinuit. Hæc forestis initium sumit de Rothalmingahusen; re-ctoque

Atque tramite protenditur in Wisaram fluuium; sicque ascensum iuxta Cas-
 ducit in fluuium qui vocatur Fulda; inde verò seruat continuatim. *scilicet Has-*
 sui ascensus tenorem iuxta eundem fluuium Fuldæ vsque in riuum, *fia*
 qui dicitur Crumelbecke, nec non ad oppidum, quod Holthufen, *Nemo*
 vocatur, viam tendit; simul graditur in Othilanbam & Rechinhe- *impetrat*
 rishufen atque ad* Rothiereshufen, mox pergit ad Kikillahufen, *ab Imp.*
 atque ad Beuerbeka; sicque protenditur in viam, quæ ducitur ad ** Rora-*
 V Volfredeskificum; itemque in alteram viam, quæ extenditur ad *minghusen*
 Gunesburin & ad viam Monneshufen, sicque gyrando circuit *Roserthaus-*
 quandam viam, quæ peruenit vsque ad prædictum oppidum Ro- *sen.*
 thalmingahufen.

Ipso quoque anno Erchanbaldo venerabili Moguntinensis Ec- *LXX.*
 clesie Archiepiscopo episcopatus sui anno nono mortuo, Aribio *Erchan-*
 regius Capellanus successit; qui inspirante Dei gratia, inter alia sua *baldis Ma-*
 deuotionis & dilectionis grata Domino iudicia, super montem qui *gont. mori-*
 dicitur Hasungun, in honore sanctorum Apostolorum Petri & *tur. 1021.*
 Pauli, & in commemoratione beati Heimeradi supradicti Mona- *Aribo suc-*
 sterium construxit. *cessor Mo-*
nasterium
Hasungun
memoria S.
Heimeradi
construxit.

Comite quoque Dodicone de V Vartberge, eodem anno III. *LXXI.*
 Calen. Septemb. mortuo, Episcopus Imperatorem post Natale Do- *V Vartber-*
 mini Patherbrunne inuitauit, & Comitatum, quem idem Dodico *ge Comita-*
 comes dum vixit, tenuit, situm in locis Hessiga, Netga, Niterga XIII. *tum Meiu-*
 Kal. Martij ab eo impetrauit. Die quoque Kalendarum Martianum *uercin*
 proximarum, alium quendam Comitatum in Limmedeshufen, in- *acquiris.*
 teruentu Benedicti Papæ, Cunigundæ Imperatricis Augustæ, E- ** Amulga-*
 uerhardi Bauebergensis Ecclesie Episcopi, Piligrini eiusdem Ec- *phus Comes*
 clesie Præpositi, regique Cancellarij obtinuit, quem situm in locis *dum vixit*
 Sorathuel, Sunithuel, * Almunga, Treueresga, Burclau, Luidol- *tenuit;*
 phus Comes dum vixit tenuit; ea ratione, vt nec ipse Meinvercus *ea ratione,*
 Episcopus, nec aliquis successorum suorum, vllam potestatem ha- *vt nec ipse*
 beret alicui suo militi, vel extraneo eundem Comitatum in benefi- *Meinvercus*
 cium dandi, sed ministerialiter in ipsius Ecclesia, qui pro tempore *Episcopus,*
 fuerit, præsit prædicto Comitatu, ac de eius vtilitatibus prouideat, *nec aliquis*
 ad restorationem constructionis ipsius Ecclesie, vt interim muri *suorum, vllam*
 releuentur, rectè reparentur, & quicquid opportunum fuerit ad *potestatem ha-*
 corporalem formam ipsius domus Domini, ibi intra administratur. *beret alicui*

Ingens terræ motus III. Idus Maij in partibus Baiotariæ eodem *LXXII*
 anno contigit. Quidam verò propinquorum Dodiconis Comitum *Terramo-*
 Bern nomine, traditionem, quam idē Comes & frater eius Comes *tus anno*
 Sigebodo in bonis hæreditarijs, ad Patherbronnensem Ecclesiam *1021. vt*
 hortatu & rogatu venerabilis Meinverci ipsius Ecclesie Episcopi *Liberi. &*
Marianus.

Transactio integra de Comitatu VVartber. 29. fecerant, infirmare iudicio sæculari attentauit; & multis consilijs habitis ad vltimum in Natali S. Damasi Papæ in Ermēneswerthe, in præsentia Henrici Imperatoris, Aribonis Moguntini Archiepiscopi, & Episcoporum Wicelini Strasseburgensis, Adalbal-di Traiectensis, Vdonis, Herimanni Comitum & aliorum multorum, omni querela postposita, plenaria reconciliatione pacatus, cessauit, & octoginta tres libras ab Episcopo accepit, in Ganderesheim XX. vncias auri, XLVI. libras argenti, vnum pallium pro III. libris & XXX. equas, astantibus VVizelino Episcopo prædicto, Reinvardo, qui aduocatus fuit, Vdone, Sigifrido, Ezzikone, Lindulpho, Becelino, Bennone, Sueuan, Comitibus, Conone filio Ducis Ottonis, eiusque milite Zeizulfo & alijs multis. In capite autem Ieiunij proximi anni, præsentibus, Vdone, Bennone, Sifrido, Comitibus, alijsque plurimis cum Reinvardo aduocato dedit Episcopus Meinvardo militi Bernonis II. vncias auri, & II. libras argenti, datisque omnibus promissis exceptis duobus talentis. * * *

LXXIII. Eodem anno Thiedericus Mimigardeuordensis Episcopus obiit, & Sigifridus Parthenopolitanus Abbas ei succedens X. annis eidem Ecclesiæ laudabiliter præfuit. Thiedericus quoque Mindensis præsul præsentem vitam finiuit; post quem Albericus eiusdem Ecclesiæ Præpositus electus; sed morte præuentus, nec consecrationem accepit, nec in cathedram peruenit. Sigisbertus verò Episcopatum obtinuit. Piæ memoriæ etiam Berenyvardus Hildenesheimensis Episcopus XII. Kalend. Decemb. ad Christum migravit; in cuius locum Godehardum Althahensem prius Abbatem sancta Ecclesia sibi suisque, vtiliter subrogauit. Anno * dehinc succedente Gero Parthenopolitanus Archiepiscopus ab hac vita discessit, cui Hunfridus VVireiburgensis Ecclesiæ Præpositus successit. Thitmarus piæ memoriæ Onnenburgensis Episcopus ad Christum migravit; & in sedem eius subintravit Moncherus.

LXXIV. Arnoldus * quoque Haluerstadenensis Episcopus moritur, & Brantoch quondam Fuldensis Abbas substituitur. Bernardus similiter * Havelburgensis Episcopus sustollitur, post quem Reinholdus subinfertur.

LXXV. Ipso anno Aribo Moguntinensis Archiepiscopus in Pentecoste Imperatorem Moguntiam inuitauit, vbi & concilium generale conuocauit; in quo, Episcoporum consilio plura, quæ deuiuerant correxit; præcipue tamen Ottonem Comitem prædictum de Halmersstein & Irmingardam illicitè commanentes separare disposuit; quod

quod tamen perficere non potuit; quia ille se partim regali timore, partim Episcopali commonitione utcumque correxit. Illa verò publicè bannos præuaricans, ibidem ius legemque omnem funditus perdidit.

Proxima III. Idus Augusti ipsius anni, prædictus Aribio Maguntinæ sedis Archiepiscopus Synodum in Salegunstadi coadunauit; in qua, præsentibus Episcopis, Burchardo V Vormatiensi, V Verinhardo Argentino, Brunone Augustensi, Euerhardo Babenbergenfi, Meginhardo V Virciburgenfi, communi eorum consilio atque * consensu, multimodam diuinorum officiorum, atque synodaliū legum dissensionem composuit, & disparilitatem singularium consuetudinum honesta consensione in vnum redegit. Inconueniens quippe sancto conuentui visum est, quod membra capiti discordarent, & vlla diuersitas esset in vnius corporis compagine; ideoque propter lamentabiles dissensiones communi decreto concilij hæc capitula sancita sunt, hoc ordine.

Maguntina sub Aribio bono anno MXXI. Ex S. Godehardi MS. vna ad Verbum. LXXXVI Synodus Salingenstadiensis que extat apud Burchardum. * consultam.

CAPITVLVM PRIMVM.

V T XIII. dies omnes Christiani ante festiuitatem S. Ioannis Baptistæ, in abstinentia sint carnis, & sanguinis, nisi infirmitate impediente, aut alicuius festi solemnitate, quæ in illo Episcopio celebris habetur, intercedente. Et ante Natale Domini similiter; & in vigilia Epiphaniæ: & in omnium vigilijs Apostolorum: & in vigilia Assumptionis S. Mariæ: & in vigilia S. Laurentij; nec non & in vigilia omnium Sanctorum, adijcientes prædictis vigilijs vnam horam refectionis, excepta infirmitate, & nisi aliquis sit, qui proprio voto maiori abstinentia uti velit.

De diebus quibus seruandum.

CAPITVLVM SECVNDVM.

D E incerto autem ieiunio quatuor temporum, hanc * consuetudinem statuimus: vt si Kal. Mart. in III. feria sine antea euenerint, eadem hebdomada ieiunium celebretur. Sin. autem Kalend. Mart. in v. feriam, aut vi. aut sabbatum distendantur, in sequentem hebdomadam ieiunium differatur. Simili quoque modo si Kalend. Iunij in III. feriam, aut antea euenerint, in subsequente hebdomada ieiunium celebretur. Et si in V. aut VI. aut sabbatum contigerit, ieiunium in tertiam & quartam hebdomadam referuetur. Et hoc sciendum est, quod si quando ieiunium mensis Iunij in vigilia Pentecostes secundum prædictam regulam euenerit, non ibi celebrandum erit, sed in ipsa hebdomada Pentecostes solemniter, & tunc propter solemnita-

* certitudinem. De ieiunio IV. temporum.

tem S. Spiritus diacones dalmaticis induantur, & alleluia cantetur; & flectamus genua, non dicatur. Eodem modo de Septembris ieiunio constitutum est, vt si Kal. Septembris in III. feria euenerit, aut antea, ieiunium in III. hebdomada celebretur, & si in V. aut VI. aut sabbato contigerit, in III. hebdomada ieiunandum erit. In Decembri vero illud obseruandum erit, vt in proximo Sabbato ante vigiliam Natiuitatis Domini celebretur ieiunium; quia si vigilia in sabbato euenerit, simul ieiunium & vigiliam celebrare non conuenit, &c.

*In Synodi
Selingensis
decre-
tum con-
stituta ex Mi-
crologo &
alii.*

* Lunas.

Hæc quidem Synodi huius decreta, temporis, vt dictum est, necessitate exigente sic ordinata; sed in dispositione ieiunij quatuor temporum, salua authoritate non bene cōsiderata. Vnde Romana Ecclesia super fundamentis diuinæ dispositionis rationabiliter ordinata, & contra nouitatum adinventiones rationi & authoritati contrarias magisterio Petri in omnibus & de omnibus pleniter informata, hanc de Ieiunio quatuor temporum constitutionem refutauit, vtpote, quam authoritati sanctorum Patrum non consentire, & rationi legitimæ Lunationis non conuenire manifestè recognouit. Leo namque primus in ordine Pontificum quadragesimus septimus, cuius authoritate congregatum & confirmatum est sanctum Chalcedonense Concilium, & Gregorius iunior in ordine Pontificum nonagesimus, ieiunium vernale in Quadragesima, & ieiunium æstiuale in Pentecoste celebrari instituerunt. in quibus beatus Gelasius Papa in ordine Pontificum quadragesimus nonus, ordinationes fecisse & fieri instituisse, in decretis suis, inuenitur. Ipsa * quoque decima cum in Februario plerumque occurrat, sicuti in decem annis cycli decennoualis, videlicet sexto decimo, quinto decimo, secundo decimo, decimo octauo, septimo, quinto quarto, duodecimo saepe contingit, in quo secundo Februario *** Nam Patres reuerendi sanctitate, & apostolica authoritate præcipui, Simplicius, Gelasius, Symmachus, Felix in Februario ordinationes fecisse leguntur. Rationem quadragesimalis Lunationis concilium hoc de ieiunio vernali in Kalendis Martij disposuisse constat, cum sabbatum duodecim lectionum vernalis ieiunij, aliquando decimo sexto Kalendis Martij, aliquando decimo tercio Aprilis occurrat. Concordia quoque officiorum summo pere seruanda, ne ieiunium vernum cum ieiunio æstiuale confunderetur, cum cantus quadragesimales, & orationes ita orationibus & lectionibus de sancto Spiritu in Pentecoste adiungentur. Vnus Gregorius Papa eiusdem nominis septimus, qui

*Gregorij
VII decre-
tum de le-*

qui Hildebrandus Monachus, eiusmodi varietatem & confusio-
nem secundum Apostolicæ normæ consuetudinem reformare cu-
piens, anno ab Incarnatione Domini millesimo septuagesimo octa-
uo Indictione prima, habita Romæ Synodo in Ecclesia Domini
Saluatoris, quæ dicitur Constantiniana, præsentibus Archiepisco-
pis numero ferè centum, cum innumerabili diuersorum ordinum
multitudine, inter cetera Canonice executionis negotia, quæ re-
nouando confirmauit, & confirmando innouauit, Ieiunium quod
Martio ascribitur omni anno in prima hebdomada Quadragesi-
mæ secundum Iunationis obseruationem, sicut & Paschæ celebra-
ri disposuit, sicut prædecessores suos constituisse, claruit. Ieiunium
æstiuale in hebdomadam * Pentecostes: Ieiunium autem au-
tumnale, iuxta statuta sanctorum Patrum Leonis & Gelasij, & ali-
orum plurimorum in septimo mense debemus celebrare; & secun-
dum Ecclesiasticam consuetudinem in tertio Sabbato Septembris
ieiunare, hoc obseruato, vt, si Kalendæ Septembris, secundæ, ter-
tia, vel quarta feria intrant, in tertia hebdomada; si quinta, sexta fe-
ria, vel Sabbato intrant, in quarta hebdomada celebretur. Hæc mi-
nus capacibus enucleata, ingenio sagacibus non sunt ingrata, quæ
cum antiquitatis notitia conferant eis studij florentis exercitia.

Episcopus autem Meinvercus Monasterium inchoatum acce-
lerans consummare, sanctuario testudinato, Imperatorem in Na-
truitate Domini Patherbrunne inuitauit: & sperans eum Imperia-
li magnificentia, aliqua daturum prædia, in præsentia eius hoc de-
dicare, proposuit; ex inopinato autem Sanctuarium, casum ipsius
Ecclesiæ futurum præsignans, cecidit; & ita Episcopus domi foris-
que, negotijs regni multipliciter occupato, Monasterium hoc vsq[ue]
ad annum Dominicæ Incarnationis M. XXXI. indedicatum
permanfit.

Inuitatus autem Imperator Henricus aduentum suum denunti-
auit Episcopo; præcipiens necessaria suo preparari balneo. Epi-
scopus autem, per omnes curtes suas Dominicales, agnos factos
occidi faciens, de velleribus agnorum infra vterum earum inuen-
torum, pelles fieri mandauit, quibus pallio nouo adoperetis, & gulis
matherinis * in circuitu ornatis, Imperatorem post balneum
vigilia vestiuit. Magnates autem regni qui plures aderant, acce-
dentes, pallium considerauerunt; & rem, vt suspicati erant, depre-
hendentes, Imperatori innotuerunt. Qui aduocato Episcopo,
cur pelles ouinas sibi dedisset, inquisiuit, & honoris & amoris igna-
rum, dignitatisque Romani Imperij eum oblitum proclamauit.
Episcopus autem optimum genus indumenti cuique ordini, con-

*ianio vey-
no.*** octauano.*

LXXVII.

*Templi
Monasterij
nominis.*

LXXVIII.

*Henricus
Imp Patherbron-
na Natali
Domini
celebras.*** Martini-
nis.**Post balneum
à Mein-
verco ac-
cipit pelles
um amittit.*

*loco ex pel-
lium per
mutatione
arvepto
Henricus
ad benefi-
centiam
allicitur.*

ditioni & dignitati conueniens, se dedisse asserens, mercatores ad-
uocauit; eosque per gratiam suam hac de re contestatus, eorum
testimonia, quæ dixerat, vera approbauere. Et accedens ad
Imperatorem. Ego, inquit, Henrice, pro corpore tuo mortali
uestiendo, pauperem B. Mariæ semper Virginis Episcopatum à te
mihi collatum, deuaſtaui: Canonicos eius, villicos ac mendicos, de
velleribus ouium occisorum fouendos, de lactis eorum copia cibi-
que varij alimonia alendos, fraudauit & spoliaui, cuius mali coram
Deo reus tu eris, si non velociter & pleniter Ecclesiæ ablata resti-
tueris. At Imperator arridens, Ego, inquit, si quem defraudauit, vel
mei causa defraudatum noui, reddam quadruplum; & sic pro hu-
ius damni restitutione, contulit prædium in Stein.

LXXIX.

*Scyphum
regium
Meinſuer-
cus loco in-
toruerit.*

Cantatis autem vesperis in sacris vigilijs, misit Imperator scy-
phum suum mirifici operis cum sicera Episcopo commendans &
precipiens nuntio, vt non rediret visurus faciem suam sine scypho.
Episcopus autem, condigna gratiarum actione, missa suscipi-
ens, diutina & varia verborum altercatione & dilatione, cum
nuntio habita, ferenti scyphum non reddidit; egressoq; tandem eo,
obseratis firmiter post eum ianuis, ascitisque aurificibus suis, Brun-
hardo & filio eius Erphone, in ipsa nocte Natiuitatis Domini,
calicem de scypho fieri iussit. Matutinorum autem solemnij
apud Monasterium nouum, Imperatore præſente, celebratis,
inter Euangelium subsequentis Missæ matutinæ, Episcopus
perfectum calicem consecrauit; & vt in præſenti diuina my-
ſteria in eo celebraret, ministris tradi mandauit. Capellanus
autem Imperatoris ad eam Missam subdiaconi functus officio,
epigrammata calicis legit, & lecta Imperatori ad legendum,
obtulit, quibus ab Imperatore lectis, quoque ad Episcopum
accessit, & furti cum reum arguens, Deum rapinam illam o-
dio habere in holocausto, dixit: Ego, inquit Episcopus, non
rapinam, sed auaritiam tuæ vanitatis cultui mancipaui diuini-
tatis. Tu ad augmentum tuæ perditionis, aufer Deo, si au-
des, oblationem meæ deuotionis: Ego, inquit Imperator, Deo
mancipata non auferam, sed quæ mea sunt ei suppliciter offe-
ram: tu, de tuis iustis laboribus honora Dominum dignatum in
hac nocte pro salute nasci omnium. Mox ergò, inchoato offer-
torio, Imperator calicem ad altare solemniter obtulit; animæque
eius & corpori imprecatus Episcopus prospera, non modicas gra-
tiarum actiones rerulit. Ad offertorium autem Missæ de luce, E-
piscopus ab Imperatore instanter Curtem regalem de Erueete exi-
gens, oblationem eius suscipere recusauit; Imperatricis autem

*In calicem
conflari
iubes.*

*Henricus
Imp calicē
Deo offert.*

*Meinſuer-
cus rruete
pradium
quo inueu-
to ab Hen-*

susci-

suscipiens , sibi apud Imperatorem eam fore auxilio , pro obtinendo Eructe obsecrauit . Dominus autem Omnipotens , in cuius manu sunt corda Regum , meritis Episcopi , cuius deuotio complacuit sibi , conuertit in bonum cor Imperatoris , qui sciens se in die iniuriam ab Episcopo habiturum , ascitis primo diluculo Notarijs , occultè fieri fecit de Eructe priuilegium . Ad offeritorium ergo principalis missæ Imperator , frequenti Principum stipatus caterua , Deo oblaturus diuinis debitum beneficijs , qui se pro humano debito Deo Patri obtulit in ara Crucis , ad Episcopum venit ; sed , ille auerso vultu & manu , repetitis vocibus instanter Eructe expetiit . Imperator congrua reuerentia , & disciplina repulsam sui dissimulans , præcedentem Episcopum sequebatur ; & vt oblationem suam suscipere dignaretur , humiliter precabatur . Dùm autem vno præcedente , altero subsequente , Imperatrix Christianissima , interuentu magnatum regni , qui ad hoc spectaculum gratulabundi astabant , accessit , & , vt petitioni non nisi quæ Dei essent quærentis satisfaceret , Imperatorem suppliciter expetiit . Qui diu multumque renisus , tandem Episcopi perseuerantia , Imperatricis , primatumque coactus instantia , priuilegium protulit , & accedens ad altare B. Dei genitrici & perpetuæ Virgini Mariæ , Sanctique Kiliano & Liborio , & astanti Meinverco Episcopo suisque successoribus , curtem Eructe sitam in pago VVestfalen , legaliter obtulit . Episcopus autem gaudio repletus inenarrabili ; Rex omnium Sanctorum , exclamat , retribuatur tibi . Et Imperator auerso vultu , occultè submurmurans ; & tu , inquit , odium Dei omniumque Sanctorum eius habeas , qui me bonis concessis cum detrimento regni spoliare non cessas . Episcopus autem priuilegium cum manu in altum exaltans , Beatus tu es , Henrice , ait , & bene tibi erit , cui pro hac oblatione cælum patebit ; cuius anima cum Sanctis sempiterna possidebit gaudia . Videte , ait , omnes populi , considerate fideles vniuersi , talis oblatio , peccatorum fit abolitio ; hoc sacrificium Deo acceptabile , animabus fit propitiabile . Hoc quoque fideles , pro posse suæ facultatis , imitari studeant , vt pro temporalibus æterna , pro transitorijs mansura obtinere valeant . Vniuersi autem , magnis vocibus Dei collaudabant magnalia , gaudentes super omnibus , quæ audierant & viderant eidem Ecclesiæ collata donariis .

Quarto autem Nonas Ianuarii cryptam in nouo suo Monasterio in honore S. Stephani Protomartyris consecrauit , lapidem quem

*rico oblationem
ditum sit.*

*S. Cunegundis pro
Meinverco intercedit.*

*Henricus Imperator
Eructe cum priuilegio offert
ad altare.*

LXXX.

** Tiatmal-
lo.* quendam altaris, spectabilis magnitudinis à B. Leone Papa con-
secratum, de Ecclesia * Titemelle allatum, in ea collocavit, & ado-
randas eiusdem Protomartyris reliquias, cum alijs multorum
Sanctorum in eo reposuit.

LXXXI. Varijs autem modis, & temporibus, Ecclesiæ commissæ pro-
spiciens Episcopus, oportune importune Imperatori institit, &
nunc gratuito oblata cum gratiarum actione suscipere, nunc ne-
gata pie violentus præripere non destitit. Quodam denique tem-
pore Imperator in Ecclesia principali missam auditurus, regali
preparatura altare fecit ornari, admonens suos, Episcopi solitam
invasionem, cautius præcaueri. Episcopus autem eandem mis-
sam celebrans, post Agnus Dei pulpitum ascendit, & differentiam
*Meinſer-
cia pro com-
cione dis-
serit de Sa-
cerdotij &
imperij dis-
crimine.* inter Imperij potestatem, & Sacerdotij asserens dignitatem, res
diuini iuris, non esse humani honoris, & diuino cultui consecratum
ad ius pertinere Sacerdotum, Canonica autoritate ostendit.
Vnde Ecclesiastica ornamenta, & sacerdotalia indumenta, super
quæ & per quæ ea hora & Ecclesia diuina celebrata erant Sacra-
menta, eiusdem Ecclesiæ pietati & vtilitati, pontificali authorita-
te & banno confirmavit; & omnes suæ Canonice authoritati re-
niti præsumentes, cum suis fautoribus, cum luminibus, sanctæ
Ecclesiæ Apostolica authoritate anathematizatos sequestrauit.

LXXXII. Episcopus autem quoddam Imperatoris tegmen egregium,
præcipui decoris, & mirifici operis pallium, sæpenumero obtine-
re desiderans, effectu caruit; donec quadam die Imperatori pluri-
bus intento, illud fortuito rapuit. Imperator vero Episcopum,
de rapinæ incusans vitio, talionem debitam suo se tempore reddi-
turum perhibuit; ille vero pallium hoc conuenientius in templo
Domini pendere, quam sua mortalia membra tegere, affirmas, mi-
nas eius se vili pendere asseruit. Sciens autem Imperator, Episco-
pum sæcularibus negotijs multipliciter occupatum, tam in latini-
tatis locutione, quam in lectione, barbarissimi vitia non semel incur-
rere, de Missali in quadam collecta pro defunctis faciens, de famu-
lis & famulabus, cum Capellano suo deleuit, & Episcopum pro re-
quie animarum patris sui & matris missam celebrare rogauit. Epi-
scopus ergo ex improviso missam celebrare accelerans, vt scriptum
reperit, mulis & mulabus dixit: sed errorem recognoscens, repeti-
tis verbis, quæ male dixerat, correxit. Post Missam insultans Impe-
rator Pontifici, Ego, inquit, patri meo & matri, non mulis & mu-
labus meis missam celebrari rogavi. At ille, per matrem, ait, Domi-
ni, tu, more solito, iterum illulisti mihi, & non quoquo modo, ve-
rum in Dei nostri seruitio, cuius verè vindex en promittit meus iu-
dex

dex. Namq; sibi factum non pertransibit in uultum. Illicò Canonicis in * Capitulū principalis Ecclesiæ conuocatis, Capellanum Imperatoris huius rei conscium, durissimè verberibus castigari iussit, castigatumque nouis vestibus indutum ad Imperatorem nuntiatum, quæ facta fuerant, remisit.

Miratus autem Imperator multiplicem Episcopi erga cultum Dei deuotionem, experiri proposuit si synceriter ex Deo esset, eius intentionem; & ascitis Notarijs scribi fecit litteris aureis in scedula. *Meinwerce Episcopo dispone domui tue; morieris enim quinta die.* Episcopo autem in domo hyemali ad mensam confidente de superiori æstiuali domo per postes scedula per huius rei conscium occultè dimissa, ante Episcopum corruit. Ipse ea accepta & perlecta, usu corporeæ fragilitatis, primo stupens inhorruit. Deinde ad naturæ necessaria iturus, alias per loca dispersas inuenit, & certissimæ suæ vocationis indices credens, Deo gratias egit: & ascito Vicedomino suo, omnia quæ in pecunia vel diuersarum escarum copia habuit, Ecclesijs & pauperibus erogari præcepit. Vix autem quibusdam vilibus indumentis sepulturæ suæ retentis, expeditus à curis omnibus, horam vocationis suæ gaudens expectabat, & precum laudumque insistens hostijs, vigilijs & ieiunijs, dies noctibus continuabat. Itaque transacta die quinta, cum in crypta solo prostratus, vsque in mediam noctem exitum suum prætolando, nihil corporalis molestiæ sensisset, tandem in se reuersus, esurire cepit, & Imperatoris suspicatus, ut reuera erat machinamenta, ad cubiculum redijt; & cibarijs de foro mutuo allatis, corpus ieiunijs & vigilijs attenuatum, cibo somnoque refecit. Mane facto, Imperatore cum principibus quasi de resuscitatione Lazari gratulante, & prolixiora viuendi spatia ad exemplum & profectum aliorum à Deo sibi concessa affirmante, Episcopus antequam Missarum solemniam initiaret, pauca pro re & tempore ad populum locutus, Episcopalem irrisionem, & rerum Ecclesiæ distractionem omnibus innotuit, & eius rei authores & fautores Apostolica authoritate anathematizatos à sanctæ Ecclesiæ gremio, omniumque fidelium consortio, vsque ad condignam satisfactionem segregauit. Imperator protinus cum Imperatrice cæterisque facti illius conscijs, Monasterium cingrediens, & excessum humanæ leuitatis humiliter recognoscens, discalciatus & cilicio indutus, aduentum Episcopi ante fores Monasterij publicè pœnitens expectauit. Et post missarum solemniam, egressuro Episcopo in animo contrito & spiritu humilitatis prostratus, absolutionem anathematis interuentu qui aderant, cum

* Capitulum.
Capellanus
regis in
Pader-
brunnensi

capitulo
verberibus
sua disci-
plina casti-
gatur.

LXXXIII.
Henricus
Imo. Mein-
werce
mortis mo-
rum arti-
ficio iniecit.

Meinwer-
ce mor-
tem ani-
mæ suæ
pænitenti-
æ expectans, re-
rum exter-
narum de-
spicienti-
am & diuitiarum con-
temptum
prodit.

Meinwer-
ce pro
corroona
Imperato-
rem & a-
lios qui
mortis me-
sura ad
mouerant,
excommu-
nicat.
Imperato-
ris publica
pœnitentia.

fuis difficulter impetrauit. Imperialem igitur largius extendens Imperator manum in opus misericordiae, distracta multipliciter restituit, & deinceps cordatenus Episcopo vnitus, ad omnia quae tam in proprijs, quam in conferuorum & coepiscoporum suorum necessitatibus expetisset, benignissime annuit. Admiretur igitur & veneretur à fidelibus vt meretur Episcopalis authoritas, & humilitas Imperialis; & commendetur in eis commendanda vitae sinceritas, & meritorum tanta sublimitas.

LXXXIV. Deuotissimus igitur Imperator, circa memoratum locum Patherbron multis donis pijsissima largitate celebratis, quasi in spiritu quodammodo praecognoscens se eo amplius non venturum, erga dominum & eundem locum, dilectumq; sibi Episcopum, suae dilectionis indicia non minima dereliquit. Interuentu namq; venerabilis Cunigundae Imperatricis assidue monentis, atq; incessabiliter ei in memoriam reuocantis quod Episcopus Meinvercus plus caeteris fidelibus suis, iugi deuotione in seruitute regia sudasset, contulit ei praedium quoddam Hoensile dictum, in pago Westphalofitum, in comitatu Bernardi Comitis, quod Episcopus Ecclesiae suae nouae mox tribuit, cum omnibus eiusdem praedij appenditijs. Die quoque eadem, aliud praedium dictum Stein situm in pago Westfalen in Comitatu Bernardi Comitis et Imperator dedit; quod sibi suisque successoribus ad Maioris Ecclesiae dominium Episcopus retinuit.

Hoensile.

*Steinhim
al.*

LXXXV. Ipso die videlicet XVIII. Kal. Februarij Ecclesiam ab Episcopo nouiter exstructam Imperator ab omni saeculari violenti exactio-
*Henricus
privilegiu
conferit Ec-
clesia Mo-
nasterij
Abdingho-
nen.* ne vel inuasione stabiliuit & communiuit, Imperialis edicti auctoritate decernens, vt nulla persona quemlibet Abbatem ipsius Ecclesiae cum suis fratribus super bonis concessis vel concedendis, inquietare, molestare, aut diuestire praesumat, aut aliqua iudiciali potestate se intromittat; excepto aduocato ab Abbate & fratribus in defensorem electo, adiiciens hoc in praeccepto, vt si quis hoc infringeret C. libras auri componeret, L. regiae camerae; L. eidem Ecclesiae.

LXXXVI. Monasterio quoque Cofunga nominato, in honore sancti Saluatoris, sanctaeque eius Genitricis, nec non victoriosissimae Crucis atque beati Petri Apostolorum principis constructo, quoddam praedium regij iuris Hardinehusen dictum pro remedio animae suae dilectaeque coniugis suae Cunigundae Imperatricis Augustae, nec non pro animabus fidelium suorum, quorum corpora ibi requiescunt, Erphonis Comitis, atq; Connonis eadem die in Patherbron contulit; ea videlicet ratione, vt venerabilis eiusdem Ecclesiae Abbatissa

batiffa Ora nomine, sibiq; post hinc succedentes, proprietario ipsū iure possiderent. Tali similiq; studio regie deuotionis, profecit S. Ecclesia augmento sacre religionis; & in suo statu vigente capite, viguerunt in suo profectu membra Ecclesie.

Ora Abbatissa Co-fungenfia.

Illius quoque temporis Episcopi sapientia & scientia præditi, subiectorum profectibus continuè erant dediti, secundas Imperij partes sanctè & iustè adiuuantes, sacerdotij rigorem nullatenus relaxantes. Inter quos vitæ merito eminebant Treuirensis Metropolis; ex qua primum sonus Euangelicæ prædicationis intonuit partibus Teutonicis Meingoz & Poppo; Colonienfis quoque Heribertus & Piligrinus. Maguntinenss Ecclesie VVilligifus & Erchanbaldus; Aribo & Bardo. Burchardus VVormatienss studio suo in collectione Canonum in Ecclesia laudabilis. Traiectenss Ansfridus & Athalboldus. Mimigardeuordenss decor Theodericus & Sigifridus. Osnebruggenss Thietmarus. Hildenesheimenss Berenwardus & Godehardus. Mindenss Sibertus & Bruno. VVerinharius Argentinæ ciuitatis. Meinhardus & Bruno VVirzburgenss. Parthenopolitanæ Gero, & * Hunfridus; Bremenss Vnuvvanus; & alij quam plures pontificia dignitate venerabiles, & sanctitate incomparabiles; quorum meritis adeò illo in tempore floruit Ecclesia, vt non sit hodie aliqua, quæ nobis eius temporis non portendat suorum meritorum insignia. Hi vt *Cherubin, virtutum suarum alas alter ad alterum concutiebant*; vt in laude Dei, orbem terrarum commouentes, meritorum qualitatibus tanquam diuersis discreti vultibus, & in corporalibus & in spiritualibus oculati, ante & retrò, tam in prosperis, quam in aduersis populum commissum strenuè gubernabant. Tales erant Episcopi Meinverci contemporales. Per hos, Dominus, triumphato mundi principe, propagauit Ecclesiam, suo sacro redemptam sanguine. Hi Meinvercum pro vitæ suæ innocentia, magna venerabantur reuerentia; cui tam in Ecclesia, quam in curia, magnam pariebat dignitatem temporalium rerum opulentia. Porro Meinvercus digniores & prouectiores inter eos, filiali reuerentia venerabatur, vt patres; coætaneos & iuniores amplectebatur vt fratres, maiorum admonitionem & institutionem humiliter percipiens; eandemque similibus & iunioribus salubriter impertiens. Mira ei ad omnes caritas, inestimabilis morum & verborum suauitas, vt amorem Dei in eo interius feruenter flagrantem, quodammodo intelligeres per gratiam exterius coruscantem.

LXXXVII.

Episcopo-rum huius ætatis illustrium Praconia.

* Memfridus Adi Vamberrum Sbi Hunfridus ad an 1013. Exech c. 2. 3 5.

Meinverci elogium.

Monachi eius etiam.

Erant quoque tunc monachi quaqua versus religiosi, in vigilijs, ieiunijs, orationibus & diuinis meditationibus studiosi, præsen-

præsentia contemnentes, cogitatione & omni auiditate, cœlestia desiderantes.

LXXXIX.

Henrici
Imp obit* Gronæ
& Gronæ:
MS hic
variantSepultura
* in Monas
terio S Pe
tri pleriq;
Epitaphi

Postquam autem tali Imperatore tantarum virtutum haud segni exectore mundus non erat dignus, ipseque pro consummatis gloriosissimè huius vitæ laboribus cœlesti brauius erat donandus, Gronæ * decumbens, cum totius Christianitatis inæstimabili mœrore, anno vitæ suæ LII. Regni XXIV. Imperij XI. Dominicæ Incarnationis c. l. c. xxiv. est defunctus, & Bauenbergam translatus in * Ecclesia SS. Apostolorum Petri & Pauli honorificè sepultus, tumulusque etiam tali Epitaphio insignitus;

Henric Augustus virtutum germine iustus,

Hæc seruat cuius viscera putris humus.

Splendor erat legum, speculum, lux, gemmaque Regum;

Ad cœlos abiit, non moriens obiit.

III. id. ulji.

Idibus internis vexantem pondere carnis

Iulius ætherio sumpsit imperio,

Abbatissa pia, quod reddat sancta Maria,

Hildigarda sibi iussit hoc fieri.

XC.

Executio
alemosy
na Henrico
Imp a
Meinver
eo
* admissio

Episcopus autem, obitu eius audito, per totam ciuitatem Patherbronensem omnemque Episcopatum, transitum eius agi solenniter mandauit; & pro animæ eius remedio elemosynas non minuras tam in alimentis, quam in vestimentis, pauperibus erogauit. Quamuis autem gauderet de patrono amisso, * doluit de solatio amisso; transfixusque doloris nimij gladio, non potuit imperare sibi, quin doleret corde & animo. Et Imperator quidem laborum suorum præmiis, inter ciues cœlestis Hierusalem gaudio æternæ claritatis ineffabiliter tripudiabat: Episcopus autem vt congregata à luporum incursione conseruaret, & pro acquirendis alijs operam daret inter ciues Babylonæ aliquandiu commorari habebat.

XCI.

Saxonum
in Verla
conuentus
de electio
ne Regis
Helm
Gruafdes
husen Ab
batialis
sedata

XCII.

Hemmon
stede

Post obitum ergo Imperatoris soli Saxones in quodam castello quod Werla dicitur, conuenerunt; & tam de Regis electione, quam aliarum rerum necessaria dispositione, tractare cœperunt. Ibi Dominus Meinvercus Episcopus, & Titmarus frater Ducis Saxonæ Bernardi, quicquid iniuriarum & controuersiarum de Abbatia Helmvardeshusen, aut alijs rebus, ad inuicem habuerunt, penitus dimiserunt: & interuenientibus Sigifrido auunculo eius, Hermanno de Westphal, Bennone, Amelungo, Comitibus, alijsque præsentibus, plenariè reconciliati; huiusque reconciliationis testes litteris sunt mandati.

Beneficium quoque Dominæ Adela de Hammonstede,

con-

concessum, Imperatore mortuo mox ad eum locum rediit, ex quo prius fuerat acceptū. Episcop^o autem, vt sapiēs. semper sapiēter fecit; & ex substātia Ecclesiæ beneficium Dominae Addelæ secundum velle eius, vt Imperator constituerat, restituit, concedens ei ad terminum vitæ suæ Lindebringaroth, * Handelun & Dalheim cum LXXX. familijs. Hoc insuper constituens, vt non solum corporeæ utilitatis, & necessitatis remunerationem, sed cum dies vitæ eius extremus venisset, saluberrimam animæ suæ experiretur commemorationem: ita vt à fratribus die XXX. obitus eius, omnibusque anniuersarijs Missæ & Psalmodiæ celebrentur, & elemosynæ, sicut in anniuersarijs Episcoporum eiusdem Ecclesiæ pauperibus erogentur; & fratres ibi Domino seruiētes duo & duo quatuor panes, duos triticeos, duos siliginos, vel auenæ, X. carnes, vnam amphoram ceruisiæ, vnam heminam plenam medonis * accipiant. Scholastici vero duo, & duo, duos panes, & quatuor carnes, & vnam heminam plenam ceruisiæ inter se diuidant. Hæc in præsentia Sifridi, Vdonis, Bennonis, Comitum, Vriæ, Lindwiche, Vvicilini, Hunike villicorum, & aliorum multorum sunt facta, & ad memoriale perpetuum litterarum serie firmata. O Episcopum idoneum de Ecclesiæ commissa profectu in tantum sollicitum; qui & corporibus vtiliter prospicere, & animabus salubriter nouit consulere.

* Lindu-
bingaroth.
Annuer-
saria feria
Addela
matrona
in Agapa
E elemo-
synis Epi-
scoporum
anniuersa-
rijs aqua-
ta:
* id est
mulsi, vel
mellina,
vulgo
Meth.

Principibus autem pro electione Regis dissidentibus, octo hebdomadibus solium regni vacauit; Et sic Conradus, vnus ex regni primoribus, sed regno antea per rebellionem aduersus, fauentibus sibi Aribone Moguntinensi Archiepiscopo, Euerhardo Baunbergensi, anno Domin. Incarn. M. XXV. ab vrbe condita, M. DCC. LXXVI. LXXXV. loco ab Augusto, VI. Idus Sept. illud obtinuit; & Moguntia Regiæ consecutionis * dominium obtinuit. Prima * Idus Septembris facto iterum conuentu Principum, præsentia Meinverco Episcopo, in loco qui Hirsfelden dicitur, meritis sanctissimæ Idæ insigni, Hildegunda Abbatisa in Geseke, cum Bernardo nepote suo, & aduocato, prædia Vilesi, Versperdū, Hoddinchahusē, quæ olim à Sigebodone & à sua vxore Embilā p̄ quādā emendatione Patherbronensi Ecclesiæ tradita fuerat, infirmare voluit: Sed in præsentia Ducis Saxonie Bernardi, Hermannii Comitum, & filiorum eius Henrici, Conradi, Adelberti, Bernardi, Comitum quoque Ekkihard de Aslan, Erph, Amelungi, Theodorici Fresoniæ, V Videkindi Eckike, Tiatmari fratrisque eius, & aliorum multorum, iusto iudicio conuicta, ab omni executione prorsus cessauit.

XCIII.
Conradi
Salici ele-
cto. Ad
Abbarem
Vrsperg.
cuius hic
Chrono-
logia.
* consecra-
tionis.
* Idibus
Septemb.
Hirsfel-
densis con-
uentus.

XCIV.

*Comitatus
Dodicouie.*

Conrado igitur Rege in regno confirmato, mutato regno, mutatis etiam, ut solet, amicis & consularijs, per suggestionem Aribonis Maguntini Archiepiscopi, Comitatum quendam Dodiconis Comitis, quem prædecessor suus Imperiali munificentia Patherbornensi Ecclesiæ dederat, ab ea tulit; & in ius Maguntinæ Ecclesiæ rudis adhuc in regno, iniusto persuasus consilio, irrationabiliter transtulit. Venerabilis autem Meinvercus Episcopus Imperatorum deuotissimus seruator, & amator, Marthæ sedulus satagens obsequijs non cessauit, nec quieuit suo tempore supplicando, seruiendo, quoad usque idem Rex Imperator factus, Omnipotentis Dei, in cuius manu corda Regum sunt, instinctu, fideliumque suorum interuentu, ablata restituit, & alia quam plura regali magnificentia ei tribuit. Sciens itaque Episcopus æquum esse serui Regibus, & Dominis, ut Christi famulis, * ad verum profectum honorem, dilexisse bonos, & tolerasse malos, ad Regem se contulit, & dilata sapienter interim omni querela, obsequio, amicitia, benevolentia noui Principis gratiam adipisci proposuit. Rex autem tantæ dignitatis, & nobilitatis virum debita veneratione suscipiens, amoris & honoris congrua exhibitione eum tenuit, profectusq; Romam II. electionis suæ anno in negotijs tam priuatis quam publicis fidelem & vtilem viæ comitem habuit.

*Meinvercus
cuius gratia
Conrado
deuinctus
cum eo Ro-
mam pro-
fici scitur.**ANNO
MXXVI.
¶ MXXVI.
¶ VII.*

XCV.

*Synodi Se-
lingenstad
indictio
1026 vide
S. Gode-
hardi & Gisa
c. 8.*

XCVI.

*Patriarcha
Aquileien-
sis Mein-
Gerco of-
fert corpus
S. Felicis.**Martyrol.
Rom. XVI.
Marty
* Numerin
210.*

XCVII.

* Eporodia.

Eodem anno in Natali S. Matthæi Apostoli Aribo Maguntinus Episcopus in Selingenstat concilium generale XII. Episcoporum conciuuit; in quo beatæ memoriæ Godehardum Hildenesheimensis Ecclesiæ Episcopum super Gandisesheimensi parochia, publicè conuenit, quam tamen Synodum vnanimitas fratrum in futurum annum in præsentiam Regis comperendinauit.

Rege autem manente in Longobardia, Wolfgangus Patriarcha Aquileensis ei obuiam venit, imprecatusque nouo Regi prospera, Episcopum Meinvercum consanguineum suum salutauit. Episcopo autem ad confirmationem Monasteriorum reliquias Satorum expetente, Patriarcha gratanter annuit; & corpus S. Felicis, qui sub Diocletiano * Imperatore, Beronio Præsidente, cum Hilario Episcopo, & Taciano diacono post equuleum, & alia tormenta, cum Largo & Dionysio Martyrium consummauit, postmodum misit.

Rex autem Natalis Domini Festum Yporeæ * iniiit. Inde ad limina Apostolorum tendens, feria III. ante cœnam Domini Romæ, felici prosperitate, gaudens intrauit, & Sancto Resurrectionis die cum Gisla Regina coronam Imperialis honoris à beato

Conrado cum Gisla coniuge Romæ imperiali diademate coronatur anno 1027.

Ioanne Apostolorum Vicario gloriose percepit. Imperator autem ab Apostolico de Ecclesijs Dei, meliorandis propagandisque admonitus, salubriter obaudiuit; & perpendens hoc se multum posse iuuare, ad diuini honoris & gloriæ maiestatem, Ecclesias intra Imperij sui contiguum constitutas sublimare, & de rebus suis ditare: pariterque sciens ad Imperialis potentia dignitatem pertinere, bene sibi domi & militiae seruiantibus condignam seruitutis remunerationem exhibere, interuentu Gislæ Imperatricis suæ contestalis, & filij sui Henrici, Brunonis Augustensis Episcopi, Hermanni Marchionis fratrisque eius Eckihardi, quandam curtem ad ius Imperiale pertinentem Eruete dictam in pago Engere in Comitatu Marcuardi Comitum sitam, cum omnibus appenditijs, & vniuersis vtilitatibus, quæ inde prouenire poterunt attinentijs, cum banno in mercatu etiam, qui apud eandem curtem solet haberi, Domino Meinverco, qui sæpè & multum frequenter, & fideliter seruiert, ibidem in Roma, Sabbato sancto Paschali hebdomadae, VII. videlicet Idus Aprilis donauit. Proximâ die Dominica regressus, ac peruasâ circumquaque potestatiue ea regione, in pace repatriauit, & Natiuitatem S. Ioannis Baptistæ nouus Imperator in Werle celebrauit. Vbi in bona senectute defuncto Henrico Duce Baioariæ fratre Imperatricis Cunigundæ, filio suo Henrico, eundem ducatum Principum delectu commendauit.

Eruete donatio Meinverco Roma anno Imp stabilitur.

Imperatore ergo reuerso, ipso anno facta est generalis Synodus Franconofordi Episcoporum XXII. in qua præsidente Imperatore, beatus Godehardus Hildenesheimensis Episcopus diœcesin suam super Gandenesheimensi parochia, canonica synodaliq; censura, iudicio VII. Episcoporum contra Aribonem Maguntinum Archiepiscopum retinuit. In eadem Synodo Domina Sophia Nōnas suas, cogente synodali decreto, ab Archiepiscopo recepit, & Gebehardus iuuenis, frater Imperatoris ibidem arma deponens, Clericalem tonsuram inuitus accepit.

* M. S. Imbripolis. Henricus Baioaria Dux mortur Imbrip. XCVIII. Synodus Francofordiēsis Vita S Godehardi cap 9.

Primo * anno Henricus filius Imperatoris vnctione Piligrini Coloniensis Archiepiscopi Aquisgrani Rex factus. Ipso anno Aribomoguntinus Archiepiscopus in Gerzleci Synodum generalem cum suis Suffraganeis Episcopis habuit. In qua inter cætera Ecclesiastica negotia, quidam homo ingenuus de homicidio Sigifridi Comitum incusatus candenti ferro se expurgauit, & ex decreto Synodi post duas noctes illæsus apparuit.

Gebehardus frater Conradi Imp fit Clericus. Consule Lamberti Chron. XCIX. * 1028. Henricus III fit Rex. Synodus in Gerzleci Aribonis Mogunt. Vita S Go. C. dehardi c. 11. Irruptio Miseconis Polonorum

Eodem etiam anno Miseco Sclauorum Princeps, Orientales partes Saxonie cum exercitu violenter inuasit, & incendit

dij

*Duci in
Saxoniam*

dijs ac deprædationibus peractis, virorum ac mulierum, paruulorumq; innumerabilem multitudinem, miserabili, & inaudita mortificatione, trucidauit.

*Confirma-
tio bono-
rum Eccle-
siae Pather-
bron. à
Conrado
Imp.*

CI. Episcopo autem sedulo domi forisque obsequente, Imperator ei ad omnia, quæ expetisset, fauit, & inter cætera, quæ rationabiliter expetitus liberaliter annuit XIII. Kal. Septembris in Walahusen talia bona, qualia ab ipso vel ab vlllo antecessorum suorum regum, Imperatorum, seu cæterorum hominum Patherbronnensi Ecclesiæ collata sunt, in Abbatijs, in Comitibus, in Forestis, in tenonijs, in Monetis, in Mercatis, in Bannis, in immunitatibus, in omni districtu, in prædijs maioribus & minoribus, in mancipijs vtriusque sexus, siue in omnibus pertinentijs ad hoc iure ac legaliter aspicientibus, interuentu suæ coniugis Gistæ Imperatrici, & amantissimæ prolis Henrici Regis, imperiali præcepto stabiliiuit, & confirmauit, vt nullus temerario ausu aliqua de rebus Ecclesiæ auferre, aut sine præfati Episcopi Meinverci suorumque successorum permissione se intromittere præsumat. Sed eiusdem Ecclesiæ prouisor tali iure ac lege, quali Archiepiscopi, & cæteri Episcopi res ad suum Episcopium possidēt, omnium hominum contradictione remota, bona concessa, vel concedenda, potestatiuè possideat.

*Immunitas
& libertas
Ecclesiæ.*

*Hirsfeldia
Principum
conuentus
an 1079.
possesiones
Ecclesiæ
Patherbr.
windican-
sur.*

CII. XVIII. autem Calend. Octobris sequentis anni, qui fuit post obitum Henrici Imperatoris sextus, factus in Hirsfeld conuentu principum, Episcopus Meinvercus aderat; ibique veniens Brun Comes, cum vxore sua Idar, in firmare voluit traditionem, quam in prædijs Suttiburck, Betauen, Wallenstedd fecerat. Episcopus autem quasi sapiens tanta prædia perdere nolens, Domina Idæ vsque ad exitum vitæ suæ LXXX. aratra in reconciliationem dedit, & astantibus legitimumque huic rei testimonium perhibentibus Bernardo duce, Hermanno Comite, & filio eius Henrico, Conrado, Adelberto, Bernardo, Comitibus quoque Eckihard de Aslan, Bernardo, Erphone, Theodorico Fresonia, Widukindo Eckihard, Amelongo, & fratre eius Ecberto, legali iure hæc firmata obtinuit; hoc fideliter decernens vt si aliquis aratra Domina Idæ concessa auferret, ille omnia prædia sua sine contradictione reciperet.

CIII. Nobilis quoque quidam Hathamarus nomine, prædium quoddam in loco Lemmonhusen dicto, hereditario iure possedit; quod cuidam Hathaldo seniori suo promissionibus illius illectus, absque voluntate hæredis legitimi tradidit, postea Hathamarus, imperante Domino, obiit, & prædium ei, matrique suæ iniuste abstractum, prædictus Hathaldus suæ concubinae, filia videlicet Bernardi Comitum, quasi pro dotis causa donauit. Hathaldo quoq; post longum
tempus

tempus mortuo, Berthilt mater Hathamari in presentiam Conradi Imperatoris euando venit; suumque pradium iniuste sibi ablatum, multum conquerens, regali clementia sibi restitui suppliciter petit. Imperator vero misericordia motus, vim patienti benignè condoluit; & interuentu Gislæ Imperatricis, consilioque Vdonis, Hermanni, Eckihardi Comitum, aliorumque multorum eidem Berthildi pradium iniuste ablatum, potestatiuè restituit: Berthildis verò memor salutis æternæ ipsum pradium per aduocatum suum Reinerum, cum consensu, & voluntate vxoris suæ Modumnæ, iustissimæ hæredis suæ, Ecclesiæ Patherbronnensi in proprium tradidit: eique Episcopus Meinvercus quandam decimationem in villa Thesli ad terminum vitæ suæ concessit. Huic rei Herimannus, Vdo, Eckihardus Comites, & alij plures testimonium legitimum dabant; & insuper omnes maiores & nobiles, qui eo tempore in Laem * viuebant.

*Berthildis
matrona
donatio.*

* *Laem.*

CIV.

Pauper quoque quidam Boia nomine, ad Imperatorem veniens se cum matre sua prædiorum Vflan & Richwardessum, quæ Episcopus ab Aludrico de Rangum grani pecunia comparauerat, legitimuum perhibuit hæredem. Episcopus autem pro amore Christi eidem Baia vnum equum, & V. solidos, vnum laneum pannum, ad reconciliationem dedit; & presentibus Hunfrido Magdeburgensi Archiepiscopo Cathaloe Episcopo, Lutgero, Burchardo, Aludrico Comitibus, Varatra ad X. solidos denarium in beneficium vsque ad exitum vitæ suæ ei concessit.

*Meinvercus
ei equus.*

CV.

Anno autem Dominicæ Incarnationis MXXX. Conradus Imperator difficili, periculosoque itinere regionem Vngariorum peruasit; & deuotè sibi Episcopo vbique obsequente, interuentu Gislæ Imperatricis, filijque eius Henrici Regis Kal. Iunij in Merseburg quondam Bernardi Comitum prædium Batberch dictum, cum X. mansis circa eundem montem adiacentibus, in pago Michtercha in comitatu Haholdi Comitum situm, testamentaria auctoritate ei contulit; quod ideo hæreditario iure in Imperialem potestatem successit, quia idem Comes Bernardus spurius, quod vulgò Wanburtich dicunt, fuit. Episcopus autem pro collatis, gratias non minimas egit; & videns se laborem suum non in vanum consumere, magis ac magis pro obtinendis alijs insudare cepit. Miranda autem in tantæ dignitatis & nobilitatis viro, continuæ seruitutis, & laboris pro Ecclesiæ commissæ profectu instantia. Ac notanda & laudanda in eo maximè amoris Dei flagrantia, digna sanè Episcopalis dignitatis, quæ propter Deum maiori se subdens, Dominum in potestate eminentiori, quæ ab eo est, venerari nouit.

*Meinvercus
ei cum Imp.
Conrado
in Hunga-
ros expe-
ditio
Batberch
Meinvercus
eo donatus.*

Digna quoque Imperialis maiestatis, qui laboris & amoris sibi exhibiti negotia esse nesciuit.

CVI.

*Conradus
Imp: Mein-
vercum.
cumulat
beneficijs.*

Vbique ergo fidus & indiuiduus Comes Imperatori Episcopus existens, proximo anno secum Alifede venit; & prædia quæ habuerunt Bernardus & vxor eius Hareka, in locis Alffaen, & Eltinum in pago Paderga, in comitatu Annilungi Comitum XIII. Kalend. Feb. ab eo obtinuit. Post hoc Goslarum diuertit XI. Kalend. Martij, vbi prædia Bennenhufen, VValabroch, Padenbroch sita in pagis VVetiga, & Tilithi in Comitatu Widikindi Comitum eius Imperator contulit. Ibidem die eodem, interuentu Gislæ Imperatricis, & filij sui Henrici Regis, & iuge seruitiū Episcopi sæpissimè & fideliter impensum sibi prædium Hemhufen, VVunden, VVindilin, Voderord, Alrendorff, Ronebersun, Sonderessen, Hifari Hammeressen situm in pago Auga in comitatu Conradi Comitum, cum Attinentibus, Harconum & Ricardum etiam cum suis omnibus Imperator Pather Ecclesiæ tradidit.

CVII.

His actis, quidam vir VVirtilo nomine Imperatoris Conradi serenitate adiit, humiliter exorans vt prædium Sannabiki dictum, situm in istis villis Hornam, Frodinedorff, Vinesbike, Rasseti, Kne-rahufen, Buckinhufen, Bennenhufen, Bruni, Berchen, Homan, Holthufen sua, vxorisq; suæ Odæ, filiaq; eorum Cæcilie, necnon Gerburch, filijq; eius Hodonis petitione, ac collaudatione ad suam Imperiale manum accipere curaret, & prædium Eneriri, quod Regiæ fuit proprietatis, illorum è contra ditioni subiugaret. Quorū desiderio Imperator primatū suorū satisfaciens consilio, id quod illorum erat ad suas manus recepit, & illorū ius, hoc, quod sui erat iuris amicabiliter remisit. His omnibus ita transactis, prædictum prædium Sannabiki quod tunc Regiæ iudicabatur esse proprietatis, in Comitatu Widikini Comitum in pago VVertika, interuentu Gislæ Imperatricis, Henrici Regis dilectæ suæ prolis, nec non Herman- ni Marchionis, Meinverco Episcopo, suisq; successoribus ad vtilitatem Pather Ecclesiæ III. Non. Aug. in perpetuum tradidit. Recordatū se dicēs, non in hoc tantū, sed in alijs, sibi adhuc, Deo volente, ab eo tradēdis prædijs, q; suum seruitiū deuotius, & ceteris Pontificibus frequentius, non quasi vno, sed ferè in omni tempore anni habuerit. Magnæ deuotionis & fidelitatis seruitium, tam euidentis Imperialis maiestatis habens testimonium.

*Sannabiki
Patherbr.
Ecclesia
actedis.*

CVIII.

*Conrad
Delonia si-
nes Vassus.*

Tempore autem autumnali Imperator Sclauos cum parua Saxonum manu inuasit, & Mifconē diu sibi resistentem, Lutizi cum aliquot vrbibus, & præda, quæ prioribus annis in Saxoniam partibus facta fuerat, restituere, pacemq; iuramento firmare coëgit.

Mona.

Monasterio autem, quod in Occidentali parte Patherbrunnensis Suburbij Episcopus inchoauerat, pleniter & decenter, cum omnibus claustralibus officinis consummato, ab Imperatore hoc dedicandi ac consummandi licentiam petijt, & accepit. Regressusq; dedicationi attinentia, cum summa abundantia præparari præcepit. Misso autem à VVolffgango Patriarcha Aquilegiensi corpore S. Felicis cum duobus pallijs, v. Non. Octob. Episcopus in eodem Monasterio cum maxima Cleri, totiusq; ciuitatis populi frequentia illud excepit. Et experiri volens salutis ipsius auxilio, si sibi, suoque succurrere posset populo, rogam maximum in medio claustri sub diuo fieri præcepit, in quem cum tertio corpus misisset, totiensque in fauillam reductus ignis fuisset, cum maxima omnium exultatione, & laudum iubilatione corpus manibus proprijs excipiens, super principale altare detulit, & omnium venerationi solemnem sanctum illum deinceps haberi instituit.

Oblationis ergò, quam pro spe suæ salutis & incolunitatis, p. medio animæq; suæ, omniumq; parentū suorū, Dño offerre disposuit: testes & cooperatores idoneos adhibuit. Ascitisq; Hunfrido Archiepisc. Parthenopolitano, & Episcopis bonæ memoriæ Godehardo Hildenesheimensi, Siberto Mindensi, Sigifrido Monasteriensi, alijsq; quatuor. eos nuptijs suis festiuis interesse petiit. Maguntinus autē Archiepisc. Aribo eodem anno Romā pfectus orationis causa, in reditu, vii Id⁹ Apr. obiit. Et Bardo Werdenensis Abbas, qui Imperatricis machinamēto subintrauerat, quiq; ante paucos menses Arnaldo Abbati ab Hersfeldensi regimine deposito, successerat, variis negotijs occupat⁹, secundū desiderium Episcopi, interesse nō poterat. Solemnitate ergò omnium Sanctorū Kal. Nou. in ciuitate Patherbronnensi cum prædictis Episcopis, & innumerabili multitudine p. miscuæ ætatis & dignitatis festiuè celebrata, sequenti die Episcopis præsentib⁹, & sua auctoritate fauētib⁹, Monasteriū suum in honore B. Mariæ perpetuæ Virginis, sanctorūq; Apostolorū Petri & Pauli, atque omnium Sanctorum, deuotissimè consecrauit, & in dotem eius prædia hæc sollenniter delegans. VVithun, Gelondorff, Merebeke cum Ecclesia, Rimi, Eriburch, Goltbeke, Bodenhuse, VVald, Mañickhusen, Hauergo, Medere, Baldhornū cum decima, Lessere cum decima, VVanbeke, Hoësen, Radmeheim, cū capitali decima, super dimidiā curtem cum familia. Villā in Rutten, curtē cum familia, & decima super omnem parochiam, capella in Vorthusen ad eandem Ecclesiā pertinentem. In Teisterbāt curtem cum tota familia matrem Ecclesiarū, in Tiullon cum quatuor Capellis attinentib⁹, Nivveld, Hellere, Hasen, Gamberen, cū decimis earū.

CIX.

Mein vver
cus se ad
Monasterij
Abdingho-
mensis de-
dicationē
et dotatio-
ne accingit.
S. Felicis

corpus à
VVolffgāgo
Patriarcha
Aquilegiēsi
Patherbrū-
nā missum.
Mein vver
reliquias
sed vulgari
examina
probat.

CX.

Oblatio
fundorum
et prædia-
rum que
incredibile
magnificē-
tia Mem-
vvercus
Abbatia
ab se com-
puncta le-
ganit
Aribo et
Bardo
Archiepisc.
Magunt.

Dedicatio
Monasterij

Burgnon, item Burchnon, Antepo, cum omnibus suis pertinentijs, & ceteris, omnibusq; quomodocunq; donari possunt vtilitatibus, Mundiburdium & tuitionem Omnipotentis Dei, omniumq; Sanctorum commisit: admonens, & contestans, sub nomine Domini nostri IESU Christi, vt nullus successorum suorum, siue alia aliqua persona magna vel parua, contra Ecclesiam Dei seruiens foris aut intus, eidem Monasterio, rebusq; sibi concessis, seu concedendis, aliquam violentiam, seu rapinam inferre, vlla temeritate, vel de præfato Monasterio aliqua auferre, vel imminuere, de thesauris vel prædijs, vel monachis ibidem constitutis, vel constituendis, vim aliquam siue molestiam irrogare præsumat. Ecclesiam quoque in Haltenhusen cum banno Episcopali cum tribus capellis attinentibus eidem Monasterio delegauit; & ne quid Ecclesiasticæ dignitatis ac vtilitatis temporalis in aliquo ei deesset, solerter prospicere curauit.

CXI. *Ornatu
& suppellex
Monasterij
nomi* Ille est autem ornatu quem eidem Monasterio tradidit, quemq; frater Andreas consignante Abbate Sigehardo in custodiam recepit. Tabula ante principale altare argentea, Calix aureus VIII. marcarum examinati auri LXXII. lapidum decoratus ornatu. Calix fusilis argenteus XXX. marcarum, in quo opere, passio S. Stephani protomartyris continebatur. Calix argenteus minor XXII. marcarum. Calices minores diuersæ qualitatis & quantitatis purissimi argenti VI. Cruces argenteæ duæ cum baculis. Candelabra duo tertiam dimidiam marcæ examinati argenti habentia. Cuppæ argenteæ, Ampullæ argenteæ V. Dalmaticæ V. Casulæ XIV. Stola auro textæ VII. ex quibus vna habuit XXVII. tintinnabula, alia *XXI. adiunctis singulorum, & mappularum *pertinentes. Item alia VII. Subtilia III. Cappæ XXV. Pallia coccinea XII. Coopertoria altaris varij generis VI. Mappulæ coccinæ IX. Offertoriola coccinea duo, Doralia lanæ V. Choralia V. Cortinæ V. *Bandalia VII. Tapetia XIII. Albæ L. cum superhumeralibus suis & Zonis. Coopertoriū *analogi coccineum, Lapidés crystallinos XXXIII. Coronam argenteam, ante principale altare continens in festis præcipuis XII. candelabra in honorem omnium Apostolorum. Aliam coronam eque argenteam in medio Monasterij, continet LXXII. candelabra in honorem LXXII. discipulorum, & alia multa, ac diuisa ad Ecclesiasticum apparatus pertinentia.

CXII.
*abbatis
libera E.
lectio*

Liberam quoq; potestatem Abbatem eligendi secundum timorem Domini ad regularis auctoritatis firmamentum, sua Episcopali concessione eiusdem Ecclesiæ filijs stabiliiuit, & confirmauit; ita vt damnationem, & vltionem inuasoribus Ecclesiæ à Deo prædestinatam in-

tam incurrat, quicumque in hac re per aliquam violentiam, vel per malignum consilium eis obstiterit, & suam traditionem, & constitutionem atque licentiam liberalem infringere, vel permutare quolibet ingenio tentauerit.

Super his, atque alijs Monasterij vtilitatibus, facto testamento, Episcopus pijsimus prefatus, & ceteri Episcopi presentes, sibi in confirmationem singulatim ad pulpitem succedentes, sua illud pontificali auctoritate, & banno terribili, ac formidabili, stabilire, firmare, & roborare curauerunt: vt videlicet, si quis extra huius testamenti seriem coenobio Episcopi quodlibet dispendium siue iniuriam irrogare tentauerit, Omnipotentis Dei, Sanctorum eius iram, atque offensam incurrat, & in die iudicij, si non emendauerit, diuino maledicto subiaceat, Ite maledicti in ignem æternum, &c.

Constituit autem non census, vel debiti, sed inuiolabilis causa dilectionis, vt Abbas prenominati Monasterij omni anno in Dedicatione suæ Ecclesiæ, Episcopum, si presens est, Canonicosque suos, ad conuiuium inuiter, nihilque aliud aliquid præterquam, quod caritas dictauerit, aliquando persoluere cogatur. Hanc traditionem Comes Amelungus summus matris Ecclesiæ Aduocatus, manu sua de altari suscepit, & Regiæ potestatis banno in comitatu suo stabiliuit.

Super his presentium atque futurorum orationes sibi apud Dominum Episcopus prodesse obsecrauit, vt ipse sibi mercedem in die iudicij restituat, pro cuius amore se incepisse dixit, & perfecisse. De prædijs autem eidem Ecclesiæ collatis, VVithun, Rune, Merebeke, Goltbeke, Botenhufen, VValtmannichusen, Hauergo, VVanbiche, & bona in inferiori terra hereditario iure possederat, Doere * verò & Driburch, ac Hoensile Imperator Henricus ei ad ipsum Monasterium dederat, Gelantorff quoque, vt prædictum est, à Dña Godrime & filio eius Hodam obtinuerat; Lessete verò quædam nobilis mulier ad ipsum Monasterium dedit, de quo Episcopus coenam fratribus prouideri dispositione Cellerarij instituit. Decimas autem super curtes infra Episcopatum constitutas eidem Monasterio delegatas ei concessit, & super mansos attingentes, quo prius soluerat solui permisit, nolens maculare alterius iuris immunitionem tanta à se constructu deuotione. Ab omni

autem hostilitio * & secularium exactio num negotio, ipsum Monasterium liberum, & immune esse constituit; & ad inuendam futuris, & prædia ipsius transituris tam constructis deuotionem, quam constructi in Crucis Trophæi speciem & designationem

CXIII.

Testamen-
ti siue Do-
nationis
confirmatio.

CXIV.

Inuicatio
annua Epi-
scopi &
Canonicorum.

Amelungus
Ecclesiæ
Patherbr.
Aduocatus

* Hostilitio
iue pascen-
di mactan-
dique bo-
ues Domini
commodo
oliorum Mas-

tionem per omnia prædia eo pertinentia crucem siue in portis, seu alijs eminentioribus locis figi præcepit.

CXV. Monasterio ergo hoc, Anno Dominicæ Incarnationis **MXXXL** Indictione **XIV. IV.** Nonas Nouembris, vt dictum est, solenniter consecrato: post festum proximum Natalis Domini Episcopus Imperatorem Patherbronnæ inuitauit; vbi interuentu Gislæ Imperatricis, suæque amantissimæ prolis Henrici Regis, & Egilberti Frisingensis Episcopi, quæ idem Monasterio in quibuscunque rebus Episcopus contulerat, imperiali præcepto Imperator stabiliens, confirmauit, & corroborauit, eo videlicet tenore, vt sub plenissima immunitatis tuitione hæc consistant, & sub imperialis auctoritatis defensione, præfatæ Ecclesiæ fratres ea possideant; ita, vt nullus iudex publicus, vel quilibet aliqua iudiciaria potestate præditus, loca vel possessiones eidem Ecclesiæ concessas, vel concedendas ad causas iudicario more audiendas, vel freda, tributa exigenda, mansiones, vel * pratas faciendas, aut fideiussores tollendos, aut homines ipsorum tam litos, quam & ingenuos super terram eorum commanantes, contra rationem, dispergendos, vlllo vnquam tempore ingredi audeat; neue vllas publicas functiones, aut redibitiones, & illicitas occasiones requirere, vel exigere vlllo modo præsumat: sed prænominatæ Ecclesiæ Abbas cum suo Aduocato, quem communicato fratrum suorum consilio in defensorem elegerit, causas rerum agendarum sagaciter prouidens, & sapienter disponens, suis suorumque fratrum vtilitatibus, & omnibus fideliter & vtiliter prospiciat; hominibus autem liberis, eidem Ecclesiæ collatis, qui Saxonie dicuntur Malmanandæ, regie auctoritatis defensionem concedens, quæ quod fiscus regius de eis consequi debuit eidem Monasterio contulit, quæ Episcopus diuersis vsibus assignans, censum horum Lesete soluentium, ad prouisionem luminum in dormitorio deputauit.

CXVI. Taliter vir Dei spe cælestium bonorum animatus, & consilio & auxilio Christianissimi regis Henrici eiusdem nominis secundi, Imperatoris primi, venerabilisque Cunigundæ Imperatricis in omnibus adiurus, & confortatus, Monasterium hoc, vbi nouissimam tubam expectare disposuit, monasticæ vitæ amore maxima deuotione inchoauit, & Episcopatus sui anno **XXIII.** Regni Conradi eiusdem nominis secundi **VII.** Imperij **IV.** vt dictum est, consummauit, & ad alia construenda, licentiam ab eodem Imperatore petijt, & impetrauit.

CXVII. Imperator autem à ciuitate Patherbronnensi cum Episcopo diuertens, Hiltivvardehusen venit, vbi primo mane sequētis diei **XV.** scili-

*Monasterij
discati fun-
datisque
tempus.
Conradus
Imp post
Natalem
Domini
anno 1032.
Pather-
bronna
confirmat
fundatio-
nem Mo-
nasterij.*

* pratas

* ludos

*S. Henrici
& Cun-
gunda mo-
nificentiæ
& ope Mo-
nasterium
Meinwer-
cus absol-
uit.*

scilicet Kal. Januarij, interuentu Gisle Imperatricis, & filij sui Henrici regis, & præfati Egilberti Frisingensis Episcopi, & ob frequens, deuotumq; seruitium suum, quandam regie proprietatis Curtem Gardenebike nominatam in pago * Laen in comitatu Hermannii Comitis sitam, cum omni sua integritate, vel quicquid prædij habuit, in villis Humnadal, Moldugauel, Lindeluelhusen situm in eodem pago, & in comitatu ipsius Comitis, cum omnibus attinentibus Episcopo dedit, vt ipse fidelis suus, siue longè, siue prope esset, suæ deuotissimæ seruitutis eum non immemorem esse recognosceret. Tale testimonium suæ seruitutis, & fidelitatis veraciter deicit eum, qui in omnibus, & super omnia sinceriter dilexit Dominum.

*Contractus
Imp. Mein-
suerum
donat præ-
dio Garde-
nebske.
* Lachar.*

Imperator autem à Hiltvarteshusen progressus, Fridislare terendit; vbi beneuolentiæ eius, prædictorumque instantia interpellatus, Comitatum Hermannii Comitis situm in istis tribus pagis, Auga, Hetega, Hessiga, eodem die ei contulit.

*CXVIII.
Item Co-
mitatum.*

Tempore vero autumnali Saxoniam ingressus, Magertheburg deuenit; vbi interuentu Gisle Imperatricis, & carissimi sibi filij Henrici regis, ei Ecclesiæq; commissæ sibi VI. mancipia quorum hæc sunt nomina * Thierfart, Linza, Heregrin, Ethilier, Athalvart, VVieburg, cum omnibus eorum substantijs dono suæ magnificentie XII. Kalend. Septemb. delegauit. Beata, & beatificanda æterna memoria dantis, & accipientis; animaq; cum Christo Domino sempiterna possideat gaudia XII. Kal. Septemb.

*CXIX.
Mancipijs.
* Thier-
hart præ-
sbyter.*

Episcopus ergo pro obtinenda cælesti Hierusalem Ecclesiam ad similitudinem sanctæ Hierosolymitanæ Ecclesiæ facere disponens, VVinonem Abbatem de Helmvvardeshusen, quem de monachis ciuitatis suæ ibi præposuerat, ad se accersiuit; eumque Hierosolymam mittens mensuras eiusdem Ecclesiæ, & sancti sepulchri de ferri sibi mandauit.

*CXX.
MeinSuer-
cus Eccle-
siam medi-
tatur ad
instar se-
pulchri Do-
mini Hie-
rosolymis.
Vino Ab-
bas Helm-
wardes-
husen Hie-
rosolymam
adst.*

Nactus autem opportunitatem temporis, comitatum Dodiconis Comitis ab eodem Imperatore ablatum, per suggestionem Maguntini Præfatis, eodè Præfule mortuo, opportunè, importunè cæpit requirere: timès, si perdita negligeret, se ante Deum in acquirendis alijs, parum proficere. Imperator, a multimoda eius erga Deum cõperta deuotione, iustis eius desiderijs gratuito in omnib. annuit, & quærens opportunum tempus voluntati eius satisfaciendi pximo * anno III. Idus Maij Nouiomago, prædium in Marsfelde in pago Rettega, in Comitatu Vdonis Comitis situm interuentu Gisle Imperatricis, & dilecti filij regis Henrici, ob seruitium secundum votum suum sibi sæpè impensum, cum omnibus attinentibus & mancipijs vtriusque sexus, ei contulit; & sic subsequente III. Nonas

*CXXI.
MeinSuer-
cus Dod-
conis Co-
mitatum
recuperas.
* 10. 4.*

Augu.

Augusti totum Comitatum Dodiconis Comitum situm in locis, Hesse, in tergo Metgou, Boteresge, quem Bernardus Comes possedit in Limburch Patherbornensi Ecclesiæ reddidit: & præcauens, ne aliqua disceptatio postmodum fieret, Comitatum qui situs est in E-lumga, Maguntino contulit; hoc decernens, vt si quis diabolica suasionem seductus, hæc infregerit, sciat se odium Dei Sanctorumque eius habiturum, & libras auri puri compositurum; medietatem regni camera, & medietatem Patherbornensi Ecclesiæ.

CXXII.

*Mein Ver-
cus Ecclē-
siam
Bustor-
pianā ex-
struit, &
Canonicos
ibi congre-
gat.*

*Dedicat il-
lam in præ-
sentia Ar-
chiepisco-
porum.*

*Dotat va-
riis assigna-
tū pradiis.*

** Vor-
werck,
certus ar-
ui modus:
vox à sus-
co & tra-
sione tra-
cta vide-
tur.
* Benni-
disto.*

Reuerso autem V Vinone Abbate de Hierosolymis, & mensuras eiusdem Ecclesiæ, & sepulchri sancti reliquias deterente, cæpit Episcopus ad similitudinem eius, Ecclesiam S. Dei Genitricis & perpetuæ Virginis Mariæ, ac beatorum Apostolorum Petri & Andree, extra Patherbronnensem ciuitatem in orientali parte construere, in qua Canonicos Deo seruientes congregauit, quibus victum & vestitum de bonis proprijs subministravit. Celeriter autem constructa Ecclesia, sentiens diem mortis subimminere, Archiepiscopos Bardonem Maguntinum, Hermannum Colonensem, & Brunonem Episcopum V Virciburgensem asciuit, eorumque testimonio, Anno Dominicæ Incarnationis MXXXVI. Indiæ. IV. VIII. Kalend. Iunij eam dedicauit. In ipsa autem die sanctificationis Ecclesiæ benedictione peracta ante Missarum solemniam, sermone ad populum finito, more aliarum Ecclesiarum Deo consecratarum, eam dotauit; dans ei curtem vnâ in Heldung, quam ex hereditate paterna possedit; duas precariè acquisitas, vnâ in V Valitchi, alteramin Aschiki, & vnum * Vorwerck in Asibick. Vnâ curtem in V Valle. Quia verò de prædijs in confinio tantum non habebat, vt sufficere possit ad vsus Ecclesiæ & Deo seruientium in ea; consilio fidelium suorum accepto, omnes decimas subterscriptas de dominicalibus curtibus ad Episcopatum pertinentibus eidem Ecclesiæ dedit. Quarum prima est Enehuse, & XIII. Vorewerc, ad eam pertinentes Stidinam, * Bendisle, Costili, Bednihusen, Heddinhusen, Dalhen, Ghilari, Hilimari, Suafharon, Berchusen, Patherbrunnē, Brockhusen, Balhorn, Sicheim, & III. Vorvverc ad eam pertinentes; Kirckdorpe, Holtē, Sivvardeste, Ingenhusen, & IIII. Vorvverk ad eam pertinentes; Glasan, Aschabruch Tuna Benknum, & IV. Vorvverc ad eam pertinentes, Berchusen, & V. Vorvverc ad eam pertinentes; Bikesethin, & III. Vorvverc ad eam pertinentes. Helegamkyrcham, & duo Vorvverc ad eam pertinentes. Luthite, & duo Vorvverc ad eam pertinentes: Hegnihusen, & IV. Vorvverc ad eam pertinentes. Aginhusen, & VI. Vorvverc ad eam pertinentes: Nithe, & IV. Vorvverc ad eam pertinentes. Heristalli, & V Vorvverc ad eam

ad eam pertinentes; Dasburg, & II. Vorverc ad eam pertinentes, Warburg, & III. Vorverc ad eam pertinentes. Culte, & III. Vorverc ad eam pertinentes. Hirsunthausen, & III. Vorverc ad eam pertinentes Kurbike, & IV. Vorverc ad eam pertinentes. Vilisi, & I. Vorverc ad eam pertinentem. Asbike, quæ est iuxta Hursti. Iphis autem villicis qui domos has prædictas inhabitabant, vel his qui post eos ponendi sunt, nihil omnino nisi XV. iugera pro vestitu permisit, alia vero omnia, quæ laborauerint in agro vel nutrierint in domibus, tam propria sua quæ habent, aut postea, Deo annuente, possessuri sunt, quam ad Episcopalem potestatem pertinentia, quadrupeda siue pennata, more solito absque vlla contradictione ad decimare constituit. Vt autem nulla ex his prætermitteret, quæ à Domino data essent; dedit & decimam in Sunthi super armenta sua, & super examina apum fideliter Deo, & Domino nostro Iesu Christo, sanctoque Spiritui offerens vota sua. Constituit autem, ^{Decimarum exalta solutio.} vt si quis eorum, qui videntur his omnibus præesse, præsumptuose hanc traditionem per malam voluntatem aut propter nequitiam cordis sui, irritauerit, & secundum eius dispositionem decimam, non dederit, dicens, se iuste non daturum, & hoc à procuratore fratrum vel ab ipso Præposito loci, vel quod maius est, omnino fratrum querimonia proclamatum fuerit, si Ministerialis huius rei rector est, iuramento se in reliquis purgabit, si cito, * iudicio ferri igniti, ^{* Lito vel litio.} synodali sententia se liberabit. Ne autem alicui successorum suorum non bonæ voluntatis vitæ, neque amorem Dei in corde suo retinenti, mensuræ suæ stipendia Episcopus diminuisse videatur, sciat eum has decimas, & de hæreditarijs & acquisitis bonis centies restituisse. Ponebat & terminum, vt vnaquæque solet habere Ecclesia, audiente Clero vniuerso, & confitenti coram omni populo congregato, hæc omnia sine vlla contradictione posse fieri. In primis villam hanc, quæ dicitur Aspitara; aliam, quæ vocatur Hildelingshusen, tertiam, quæ vocatur Hassenthufen, quartam Hahensili, quæ vulgari verbo dicitur Quadin, quintam Asbinethusen. Super hæc omnia cum non possent habere vllam vtilitatem syluarum, potestate Episcopali dedit eis in Bemdisla, & in Marchusen Thuringorum, Rengithenhusorum, Hildemhusorum, Aspetarorum, in vnaquaque hebdomada pondera VI. plaustrorum. Dedit quoque ad honorem & vtilitatem Ecclesiæ eiusdem, partem Sunderæ suæ in Orientali plaga, via quæ vadit ad urbem Patherbron vsque in Asbithinchusen. Harum rerum priuilegium propriis manibus sigillatum eiusdem Ecclesiæ filijs dedit, vt testimonio scripturarum veritas approbetur, si quando tribulatio vel contradictio rerum

prædictarum ab aliquo facta fuerit, anathemate cum Iuda proditore feriendum decernens, quicumque successorum suorum, aut consanguineorum, seu posterorum eorum à quibus precario partem quandam acquisierat, hæc infringere tentauerit.

*Mein Ver-
cus quomo-
do Pather-
brounen-
sem ciuita-
tem Eccle-
siæ undique
ciuitatem or-
nari et il-
lustrari.*

CXXII. Falia viri Dei pro spe æternitatis opera fuere, & circa ciuitatem sibi commissam dilectionis indicia, qui si vixisset in ciuitatem honoris, & decoris eam in regno promouisset. Nam sicut in occidentali, & orientali parte ciuitatis congregationes seruorum Dei construxerat, ita in australi parte in campo, in aquilonari Sulthe, in modum crucis construere disposuerat, vt sicut ab eo de nimia paupertate tam hæreditaria traditione, quam iugi instantia, & seruitio à regibus alijsque fidelibus acquisitione fuerat ditata, & promota, ita crucifixo seruientibus, & eam orationum suarum armis defendentibus contra omnia inimici iacula esset munita & insignita.

*Mein Ver-
si pijs Simus
abus.*

CXXIV. Feria itaque tertia ante Ascensionem Domini, hac dedicatione peracta, sollempnitateque Ascensionis Domini celebrata, cepit aliquantulum infirmari: sentiensque diem suæ vocationis instare, precibus & eleemosynis continuè cepit operam dare. Erant autem duæ capellæ ad domum Episcopalem, vna in transitu, vna super columnas facta in honorem SS. Primi & Feliciani ante Ecclesiã principalem. In hanc ante altare hora diei prima, in Vigilia Pentecostes, Non. Iunij se deferri mandauit: & Dominici corporis, & sanguinis perceptione munitus, sublatisque ad cælum manibus, & oculis, hora diei tertia, ea inquam hora, qua Spiritus sanctus super Apostolos in linguis igneis descenderat, quiq; in eius mente gratiam mansionem habuerat, inter verba orationis animam suam in manus patris commendauit. Dies ille Sabbati cuius vespera in prima lucefcit Sabbati, cuius sanctissima nox tam semper floret gaudio præteritæ Christi Resurrectionis, quam expectatione venturi, vt creditur, eadem nocte iudicis.

Siagicum.

*Boso Cor-
beensis
monachus
ex condito
animam
ebullit.
Mein Ver-
cus sepeli-
tur in Ec-*

Eo anno L^{us} habebatur, qui numerus tam decalogi legalis, quam gratiæ spiritualis indulgentia, ac remissione facer habetur ac prædicatur. Annus hic verè Iubilæus Episcopo extitit, quo absoluto, originali, & actuali debito, liberrati filiorum Dei restitui meruit. Eadem autem die & hora, qua Episcopus ex hac vita migravit, Boso Corbeiensis Ecclesiæ monachus, cum raderetur in claustro sanus & incolumis, intruens intuentes, alloquens alloquentes, repente expirauit: & non irritandum Spiritum sanctum in cordibus fidelium habitantem, exemplo sui terribiliter declarauit. Corpus autem Episcopi in Ecclesiam beatorum Apostolorum Petri & Pauli dela-

delatum, ibidem, vt ipse viuens disposuerat, sepelitur; vt quod apud Deum promeruerat, fideliter deposcens salubriter experiretur. Tanta autem omnium generum escarum abundantia in Episcopi reperta est substantia, vt speciali quadam magnificentia, pauperib. de omni prouincia accurrentibus septem noctibus erogaretur eleemosyna. Beatus vero Godehardus Hildenesheimensis Episcopus per reuelationem obitu eius agnito, animam eius diuinæ pietati attentius commendauit; & hora diei tertia, dispensatore eius prandium paratum, nunciante ipso, vt parata paratis ad prandium apponeret, mandauit dicens, se nuncium quendam accepturum, & ante prandium missarum solemnia celebraturum. Mox veniente nuncio obitus Episcopi, hostiam salutarem Domino pro animæ eius remedio immolauit, regressusque ad prandium accepta, ambabus manibus similia apposita, O beate, inquit, Meinverce Episcoppe, quomodo te lata tua similia à morte communi non liberauit? Et ego, inquit, quamdiu superstes ero, de albo pane non gustabo, & biennio, exceptis quatuor hebdomadibus, & tribus diebus, quo superuixit, compleuit, quod dixit. Ecce virum probabilem, perfectis per omnia imitabilem; in quo habet monachus quod admiretur; clericus & laicus, quod imitetur; omnis deniq; fidelis anima, quod veneretur. Omni ergo prædicandus gloria digna posterorum veneretur memoria; sitque memor memorum apud IESVM Christum Dominum; cui honor & gloria per omnia

sæcula sæculorum,

Amen.

clesia Monasterij Abtingha-

uen. Eleemosyna largi-

*tas. S Godehardus diuini-
tus agnos-
situr Meim-
verci.*

*Animam eius in sacrificio Deo commenda-
das. Meinverci similia.*